

๓๔๘.๕๘๓

สารบัญ กฎหมายรัชกาลที่ ๕

ว. ศ. ๑๑๔

พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม	๑ ๖	พ.ศ. ๑๑๐	กรม
พระราชบัญญัติรัฐมนตรีสภาเพิ่มเติม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔	๖๒		
พระราชบัญญัติโรงจำนำ รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔	๘๙		
พระราชบัญญัติเหรียญจักรพรรดิมาลา	๑๒๒		
พระบรมมณูยศาดหัวเมือง รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔	๖๕		
พระราชกำหนดตั้งศาลรับตั้งพิเศษสำหรับชำระสะสางคดีความที่มีโทษหลวงชั้นเก่า ซึ่งค้างอยู่นศาลพระราชอาณาใน กรุงเทพ ฯ ทั้งปวง	๑๓๓		
ประกาศตั้งกรรณคดี	๑		
ประกาศใน การ เสด็จ พระชนม์ พรรษา	๕๐		
ประกาศเด็กศาลไปรษณีย์ที่ ๔	๕๑		
ประกาศใน การ เลื่อนยศ พระยา ไทร บุรี เป็น เจ้า พระยา ไทรบุรี	๕๓		
ประกาศ ออก พระนาม พระชนนี แห่ง สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราช	๕๖		
ประกาศตั้ง กรรมการ ตรวจคดีดิน การ นา	๕๗		

V608

ประกาศ ถวาย ที่ นาว วังคืนเวศน์ขรรคมประวดี ” ๕๘

ประกาศ เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ สำหรับ ตระกูล จตุจวมเกล้า ฝ่ายใน
รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔ ” ๕๙

ประกาศ ห้ามไม่ให้ อุทธรณ์ ความ ใน ระหว่าง พิจารณา ยัง ไม่ได้
คดีสิน ” ๖๐

ประกาศ ยก ค้าง ราชทัณฑ์พิเดท มา อยู่ใน ค้าง พระราชอาญา แล
รวม ค้าง แห่ง เกษม ค้าง แห่ง โกลี เปน ค้าง แห่ง ” ๖๑

ประกาศให้ ตั้ง โทษ จำรัง แทนโทษ ทอน ” ๖๐

ประกาศ พระราชบัญญัติ อากร การ พนัน แก้ ไขเพิ่มเติมรัตน โกสินทร
ศก ๑๑๔ ” ๖๑

ประกาศ กระทรวง นครบาล ” ๖๓

ประกาศ กระทรวงนครบาล ” ๑๒๗

กฎ เปน ข้อ บังคับ อากร ฝืน ตั้ง โศษ เสด็จบดั กระทรวง พระ คณิง มหา
สมเด็จพระ บรมราชทาน พระ บรมราชา นุญาต แล้ว ” ๖๕

ข้อ บังคับ สำหรับ รัฐมนตรี สภา ซึ่ง ที่ ชุมชุม ปลูกษา เรียบ เรียง ไว้
เมื่อ วันที่ ๒๗ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓ ” ๑๔

ประกาศสงกรานต์

รัตนโกสินทรศก ๒๗ ๑๑๔

มีพระบรมราชโองการ ให้ประกาศไว้แก่ชนทั้งปวง บรรดาที่นับถือพระพุทธรักษาแต่ธรรมเนียมสืบแต่ก่อนวันขึ้น ๕ ค่ำ เช่นใช้ในสยามให้ทราบทั่วกันว่า ปีแม่มดปีศกปรกติ มาศวาร พระอาทิตย์จะขึ้นสู่ราศีเมษ ในวันศุกร์ที่ ๑๒ เมษายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๔ อธิกสุริยทิน เวลาบ่าย ๑ โมง กับ ๑๒ นาที เป็นวันมหาสงกรานต์ วันเสาร์ที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันเนา วันอาทิตย์ที่ ๑๔ เมษายน เป็นวันเถลิงศกขึ้นจุลศักราชใหม่เป็น ๑๒๕๗ เวลาบ่าย ๕ โมง กับ ๘ นาที กับ ๓๖ วินาที เพราะฉะนั้นในปีนี้ การทำบุญ แด่ตน นิก ขัตตฤกษ์

ซึ่งรายนต์เป็น ๓ วัน ลักษณะจดหมายวันคืนเดือนปีเช่นใช้ดังนี้ ตั้ง
 แต่วันจันทร์ที่ ๑ เมษายน ให้จดหมายลงชื่อปีในที่ทั้งปวงว่า
 รัตนโกสินทร ศก ๑๓๕ ให้ตั้งเลขบนศกนั้น ๒๘ ตามปีแผ่นดิน
 ไปกล่าวจะเปลี่ยนศกใหม่เทอดู

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๓ วันหนึ่ง วัน
 จันทร์ที่ ๑๖ กันยายน รัตนโกสินทร ศก ๑๓๕ วันหนึ่ง เป็นวันประชุม
 ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา

วันจันทร์ที่ ๖ พฤษภาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๕ เป็นวันจะทำ
 พระราชพิธีจรดพระนังคัล ห้าหมื่นห้าพันให้ราชฎีลงมือทำนาก่อน
 วันนั้น ตั้งแต่วันจันทร์ที่ ๖ พฤษภาคม ให้ทำนากายหลังพระราช
 พิธีค่อไปตลอดพระราชอาณาเขตร

วันวิสาขบูชา ที่นิยมในคัมภีร์อรรถกถา ว่าเป็นวันพระสุตรแล
 ศรวรุตัญ แด่พระบรมนิพพาน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 นั้น นักชกฤษวิสาขบรรณมี ตกในวันพุธที่ ๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทร
 ศก ๑๓๕ วันอาทิตย์ที่ ๗ กรกฎาคม เป็นวันเข้าปฐมพรรษา วันอังคาร
 ที่ ๖ สิงหาคม เป็นวันเข้าปัจฉิมพรรษา วันพฤหัสบดีที่ ๓ ตุลาคม
 เป็นวันมหาปวารณา ที่เรียกว่า ออกพรรษา

วันจันทร์ที่ ๒๘ ตุลาคม เป็นวันพระราชพิธีจองเปรียงยกโคม
 วันอังคารที่ ๒๖ พฤศจิกายน เป็นวันตดโคม ให้พระบรมวงษานุวงษ์แล

ข้าพระพุทธเจ้า ขอเชิญ พระบาท แด่ราชนคร บรรดา ซึ่ง ได้ยก โคม ตัด โคม นั้น จะ
ได้ทราบ แล้ว ทำ ตาม กำหนด นี้ เทอญ

วัน อาทิตย์ ที่ ๑ ธันวาคม เป็น วัน ชี้อ พราหมณ์ จะ ได้ ทำ พระราช พิธี
ภฤติ เกษา ณหอ เทวสถาน

ถ้า จะ ทำ มาฆบูชา จะตรง ศันนิบาต ว่า เป็น วัน ที่ ชุมนุม พระ
เจ้าวก ๑๒๕๐ พระองค์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรง แสดง โอวาท ปาติ
โมกข์ ใน ที่ ชุมนุม นั้น ควร ทำ วัน พุทธศักราช ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ วัน
ชี้อ พราหมณ์ จะ ได้ ทำ ศิวาราตรี ณ หอ เทวสถาน

พระราช พิธี เชนทศิว สำนาน สอง ครั้ง คง ทำ ใน วันที่ ๒๗ ที่ ๒๘
มีนาคม วันโกสินทร ศก ๑๓๓ ครั้ง หนึ่ง ทำ ใน วันที่ ๒๒ ที่ ๒๓
กันยายน วันโกสินทร ศก ๑๓๔ ครั้ง หนึ่ง

พระราช พิธี ดำรท คง ทำ ใน ที่ ๓๒ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ กันยายน ดำรท
ให้ถาวร เป็น เดิม ใน วันที่ ๑๘ กันยายน

พระราช พิธี ฉัตร มงคล คง ทำ ใน วันที่ ๘ ที่ ๑๐ ที่ ๑๑ ที่ ๑๒
พฤศจิกายน

วัน เสาร์ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน เป็น วัน ประชุม ถวาย บังคม พระบรมรูป
พระราช พิธี ครี ย่าพวย เริ่ม ตั้ง แต่ วัน อาทิตย์ ที่ ๒๒ ธันวาคม

ไป ถึง วัน อังคาร ที่ ๓๑ ธันวาคม ๑๐ ราตรี

พระราชพิธีศรีปวาย เริ่มตั้งแต่วัน อังคาร ที่ ๓๓ ธันวาคม ให้
การ เปรนเสด็จในวันเสาร์ที่ ๕ มกราคม ๕ ราชวี

พระราชพิธีสัมพัจฉรฉินท์ คง ทำตั้งแต่วันที่ ๙ ที่ ๓๐ ที่ ๓๓ ที่ ๑๒
มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๙๕

ใน ๕๕ วัน อาทศย์ เปรน วัน ชงไชย วัน จันทร์ เปรน วัน อธิปัตย์ วัน
เสาร์ เปรน วัน อุบาสน์ วัน พุฒ เปรน วัน โลกวินาศน์

หนึ่ง วัน เสด็จม พระ ชนม พรราชา ใน รัตนโกสินทรศก ๑๑๕ นี้ ตก
ในวันเสาร์ที่ ๓ กันยายน เวลาบ่าย ๓ โมง กับ ๓๘ นาที กับ ๓๖ วินาที
ตาม สุริยมาศ

วัน ถดอง พระ ชนม พรราชา ตกในวันเสาร์ที่ ๗ กันยายน เวลา
บ่าย ๕ โมง ตาม จันทรมาศ

วัน เสด็จม พระ ชนม พรราชา สัมเด็จพระ นาง เจ้า พระบรมราชเทวี
ตกในวัน อังคารที่ ๓๐ กันยายน เวลา ๑ ทุ่ม กับ ๓๕ นาที กับ ๒๕ วินาที
ตาม สุริยคติกาต

วัน เวลา พระ อาทศย์เบ็ญยืน ขึ้น ราชสี ใหม่ ซึ่ง เรียกว่า สงครามันท์
เด็อน แล พระ อาทศย์ สัตติย์ ราชสี ห้าม วันตฤถิมหาสุญ นั้น พระ อาทศย์
ยก ขึ้น ราชสี เมศ์ ณวัน ศุกรที่ ๑๒ เมษายน เวลาบ่าย ๓ โมง กับ ๑๒
นาที อยู่ ณ วันจันทร์ที่ ๑๓ พฤษภาคม เวลาเช้า ๕ โมง กับ ๓๖ นาที

ศึก ๑๑๕

หน้า ๕

เดือน ๕ วันที่ ๒๗ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓ วันที่ ๑๕
 เมษายน รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔ เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ แล้ว ยกไป
 ราชสี พุศศก อยู่จนวัน พุศศก บัดที่ ๑๓ มิถุนายน เวลา ๒ ทุ่ม กับ ๒๔ นาที
 เดือนหก วันที่ ๒๘ เมษายน วันที่ ๑๓ พฤษภาคม เป็นวัน
 ตฤถิมหาสุญญ แล้ว ยกไป ราชสีเมถุน อยู่จนวัน จันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม
 เวลาบ่าย ๑ โมง กับ ๑๒ นาที

เดือนเจ็ด วันที่ ๒๗ พฤษภาคม วันที่ ๑๑ มิถุนายน เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ
 แล้ว ยกไป ราชสีกรกฎ อยู่จนวัน พุศศก บัดที่ ๑๕ สิงหาคม
 เวลา ๗ ทุ่ม กับ ๑๒ นาที

เดือนแปด วันที่ ๒๘ มิถุนายน วันที่ ๑๔ กรกฎาคม เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ
 แล้ว ยกไป ราชสีสิงห์ อยู่จนวัน อาทิตย์ที่ ๑๕ กันยายน
 เวลา ๘ ทุ่ม กับ ๔๘ นาที

เดือนเก้า วันที่ ๒๗ กรกฎาคม วันที่ ๑๑ สิงหาคม เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ
 แล้ว ยกไป ราชสีกันย อยู่จนวัน พุศศก บัดที่ ๑๖ ตุลาคม เวลา
 บ่าย ๒ โมง กับ ๒๕ นาที

เดือนสิบ วันที่ ๒๘ สิงหาคม วันที่ ๑๓ กันยายน เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ
 แล้ว ยกไป ราชสีตุล อยู่จนวัน ศุกรที่ ๑๕ พฤศจิกายน เวลาเที่ยงวัน

เดือนสิบเอ็ด วันที่ ๒๖ กันยายน วันที่ ๑๑ ตุลาคม เป็นวัน ตฤถิมหาสุญญ
 แล้ว ยกไป ราชสีพิจิก อยู่จนวัน เสาร์ที่ ๑๕ ธันวาคม
 เวลา ๒ ยามกับ ๕๕ นาที

เดือนสิบสอง วันที่ ๒๙ ตุลาคม วันที่ ๓๓ พฤศจิกายน เป็นวัน
ตฤณีมหาสุญ แต่ยกไปราชันญ์ อยู่จนวันจันทร์ที่ ๓๓ มกราคม
เวลาเช้า ๒ โมง กับ ๒๔ นาที

เดือนยี่ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน วันที่ ๓๓ ธันวาคม เป็นวันตฤณี
มหาสุญ แต่ยกไปราชันย์มังกร อยู่จนวันอังคารที่ ๓๓ กุมภาพันธ์
เวลาเช้าแล้วกับ ๒๕ นาที

เดือนยี่ วันที่ ๓๗ ธันวาคม วันที่ ๓ มกราคม เป็นวันตฤณีมหาสุญ
แต่ยกไปราชันย์กุ่มภัก อยู่จนวันพฤหัสบดีที่ ๓๒ มีนาคม เวลาเที่ยงวัน

เดือนสาม วันที่ ๒๖ มกราคม วันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ เป็นวันตฤณี
มหาสุญ แต่ยกไปราชันย์มิน อยู่จนวันเสาร์ที่ ๓๓ เมษายน
รัตนโกสินทร ศก ๓๓๕

เดือนสี่ วันที่ ๓๖ กุมภาพันธ์ วันที่ ๒ มีนาคม เป็นวันตฤณีมหาสุญ
วันที่ ๖ เดือน ๔ แรมค่ำ ๑ ปีมแม สัปตศก ตรงกับวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์
ร.ศ. ๓๑๕ มีจันทร์ปราศาค้างหนึ่ง

หนึ่งวัน ขรรษณนิยาม ตามวิธีปักชัศตนา เป็นวันที่รักษา
อุโบสถ แต่ประชุมฟังธรรม ซึ่งยกเขื่องกันกับวันพระตามเคยมี ที่
รู้ทั่วกันไห ขารุสยามประเทศทั้งปวง นั้น ในปีมแม สัปตศกนี้ ๒๗ วัน
คือวัน ๔ ขึ้นค่ำ ๓ วัน ๕ ขึ้น ๘ ค่ำ วัน ๕ แรมค่ำ ๓ วัน ๖ แรม ๘ ค่ำ
ในเดือน ๖ วัน ๗ ขึ้นค่ำ ๓ วัน ๓ ขึ้น ๘ ค่ำ วัน ๓ แรมค่ำ ๓ วัน ๒

แรม ๘ ค่ำ ในเดือน ๘ วัน ๓ ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๔ ขึ้น ๘ ค่ำ วัน ๕ แรม ๓ ค่ำ
 วัน ๕ แรม ๘ ค่ำ ในเดือน ๑๐ วัน ๖ ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๗ ขึ้น ๘ ค่ำ
 วัน ๗ แรม ๓ ค่ำ วัน ๓ แรม ๘ ค่ำ ในเดือน ๑๒ วัน ๒ ขึ้น ๓ ค่ำ
 วัน ๓ ขึ้น ๘ ค่ำ วัน ๓ แรม ๓ ค่ำ วัน ๔ แรม ๘ ค่ำ ในเดือน ๒ วัน ๔
 ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๕ ขึ้น ๘ ค่ำ ในเดือน ๓ วัน ๕ ขึ้น ๓ ค่ำ วัน ๖ ขึ้น ๘ ค่ำ
 วัน ๖ แรม ๓ ค่ำ วัน ๗ แรม ๘ ค่ำ ในเดือน ๕ วัน ๗ ขึ้น ๓ ค่ำ
 ในเดือน ๕ บั๊วอก รวม ๒๗ วันเท่านี้ นอกกว่า ๒๗ วันนี้ ก็คง
 ต้อง กัน กับ วัน พระ ตาม เคย

พระราชบัญญัติ

สำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

อันมีเกียรติคุณ รุ่งเรืองยิ่ง มหาจักรกับริบมราชวงษ์

แก้ไขใหม่ ร.ศ. ๑๑๔

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า พระราชบัญญัติสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 อันมีเกียรติคุณ รุ่งเรืองยิ่งมหาจักรกับริบมราชวงษ์ รัตนโกสินทรศก ๓๓๒
 นั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นว่า บาง มาตรา ใน พระราช บัญญัติ
 นั้น ควร จะ แก้ไข เปลี่ยน แปลง บ้าง จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้ประกาศแก้ไข ดัง ข้อความตาม มาตรา ทั้งหลาย ต่อไปนี้

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติสำหรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่ง มหาจักรีบรมราชวงศ์แก้ไขใหม่ รัตนโกสินทรศก ๑๑๔

มาตรา ๒ ตามความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ รัตนโกสินทรศก ๑๑๒ ว่าด้วยเครื่องประดับสำหรับตั้งยศจักรวชิราภรณ์นั้น คำว่า "มีสายสร้อยลงยาราชาวงศ์ดั่งรวมดอ" นั้น ให้แก้เป็น "สายสร้อยของคำดั่งรวมดอ" แต่ตัดคำตั้งแต่ที่ว่า "แต่มีเครื่องยศเหมือนอย่างคณาภยันตร" จนถึงคำที่ว่า "เป็นแต่เพิ่มสายสร้อยอีกสายหนึ่ง" นั้น ออกเสีย แลหาคำเหล่านี้ลงแทนว่า "ถ้าพระบรมวงษานุวงศ์ซึ่งเป็นคณาภยันตร จะได้ทรงรับตำแหน่งนี้ ก็ให้คงทรงเครื่องยศอย่างคณาภยันตรทุกอย่าง เป็นแต่เติมสายสร้อยสำหรับหน้านอกสายหนึ่ง ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นคณาภยันตรรับตำแหน่งนี้ ให้มีเครื่องยศเหมือนอย่างคณาภยันตร ยกแต่หมวกนั้นให้เสียบขนนกกระจอกเทศสีขาว แทนขนนกการเวก เลือครุยพันเหลืองแทนเลือครุยทอง แด่นุ่งผ้าไหมดั่งเขียวแก่แทนสีดั่ง"

มาตรา ๓ ข้อความอื่น ๆ ในพระราชบัญญัติ รัตนโกสินทรศก ๑๑๒ ที่ไม่ได้แก้ไขไว้ให้นั้น ให้คงอยู่ตามเดิม

ประกาศ มาณวันที่ ๑๓ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๕ เป็นวันที่ ๑๗๓๑ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่าแต่ก่อนมาซึ่งที่ใช้ในราชการต่างๆ ยังหาเป็นแบบอย่างแน่นอนไม่ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งกองข้าหลวงให้ตรวจแบบอย่างที่ดีสมควรตั้งธงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้เป็นแบบแผนสืบไป ให้ผู้ที่ทำหน้าที่ต่างๆ ที่ต้องใช้ธงนั้นๆ ทำให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ทุกประการ

ข้อ ๑ ของพระบรมราชโองการมหาสยามินทร์

ข้อ ๑ ของพระบรมราชโองการมหาสยามินทร์นั้น พ้นนอกสีแดงพ่นในสีเขียว เป็นรูปโตตราแผ่นดิน มีจักรแก้ว ไขว่กันอยู่บนโตตราแผ่นดินนั้น ช่องบนเป็นรูปช้างไทยราพดสามเศียรพ่นเหลือง บอกนามสยามเหนือ สยามใต้ สยามกลาง ช่องล่างข้างขวานั้นเป็นรูปช้างเผือกพ่นชมพู เป็นนามสัญญาแห่งมตาวประเทศ ช่องล่างข้างซ้ายนั้นเป็นรูปกฤษศชาติตรงดิ่งอันไขว่กันพ่นแดง บอกสัญญานามมตาวประเทศ แต่มีแท่นรองใต้แต่เครื่องสูง ๗ ชั้นพ่นเหลืองรวมสัญญา นามที่หมายเหล่านี้ทั้งสิ้น จึงเป็นพระบรมราชโองการมหาสยามินทร์สำหรับพระองค์ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสยามินทร์แต่พระองค์เดียว ซึ่งรัชชนิที่แห่งใด เป็นที่หมายว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้า

อยู่หัวเสด็จประทับอยู่ที่นั่น ชักขึ้นในเรือพระที่นั่ง ฤๅเรือรบแล้ว
ต้องชักขึ้นที่เส้าใหญ่อยู่เป็นนิตย์

ข้อ ๒ ขง จุฑาชิปไตย

ข้อ ๒ ขง จุฑาชิปไตย คือราชชวชี่สำหรับแผ่นดินกรุงสยาม เป็น
รูปช้าง ไอยวาทด้ามเคียว ทรงเครื่องยืนแท่น มีบุษบกแต่เครื่อง
สูง ๗ ชั้น สูงองค์ ในกลางบุษบกมีอักษร จ. ป. ร. จุฬาดงกรณ์บรม
ราชาธิราชไว้ด้วยกัน เป็นพระนามาภิไธย ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบัน แต่มีจุดมงกุฎในยหนึ่งว่า พระเกียรติยศอยู่บน
อักษรพระนามนั้น (ที่หมายพระนามาภิไธยในบุษบกนั้นเปลี่ยนตาม
รัชกาล) ราชชวชี่สำหรับใช้ชักขึ้นในพระมหานคร เวลาที่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวัง
แต่ใช้เป็นราชชวชี่สำหรับพลหลวง ที่เรียกว่า ทหาร กรมต่าง ๆ
ถ้าทหารกรมหนึ่ง กรมใดจะไปราชการสงคราม แต่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว มิได้เสด็จพระราชดำเนินในกองนั้น ต้องใช้ซึ่งนี้
เป็นที่หมายสำคัญแทนพระองค์ ฤๅเวลาที่ออกยืนแถวรับเสด็จ
ฤๅเจ้านายต่างประเทศ ให้เป็นเกียรติยศเท่านั้น

ข้อ ๓ ขง เยาวราชชวชี่

ข้อ ๓ ขง เยาวราชชวชี่ สำหรับราชตระกูลนั้น เหมือนอย่าง
ขง บรมราชชวชี่ คือมิได้ตราแผ่นดินแต่จักรกรี ยกแต่มหาพิไชย
มงกุฎเครื่องสูงแทน แต่พบนำเงินเท่านั้น สำหรับชักขึ้นที่เส้าใหญ่
ในเรือรบ/10/2555เรือพระที่นั่ง ถ้าหนึ่ง ถ้าใด ซึ่งราชตระกูลพระองค์นั้น

ได้เสด็จไป โดย ราช อิศริยยศ ทาง ราชการ เป็น ที่หมาย ว่า ราช ตระกูล นั้น อยู่บน เรือรบ ฤๅ เรือ พระที่นั่ง ตำนัน ของ เยาวราช ชวชัย จำเพาะ ใช้ ได้แค่ พระบรม ราชเทวี พระราชเทวี พระราชโอรส พระราชธิดา ของ พระเจ้าแผ่นดิน แด พระบรมวงษ์ กรมดมเต็จ กรมพระ กรมหลวง กรมขุน กรมหมื่น แด พระองค์เจ้า ใน พระบรม มหา ราชวงษ์ เป็น ต้น ซึ่งมี ราช อิศริยยศ ดมควร ที่ จะ รับ สัตต อย่าง หดอง ใน เรือรบ ทหาร ยืน เพลา แด ยิง สัตต ๒๓ นิต ทหาร บก ยืน แด คดี ชง จุฑา ชิปไตย ชง ไชยเฉลิมพล แด เบา เพง สรรเสริญ บารมี ถวาย คำนับ เป็น เกียรติยศ เท่านั้น ราช ตระกูล นกคน ถ้า มี ราชการ ไป ต้อง ได้ พระบรม ราชานุญาต เป็น การ พิเศษ ก่อน จึง ใช้ ชง เยาวราช ชวชัย สำหรับ พระ องค์ ได้

ข้อ ๕ ของไชยเฉลิมพล

ข้อ ๕ ของ ไชยเฉลิมพล พื้น ชง เป็น ดี ต่าง ๆ ตาม แต่ ทหาร จะ เห็น สัมควร แต่ ที่ มุม ช้าง บน มี แพร แดง เป็น รูป ชง โต หนึ่ง ใน หก ส่วน ของ ชงใหญ่ มี รูป ช้าง เสือก ทรง เคี้ยว ยืน แทน ที่ พื้น ชง นอก จาก ชง ช้าง ที่ มุม มี ตรา สำหรับ กอง ทหาร นั้น เป็น ชง สำหรับ ใช้ เมื่อ มี การ รับ เสด็จ ใน เวลา พระราช พิธี ใหญ่ แด สำหรับ เกียรติยศ ตาม ซึ่ง จะ โปรดเกล้า ฯ ให้ รับ แด เมื่อ กอง ทหาร จะ ไป ปราบ ศัตรู ก็ ใช้ ชง นี้ ไป ใน กอง ทฬัด ด้วย

ข้อ ๕ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน

ข้อ ๕ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน ที่ มุม ขง ช้าง บน มี ได้ ตราแผ่นดิน และมีจักรกรี มงกุฎ ขง บน นั้น สำหรับ ราชทูต ของ พระบาท สัมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่ ข้าง หวดง ใหญ่ ไป ราชการ พิเศษ ซึ่ง ผู้ที่ รับ ราชการ ไป นั้น อยู่ใน ถัดถาน ต่างแห่ง ผู้ที่ แทน พระองค์ พระเจ้าแผ่นดิน ฤ็ผู้แทน คือ เวอน เมนต์ จึง จะ ไร ได้ เป็น ที่ หมายถึง ของ ผู้ที่ รับ ราชการ นั้น ชัก ชน ที่ เลื่อน

ข้อ ๖ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน

ข้อ ๖ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน ที่ มุม ขง บน มี ได้ ตรา แผ่นดิน สำหรับ กงซุล ประจำ ราชการ ต่าง ประเทศ

ข้อ ๗ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน

ข้อ ๗ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน ที่ มุม ขง ช้าง บน มี วง ชาว กตมโต ทั้ง ใน สี่ ส่วน ของ กวาง แห่ง ชนนั้น ใน ถัดถาน มี ตรา คำแห่ง ของ ผู้ซึ่ง ไป ราชการ นั้น ถ้า เป็น ผู้ว่า ราชการ เมือง ก็ ให้ ใช้ ตรา นาม เมือง ใน วง นั้น

ข้อ ๘ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน

ข้อ ๘ ขง ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน ที่ มุม ขง ช้าง บน มี จักร สำหรับ ชัก ทาย เรือ พระที่นั่ง แต่ เรือ รับ หวดง

ข้อ ๙ ขง เกตุ

ข้อ ๙ ขง เกตุ เป็น รูป ช้างเผือก ทรง เครื่อง ยืน แทน ฟัน ขง นั้น

ตั้ง ขาบ สำหรับ ชัก ชั้น ที่ นำ เว็ รบ แต่ เปน ของ สำหรับ หมาย ยศ แม่ทัพ เว็
ตำแหน่ง ที่ นาย พด เว็ เอก ชัก ชั้น ที่ เล่า โห่ มู่ ตำแหน่ง ที่ นาย พด เว็ โท
ชัก ชั้น ที่ เล่า นำ ตำแหน่ง ที่ นาย พด เว็ ตริ ชัก ชั้น ที่ เล่า ท้าย

ข้อ ๓๐ ขง หาง แขง แซง

ข้อ ๓๐ ขง หาง แขง แซง ข้าง ต้น พน แดง กลาง เปน วง จักร ดี
ขาว ๕ ดวง ข้าง ปลาย หาง แขง แซง นั้น ตั้ง ขาบ สำหรับ หมาย ตำแหน่ง
ยศ นาย พด เว็ เอก ชัก ชั้น ที่ เล่า โห่ มู่ จักร ๕ ดวง ตำแหน่ง ยศ
นาย พด เว็ โท มี จักร ๓ ดวง ตำแหน่ง ยศ นาย พด เว็ ตริ มี จักร ๒ ดวง
ตำแหน่ง ยศ นาย พด เว็ จิตวา มี จักร ๑ ดวง

ข้อ ๓๑ ขง หาง จร เช

ข้อ ๓๑ ขง หาง จร เช ข้าง ต้น พน แดง กลาง เปน วง จักร ดี ขาว ๕ ดวง
ข้าง ปลาย ตั้ง ขาบ ยาว ๓๐ พศ กว้าง ๖ นิ้ว สำหรับ ใช้ โน เว็ รบ ทั้ง หลาย
เป็นที่ หมาย ยศ ตำแหน่ง ผู้บังคับ การ ดังนี้ ตำแหน่ง ที่ นาย เว็ เอก มี
จักร ๕ ดวง ตำแหน่ง ที่ นาย เว็ โท มี จักร ๓ ดวง ตำแหน่ง ที่ นาย เว็ ตริ
มี จักร ๒ ดวง ตำแหน่ง ที่ นาย เว็ จิตวา มี จักร ๑ ดวง

ข้อ ๓๒ ขง นำ ร้อง

ข้อ ๓๒ ขง นำ ร้อง ของ กรุง ลยาม เปน รูป ข้าง เมื่อ ระเบิด นำ แดง
ขอบ นอก ขาว ทั้ง ๕ ด้าน สำหรับ ชัก บดก เปน ที่ หมาย ชัก ชั้น ที่ โต
นำ ร้อง อยู่ ที่ หน้า

ข้อ ๓๓ ของชาติสยาม

ข้อ ๓๓ ของชาติสยาม เป็นรูปข้าง เมื่อเปิดฝาผนังแดง ใช้ใน
เรือกำปั่น แต่เรือทั้งหลายของพ่อค้า เรือกำปั่น แต่เรือต่างๆ ของ
ไปรเวตทั่วไปในชาวสยาม

ประกาศมาแต่พระที่นั่งจักรกรีมหาปราสาท ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม
รัตนโกสินทร ศก ๓๓๐ เป็นวันที่ ๘๕๓๒ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ข้อบังคับสำหรับ รัฐมนตรีสภา

ซึ่งที่ชุมนุมปรึกษาเรียบเรียงไว้

เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก ๓๓๓

เริ่มการชุมนุม

การนัดชุมนุม

ข้อ ๑ การชุมนุมกันนั้น มีอากรสองอย่าง คือ :-

- ๑ การชุมนุมปรกติ
- ๒ การชุมนุมพิเศษ

เมื่อจะมีการชุมนุมกันนั้น รัฐมนตรีจะรู้ได้ด้วยอากรดังกล่าว
ต่อไปนี้

การชุมนุมปรกติ

๑ การชุมนุมปรกตินั้น ย่อมจะได้มีในเขตฯ ทุก ๗ วันครั้ง
หนึ่งตามพระราชบัญญัติ ยกแต่เวลาหยุดการตั้งจะได้มีพระราช
บัญญัติ พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้แล้ว แต่กำหนดวันที่จะ

ได้ชุมนุม ประกตินี้ ใน วัน ไต เวลา ไต สภา นายก จะ ได้ แต่ง ใน ที่
 ชุมนุม ให้ รัฐมนตรี ทราบ ทั้ง กัน ใน คราว เดียว ไม่ต้อง มี หมาย นัด
 เชิญ ชุมนุม. ยก เสีย แต่ ผู้ ที่ มี ไต อยู่ใน ที่ ชุมนุม นั้น สภา เลขานุการ
 จะ ได้รับ คำ สั่ง สภา นายก แจ้ง ความ ไป ให้ ทราบ ใน ครั้ง แรก คราว
 เดียว เหมือน กัน —

การ ชุมนุม พิเศษ

—๒ การ ชุมนุม พิเศษ นั้น ถ้า จะ มี เมื่อ ไต สภา เลขานุการ จะ
 ได้รับ คำ สั่ง สภา นายก ผู้ รักษา พระราช บัญญัติ รัฐมนตรี มี หมาย นัด
 เชิญ ชุมนุม ตาม พระราช บัญญัติ อย่าง หนึ่ง

นัด กัน โดย คำ บอก ใน ที่ ชุมนุม อย่าง หนึ่ง แต่ อาการ ที่ นัด กัน
 อย่าง นี้ ถ้า รัฐมนตรี ผู้ ไต มี ไต อยู่ใน ที่ ชุมนุม เวลา นั้น ก็ จะ ต้อง
 มี หมาย นัด ไป อีก ด้วย

ใน อาการ นัด ชุมนุม พิเศษ ทั้ง สอง อย่าง นี้ จะ ได้ กำหนด วัน เวลา

แต่ ระบุ เบียบ วาระ ให้ ทราบ โดย ชัด เจน

การ ชุมนุม พิเศษ นอกจาก อาการ สอง อย่าง นี้ ยังมี อีก อย่าง หนึ่ง
 คือ มี เหตุ การณ์ อัน ไต ซึ่ง เปน การ สำคัญ ไม่ได้ นัด หมาย กัน รัฐมนตรี
 ต่าง มา ผู้ ศาสตร์ รัฐมนตรี สภา แต่ เดิม ใจ ชุมนุม เปน การ พิเศษ แต่ ได้
 แจ้ง ความ คือ สภา นายก ฤ คุป นายก ด้วย แล้ว

การ ชุมนุม ทุก อย่าง เหล่า นี้ ถ้า เปน องค์ ชุมนุม ตาม พระราช บัญญัติ
 แล้ว ก็ เปน ชุมนุม ได้

รัฐมนตรี

ต้องมาชุมนุม ตามกำหนดนัด

ข้อ ๒ เมื่อรัฐมนตรีได้ทราบกำหนดนัดชุมนุม โดย อธิการ
อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ต้อง มา ยัง ศาลา รัฐมนตรี สภาให้ทันตาม
วัน แล เวลา ที่ กำหนด นั้น แล บอก แก่ เจ้า พนักงาน ให้ ลง นาม แล
เวลาที่ มา ถึง นั้นไว้ ใน สมุด สำหรับ การ นั้น ด้วย ฎา จะ ลง ชื่อ ด้วย
ลาย มือ ตน เอง ก็ ได้—

รัฐมนตรี จะ มา เข้า ที่ ชุมนุม ไม่ได้

—ถ้ารัฐมนตรีผู้ใดทราบกำหนดนัดชุมนุมแล้ว แล จะ มา เข้า ที่

ชุมนุมตามกำหนดไม่ได้ ด้วยเหตุมีราชการอื่นจำเป็นก็ดี ตนเอง
ฎา ผู้ที่เกี่ยวข้องของ บวดยเจ็บ ฎา มีกิจ ชุระ ประการ ใด ๆ ก็ดี บันดา เป็น
ข้อ ขัด ของ อื่น จะ มา เข้า ที่ ชุมนุม ไม่ได้ แล จะ เข้า มา ชี้แจง ด้วย
ตนเอง ฎา จะ มี หนังสือ ฎา จะ สั่ง รัฐมนตรี คน ใด ให้ มา ชี้
ต่อ ผู้ เป็น ประธาน ก็ ได้ แต่ ต้อง ให้ คำ ชี้แจง นั้น มา ถึง ยังก่อน ชุมนุม ทัน
ตาม เวลา ที่ กำหนด ชุมนุม นั้น ใน คำ ชี้แจง นั้น ต้อง มี กำหนด เวลา
ที่ จะ มา เข้า ที่ ชุมนุม ได้ เมื่อใดด้วย ผู้ เป็น ประธาน จะ ได้ ถัดว่า อธิการ
ขัด ขั้น ใน สภา ให้ ทราบ ใน เวลา แรก ชุมนุม กัน นั้น ถ้า คำ ชี้แจง
นั้น มา ไม่ทัน กำหนด เวลา ชุมนุม เท่าใด ก็ ยัง เป็น อื่น ขาด ชุมนุม
เท่า เวลา ที่ ถัด ไป นั้น

ถ้าคำชี้แจง นั้น มิได้ กำหนด เวลาที่จะ มาเข้าที่ชุมนุม ได้แล้ว แต่ จะมีการ ชุมนุม ต่อ ไป เมื่อใดอีก ก็จะได้ มีหมาย เตไปทุกคราว ชุมนุม ถ้าผู้นั้น จะยัง มาเข้าที่ชุมนุม ไม่ได้ อีก ก็ต้องสั่ง คำชี้แจง มาทุกคราว ถ้ามี ได้ มีตอบ มา ก็นับ เปน ขาด ชุมนุม

รัฐมนตรี ติงไป เสีย จากที่ ชุมนุม

ข้อ ๓ รัฐมนตรี ผู้ใด ได้ เข้ามา แล้ว ยัง ที่ ชุมนุม ผู้นั้น ต้อง อยู่ ชุมนุม ไป จนถึง เวลา เลิก ใน ระหว่าง ที่ ชุมนุม กัน อยู่ นั้น ผู้ใด ติงไป เสีย จากที่ ชุมนุม จนไม่ได้ ยืน เสียง สันทนา ปฤชา หา ฤกัณ โดย การ ไม่จำเป็น แล้ว ผู้นั้น เปน อัน ขาด ชุมนุม เท่า เวลาที่ ติง ไป เสีย นั้น

รัฐมนตรี ติง การ ชุมนุม โดย ความ จำเป็น

ข้อ ๔ ใน เวลา ชุมนุม กัน อยู่ นั้น รัฐมนตรี ผู้ใด มีกิจ ชุระ ใน ตัว ฤกั เกิด ความ บัวย ไช ฤกั มีราชการ อัน จำเป็น จะ ต้อง ติงไป เสีย จากที่ ชุมนุม แล้ว ก็ ให้กล่าว ชี้แจง เหตุ ชัน ขอ ตาต่อ ผู้เว้น ประชาน ก่อน จึง ติง ที่ ชุมนุม ไป ได้

รัฐมนตรี ขาด ชุมนุม

ข้อ ๕ รัฐมนตรี ผู้ใด ขาด มิได้ มา ชุมนุม ก็ดี ฤกั มา ไม่ทัน กำหนด เวลา ชุมนุม ฤกั มา เข้าที่ ชุมนุม แล้ว ติงไป เสีย ก่อน เวลา เลิก ชุมนุม ก็ดี ฤกั ขาด ชุมนุม ไป ด้วย ราชการ อย่างไร ฤกั ให้ผู้นั้น กำหนด ระยะเวลา ด้วย บาท นาฬิกา ฤกั ล้วน ละ ๖ นาที แต่ ถ้า มีผล ประโยชน์

อันใด พระราชทานแก่ที่ชุมนุมในเวลานั้น ให้คิดสัดส่วนของผู้นั้น
ลงเท่าเวลาที่ขาดไปนั้น แต่เมื่อถึงกำหนด ๓๕ วัน ผู้เป็นประธาน
จะได้ทำรายงานรวมเวลาที่มาชุมนุม และมีใ้มาด้วยเหตุใด ๆ
ทุกเกล้า ๆ ถวายด้วย

หน้าที่เจ้าพนักงาน

หน้าที่ผู้เป็นประธาน

ข้อ ๖ เมื่อเวลาชุมนุมกันนั้น สภานายก ฎาอุบนายก ฎารัฐ
มนตรีผู้หนึ่ง ซึ่งจะได้เป็นประธานในที่ชุมนุมรัฐมนตรี ตาม
ความในข้อ ๒ แห่งมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัตินั้น ผู้เป็นประธาน
ต้องนั่งในที่สูง ซึ่งจะแต่เห็นหน้ารัฐมนตรีได้ โดยสอดวงทั่วกัน
แต่ไม่ควรจะไปเสียจากที่ซึ่งนั่งในที่ชุมนุม จนกว่าจะมีผู้หนึ่งแทน
มีอำนาจแต่หน้าที่เป็นสำคัญ ๕ ประการ คือ :-

ศักดิ์น ระเบียบ

— (ประการที่หนึ่ง) ประการหนึ่ง ผู้เป็นประธาน เป็นผู้ที่จะ
ได้ศักดิ์น ประพฤติ ของ รัฐมนตรีว่า ผู้ใดผิดแต่ชอบ ในเวลา
ที่ผู้เหตุแย้งกันตามธรรมเนียมแต่ข้อบังคับ—

นำปรึกษา

— (ประการที่สอง) ประการหนึ่ง ผู้เป็นประธาน เป็นผู้ที่จะ
ชี้แจงข้อความอันปรึกษากันนั้น ต่อที่ชุมนุม เพื่อให้ที่ชุมนุมได้เข้าใจ
ใจความโดยชัดเจน แต่เป็นผู้ยกข้อขึ้นให้ที่ชุมนุมชี้ขาดด้วย—

ถ้า ใน เวลา หนึ่ง ชุมนุม กัน อยู่ แล้ว มี เหตุ ที่ จำ เป็น ผู้ หนึ่ง ชุมนุม ชาติ
 ไป ไม่ ครบ องค์ สภา ตาม พระราช บัญญัติ แล้ว ผู้ เป็น ประธาน ต้อง
 ประกาศ ความ ข้อ หนึ่ง ชุมนุม การ ชุมนุม นั้น เสีย เพราะ เป็น การ ผิด
 ต่อ พระราช บัญญัติ ถ้า ไม่ ได้ ครบ กัน ออก ก็ ต้อง เดือน ชุมนุม ต่อ ไป
 การ ซึ่ง ทำ ค้าง ไว้ ใน เวลา ชุมนุม ต้อง เดือน เช่น ก่อตัว มา นิ่ง เพียง ใจ
 ถึง คราว ชุมนุม นำ จะ จับ ทำ การ ต่อ จาก เพียง นั้น ไป ก็ เป็น ระเบียบ ได้

หน้าที่ อุปนายก

ข้อ ๗ อุปนายก มี หน้าที่ เป็น ผู้ช่วย สภา นายก ใน การ รักษา การ ท้อง
 ให้ เป็น ไป ตาม พระราช บัญญัติ สำหรับ รัฐมนตรี แต่ เป็น ผู้ ทำ การ แทน
 สภา นายก ใน เวลา ที่ สภา นายก นาย รั้ง คำ ตรา รัฐมนตรี สภา ไม่ได้ ทุก เมื่อ

หน้าที่ สภา เตชานุการ

ข้อ ๘ หน้าที่ ของ สภา เตชานุการ นั้น มี เป็น สำคัญ ๖ ประการ

คือ :-

- (ประการ ที่ หนึ่ง) การ นัดหมาย
- (ประการ ที่ สอง) ใน การ เตรียม การ ชุมนุม
- (ประการ ที่ สาม) ใน การ อ่าน
- (ประการ ที่ สี่) ใน การ จัด รายงาน
- (ประการ ที่ ห้า) ใน การ รักษา หนังสือ สำคัญ กับ
- (ประการ ที่ หก) ใน การ เรียก ชื่อ ตาม ทาง ว่า ว่า แต่ ดัง ชื่อ นี้ ความ

ออกหมายนัดเชิญชุมนุม

—(ประการที่หนึ่ง) เมื่อสภาเจตนาอนุการได้รับคำสั่งผู้เป็นประธานให้เชิญรัฐมนตรีมาประชุมเมื่อใด ให้สภาเจตนาอนุการออกหมายนัดรัฐมนตรี มีกำหนดวัน เวลา แล ระเบียบชุมนุมให้ทราบจงทั่วกันก่อนเวลาที่ จะชุมนุม ๒ วันเต็ม นี้ว่าตามการปรกติ ถ้ามีราชการสำคัญอันจำเป็นจะต้องชุมนุมเมื่อใดก็เชิญชุมนุมได้ทุกเมื่อ แต่ต้องจัดการให้รัฐมนตรีได้ทราบโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้—

เตรียมการชุมนุม

—(ประการที่สอง) ประการหนึ่ง สภาเจตนาอนุการต้องเตรียมเครื่องใช้สอยสำหรับใน การที่จะใช้ในที่ชุมนุมให้ถูกต้องตามที่ควร แต่ต้องมายังศาลา รัฐมนตรีสภาอย่างน้อยที่สุดเพียงครึ่งชั่วโมงก่อนในการอ่าน

—(ประการที่สาม) ประการหนึ่ง เป็นผู้อ่าน ระเบียบ แต่บันทึกหนังสือทั้งปวงแจ้งต่อที่ชุมนุม—

จดรายงาน

—(ประการที่สี่) ประการหนึ่ง เป็นผู้จดหมายใจความการที่ปรึกษาหาฤๅแต่วินิจฉัยตกลงในที่ชุมนุมนั้น แต่คำโต้ตอบเถียงกันแต่คำขอทั้งหลายที่ไม่ได้ขัดกัน ในที่ชุมนุมนี้ไม่ต้องจดไว้ การที่กล่าวมานี้ว่าด้วยการทำกฎหมาย แต่ในการชุมนุมทำการอื่น ๆ ย่อมมีรายงานไม่เฉพาะแต่การที่ได้ทำแล้วอย่างเดียว ให้มีทั้งข้อความโต้ตอบ

เตียงกัน ของ ที่ ชุมนุมนั้น ด้วย เว้น แต่การ ปฤกษา หาฤๅ ฤๅ โด่เตียงกัน เพราะ ตัว ยังมี ไต่ ยก เป็น ข้อ ขัน กต่าง ฤๅ โด่เตียง กัน ตาม ระเบียบ ของ การ ชุมนุมน (คือ ยัง เป็น แต่ ใจทๆ กัน อยู่ นั้น) ก็ ไม่ จำ เป็น ที่ จะ ต้อง งดไว้ ด้วย

อนึ่ง เมื่อ รัฐมนตรี ผู้ ไต่ กต่าง ข้อ ความ ขึ้น ใน ที่ ชุมนุมนแล้ว ภายหลัง ข้อ คั้น คำ นั้น เสีย แต่ ปรากฏ ว่า จะ มี ให้ งดไว้ ใน รายงาน ด้วย ถ้า ที่ ชุมนุมน ยอม อนุญาต แล้ว ก็ ให้ ถอน เสีย จาก รายงาน นั้น

กับ สภา เสนา นุการ เป็น ผู้ ทำ การ จดหมาย ทั้ง ปวง ตลอดจน การ ตรวจ ตรา แต่ การ ดง พิมพ์ ด้วย—

รักษา หนังสือ สำคัญ

—(ประการ ที่ ห้า) ประการ หนึ่ง สภา เสนา นุการ ต้อง เก็บ เรียบ เรียง หนังสือ สำคัญ ทั้ง ปวง เข้า เป็น เต็ม ใน เวลา เมื่อ ได้ อ่าน หนังสือ นั้น เสร็จ แล้ว แต่ เป็น ผู้ รักษา หนังสือ นั้น ไว้ ไม่ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต่ เขา ไป ได้ เว้น ใด แต่ ไต่ รับ พระราช ทาน พระบรม ราชานุญาต ฤๅ ไต่ รับ อนุญาต แต่ ที่ ชุมนุมน แล้ว จึง ให้ ไต่—

เรียก ข้อ ดง ข้อ

—(ประการ ที่ หก) ประการ หนึ่ง เมื่อ ผู้ เป็น ประธาน มี คำ สั่ง ให้ ขาน ข้อ รัฐมนตรี ใน ที่ ชุมนุมน ตาม หาง ว่าว เพื่อ จะ ไต่ ตรวจ ดู ผู้ อยู่ ฤๅ จะ ตรวจ แจก คน นั้น ซ้ำ ซัด ก็ ดี สภา เสนา นุการ จะ ต้อง ทำ ตาม ดัง นั้น แต่ จะ ต้อง เป็น ผู้ แจ้ง ความ แก่ ผู้ ที่ ต้อง แต่ง เป็น กรรมการ ให้ รู้ ตัว แต่ ให้

วิธีการที่จะให้ไปพิจารณา นั้น ด้วย แด่ต้อง ตั้ง ชื่อ เป็น สำคัญ ใน
หนังสือ ทังปาง ที่ ออก จาก ที่ ชุมนุม ด้วย

ผู้ช่วย สภาเทศา นุการ

ข้อ ๘ ถ้า การ ชุมนุม คราว ไต มี งาน มาก ผู้ เป็น ประธาน จะ ให้ มี
รอง สภาเทศา นุการ ซึ่ง จะ เป็น ผู้ ช่วย แทน สภาเทศา นุการ ตาม สัมคอร
แก่ การ ที่ ทำ นั้น ก็ ไต

วิธี ชุมนุม

การ ชุมนุม ต้อง อย่าง

ข้อ ๑๐ การ ปฤกษา หาฤ กัน ใน ที่ ชุมนุม นั้น มี ต้อง อย่าง คือ รัฐมนตรี
ชุมนุมกัน เรียกว่า รัฐมนตรีสภา มี กำหนด องค์ สภา ตาม พระราชบัญญัติ
ประการ หนึ่ง

รัฐมนตรีสภา ตั้ ธรรมเนียม ชน ตาม ความ ใน มาตรา ๘ แห่ง พระราช
บัญญัติ รัฐมนตรี ประการ หนึ่ง แล ธรรมเนียม นี้ แบ่ง เป็น สอง ชนิด คือ :-

กรรมการ พิเศษ

๑- (ประการ ที่ หนึ่ง) กรรมการ พิเศษ เป็น กรรมการ ที่ ตั้ง ชน ไป
ทำ การ ครั้ง หนึ่ง คราว หนึ่ง เฉพาะ การ เรื่อง เดียว นั้น ทำ แล้ว ก็
เลิก เสีย ไม่ เป็น กรรมการ อีก-

กรรมการ ประจำ

— (ประการ ที่ สอง) กรรมการ ประจำ เป็น กรรมการ ที่ ตั้ง ชน ไว้
ให้ ทำ การ ชนิด หนึ่ง ประจำ อย่ เรื่ง หนึ่ง แล้ว ก็ ไม่ เลิก ถอน มี การ เรื่อง
อื่น ชนิด เดียว กัน มา ก็ ให้ ทำ อีก

ระเบียบ การ ชุมนุม

ข้อ ๑๓ เมื่อเวลาผู้เป็น ประธาน เรียก รัฐมนตรี เขา ระเบียบ การ ชุมนุมเมื่อใด รัฐมนตรี ทุก ๆ คน ต้องเขานั่ง ยังกที่เป็น คุณณภาพ เมื่อนั้น
อ่าน สอบ ทาน รายงาน

ข้อ ๑๒ เมื่อ รัฐมนตรี มา ครบ องค์ ด้มา แด เขา ที่ ชุมนุม แด ด้มา เตชานุกร จะได้แจ้ง คำตา ของ รัฐมนตรี แด อ่าน สอบ ทาน จดหมาย รายงาน ของ ที่ ชุมนุม ซึ่ง ได้ ปลูกษาวัน ก่อน แด จะ ได้ มี คำถาม ว่า รายงาน นั้น เขา เป็น ใช้ ได้ แด ฤยง เมื่อ เห็น ชอบ พรอม กัน แด จะ ได้ เขา เป็น ใช้ ได้

ระเบียบ การงาน

ข้อ ๑๓ เมื่อได้ สอบทาน รายงาน เขาเป็น ใช้ ได้ แด ระเบียบ ซึ่ง ทำการ อ่าน พัง ฤยง พุด จา กัน ด้วย เรื่อง เหล่านี้ ต่อ ไป คือ :-

(ประการ ที่ หนึ่ง) พระบรม ราช กระแด้ รับ สั่ง ให้ ปลูกษา นั้น ได้ มา เวลา ไต ต้อง อ่าน เวลา นั้น

(ประการ ที่ ด้อง) รายงาน มา จาก กรรมการ ทั้งหลาย ที่ พิจารณำการ

(ประการ ที่ ตาม) คำบอก ด้วง หน้า ข้อ ที่ จะ ขอ ปลูกษา ต่อ ไป

(ประการ ที่ ด้) คำถามำ การ ด้วง ๆ ที่ จะ ให้ เขา ใจ กัน ด้วย คำตอบ

เมื่อ ทำการ เหล่านี้ ด้แล้ว ด้มา เตชานุกร จะ ได้ อ่าน ระเบียบ วาระ แด จะ ได้ ปลูกษา กัน ต่อ ไป ตาม เรื่อง ที่ ปลูกษา ค้าง มา ฤยง ไม่ ได้

ปลูกษา นั้น ได้ ๒๘.๗/2566

อำนาจหน้าที่ รัฐมนตรี ใน ที่ ชุมชุม

ข้อ ๓๔ การ ปฎิภาหาฎา กัณ นั รัฐมนตรี ทุคคน ชั้ มา ชุมชุม อยู่ ที่ เดียวกัน หวง ประโยชนุ ยุคัธรรม อน เดียวกัน ดง นั ก็ เปน น้าที่ ของ รัฐมนตรี จะ แด้ง ความ เห็น ของ ตน โดย เต็ม บัญญา มีตอง เกรง ใจ ผู้นั้ ใด ใด วย ฐานันตร คัคคั เปน ตน เพื่อ จะ ได้ ยุคั หนน ความ ส้ามคคั แถง้า การ ให้ ส้าเร้จ คตชด ไปได้

กรัยา ของ รัฐมนตรี

ข้อ ๓๕ รัฐมนตรี ใค ผู้นั้ ใด หนึ่ง อยาก จะ ถ้าว ความ ใค ใค หนึ่ง ชน จะ ได้ ถ้าว แก่ ผู้ เปน ประชาน ะ ใค ยน แถ้ว จะ ได้ เรียก นาม ฎา ค้าหนั่ ง ผู้นั้ เปน การ รับว่า จะ พังค้ำ ผู้นั้ กถ้าว แถ้ว ที่ ชุมชุม จะ ได้ ตัง ใจ พัง ค้าของ ผู้นั้ ผู้นั้ ถ้าว หน ถายน ได้ กัควร

อำนาจ ถ้าว ใค ความ

ข้อ ๓๖ เมื่อ รัฐมนตรี จะ ถ้าว ใค ความ ชน พรอมกัน ฎา เกือบ พรอม กัน ต้อง คน ฎา หถายคน กัคคั ผู้ เปน ประชาน ต้อง คตคั น ไค ผู้ ใค หนึ่ง ถ้าว กอน โดย เรียก นาม ผู้ ที่ ควร ถ้าว นั้ ผู้นั้ จะ ได้ ถ้าว ค้อ ใค ไค ใค แถ้ว แต่ ที่ ชน กถ้าว แถ้ว ยอมกัน เอง ให้ ผู้ ใค หนึ่ง กถ้าว แถ้ว ก็ ใค ต้อง คตคั น

เคารพค้อ ผู้ เปน ประชาน

ข้อ ๓๗ เมื่อ ผู้ เปน ประชาน จะ กระทำ ค้าช แเจง ใค หนึ่ง ใค ได้

รัฐมนตรีผู้ใดพูดข้อความอันใดอยู่ในเวลานั้น ต้องระงับไว้ให้ที่ชุมนุมได้ฟังคำของผู้เป็นประธานนั้น

การบอกต้องนำก่อนปรึกษาแต่ถาม

ข้อ ๓๗ รัฐมนตรีผู้หนึ่งผู้ใด จะถามจะถามข้อความแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ต้องให้ผู้ขอรถามนั้น บอกข้อความนั้นไว้ในที่ชุมนุมว่า จะถามผู้ใดเรื่องอะไร แต่กำหนดวันสำหรับที่จะได้ถาม แต่ตอบกันในที่ชุมนุมคราวหน้าแล้ว ถ้าภาเถชาอนุการจะได้จดหมายตั้งไว้ในสมุดเรียกว่าระเบียบวาระ

ถ้าไม่มีโอกาสจะบอกต้องนำในที่ชุมนุมได้แล้ว จะเขียนหนังสือแจ้งความแก่ภาเถชาอนุการนั้นก็ได้เหมือนกัน แต่ต้องบอกต้องนำอย่างนอยที่สุดตามวัน ก่อนวันจะถามความข้อนั้น ถ้าภาเถชาอนุการจะได้แจ้งความแก่ผู้เป็นประธานแล้ว จะได้ให้ส่งไปยังผู้ที่จะรับคำถามสองวันเต็มก่อนเวลาที่ จะถามนั้น

คำซึ่งไม่ต้องบอกต้องนำ

ข้อ ๓๘ บันทึกคำทั้งหลายต่อไปนี้ ไม่ต้องบอกต้องนำก่อน ผู้หนึ่งผู้ใด จะถามจะมีคำขอนั้นก็ได้

(ประการที่หนึ่ง) คำหนึ่งคำใดที่ขอให้ถือเอารายงานของที่ชุมนุมซึ่งได้อ่านล้นบ่ากันอยู่นั้น ให้เป็นการตกลงไปตามเดิมก็ดี

(ประการที่สอง) ขอให้รับรายงานของกรรมการใดกรรมการ

(ประการที่สาม) คำหนึ่งคำใดขอ ให้เอาหนึ่งข้อ ๒๓ ให้เอา
เรื่อง รวบรวม ขอบ ฉบับใดฉบับ หนึ่ง ออกวาง ถดวาง โตะ ๒๓ ออกตีพิมพ์
ก็ได้

(ประการที่สี่) คำหนึ่งคำใดที่ขอ ให้เลื่อน การ ชุมชุม ๒๓ ขอ
ให้เลื่อน คำ ปรึกษาอัน หนึ่ง อัน ใด ต่อ ไป เวลาอื่น ก็ได้

(ประการที่ห้า) คำหนึ่งคำใดขอ ให้งด ขอ บังคับ สำหรับการ ชุมชุม
ไว้คราว หนึ่ง ก็ได้

(ประการที่หก) คำหนึ่งคำใดขอ ให้ยก ความ ข้อ หนึ่ง ข้อ ใด
ไปย้ กรรมการ ก็ได้

(ประการที่เจ็ด) คำหนึ่งคำใดขอ ให้คนที่ ไม่ได้เป็น พวก ใน ที่
ชุมนุม ออก ไป เสีย จาก ที่ ชุมชุม ก็ได้

(ประการที่แปด) คำหนึ่งคำใดที่ขอ ให้ทำการ อัน หนึ่ง เป็น การ
เร็ว การ สำคัญ ก็ได้

คำทั้งหลายเหล่านี้ ไม่ต้อง บอกล่วงหน้า ก็มีคำใด

ห้าม ปรึกษาใน คำถามที่ มีตอบ

ข้อ ๒๐ เมื่อ มีคำถามตาม ที่ ได้บอกล่วงหน้าไว้แต่ ใด มีคำตอบแล้ว
ห้าม ไม่ ให้ ปรึกษาใดตอบกัน ใน ข้อ นั้น อีก ต่อไป

ข้อ ๒๑ ข้อ ความ

ข้อ ๒๑ ถ้อยคำอัน หนึ่ง อัน ใดที่ มีผู้กล่าว ชนแล้ว ไม่ มีผู้ ได้รับ
รอง ควร เข้าใจ ว่า ถ้อยคำอัน หนึ่ง ไม่ มีผู้ ใดเห็น ชอบ ด้วย ทั้งหมด

โดย อากาเร อัน คุษณัฎาพะ ฉนน แดว ถอย คำ นัน เบน อัน ระวังไม้ตอง ยกชน ปฤกษา

ถ้ามีผู้รับ ร้อง ด้วย แดว ผู้เป็น ประธาน จะ ตอง ช้ ขอ ความ นัน ให้ ปฤกษา กัน ถ้ายัง ไม้ ตอง ช้ ให้ ปฤกษา กั ปฤกษา กัน ไม้ ตอง ด้วย ยัง ไม้ นัน ว่า มา ถึง ที่ ชุม นม ถ้า ตอง ช้ ให้ ปฤกษา แดว จะ กลับ คืน ไม้ ปฤกษา กัน ได้ เพียง ที่ จะ มี คำ ขอ ที่ มี ผู้รับ ร้อง ให้ เด็ก ตอน คำ ปฤกษา นัน เดียว จึง จะ ไม้ ตอง ปฤกษา กัน ต่อ ไป

ช้ แจง คำ ปฤกษา

ข้อ ๒๒ เมื่อ รัฐมนตรี ผู้หนึ่ง ผู้ใด ไม้ เข้าใจ ใน ข้อ คำ ปฤกษา นัน แดว จะ ขอ ให้ ผู้เป็น ประธาน ช้ แจง ให้ ก้ ได้

เขียน นำ คำ ปฤกษา

ข้อ ๒๓ ถ้า คำ ปฤกษา นัน จะ ได้ ปฤกษา กัน แน่ แดว ผู้ ที่ มี คำ ขอ ปฤกษา นัน ควร จะ เขียน คำ ขอ นัน ลง ให้ ชัด เจน สำหรับ ผู้เป็น ประธาน ฤา สภา เดชานุการ จะ ได้ อ่าน ช้ คำ นัน ให้ ที่ ชุม นม ปฤกษา กัน ได้ โดย ง่าย

ระวัง ขอ ความ เวลา หนึ่ง

ข้อ ๒๔ ถ้า ที่ ชุม นม เห็น ว่า การ เวียง นัน ไม้ เป็น ผล ตึก เศษ อัน ตอง อัน หนึ่ง กัด ฤา จะ มี ความ ปราด นาท ที่ จะ มี เวลา ตอง พิจารณา เรื่อง นัน ต่อ ไป อีก กัด ฤา จะ มี โอกาส ที่ จะ มี คำ ขอ แก่ ไช ให้ เบน ที่ เห็น ขอ บได้ กัด จะ ระวัง ขอ ความ นัน เดียว อย่าง นอย ที่ ตัด ช้ เวลา หนึ่ง โดย รัฐมนตรี ผู้ใด ผู้หนึ่ง จะ มี คำ ขอ ให้ พัก ใจ เดียว ก่อน ก้ ได้

ถ้าที่ชุมนุม เห็น ชอบด้วยคำขอ ให้ระงับนั้นแล้ว คำขอ ปรึกษา เดิม
ทั้ง ความ ทงปวง ที่ เกี่ยว ของ กับ คำขอ ปรึกษานั้น ก็ไม่ต้องให้ ที่ชุมนุม
ปรึกษา จนกว่า จะ ถึง เวลา อันสมควร ซึ่ง ที่ชุมนุม จะ ปรึกษา กัน ต่อ ไป
ถ้าที่ชุมนุม ไม่เห็น ด้วยกับ คำขอ ให้ระงับนั้นแล้ว ก็จะได้ ปรึกษา
คำขอ เดิม นั้น ต่อไป เหมือน หนึ่ง ไม่ได้นำ คำขอ ให้ ระงับ เหมือน กัน

ถาม ข้อ ความ ต่อ ที่ ชุมนุม

ข้อ ๒๕ ใน การ ที่ จะ ถาม ความ ข้อ หนึ่ง ข้อใด ต่อ ที่ ชุมนุม นั้น เมื่อ
ได้พิจารณา ต โดยละเอียด แล้ว ก็ได้ ได้ เปลี่ยน แปลง แล้ว ก็ได้
แก้ไข แล้ว ก็ได้ ถ้า ได้ ทำ เป็น ประการ หนึ่ง ประการ ใด ตาม เหตุการณ์
ที่ ควร แก่ ข้อ ความ นั้น แล้ว ดังนี้ ผู้ เป็น ประธาน จะ ต้อง ถาม ที่ ชุมนุม ว่า
ที่ชุมนุม จะ เห็น พรอม กัน ใน ข้อ ความ นั้น ถ้า ไม่ ถ้า ไม่ มี ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด
แนะนำ จะ ให้ ทำ อย่าง ไร ต่อ ไป อีก แล้ว ผู้ เป็น ประธาน ก็ จะ ต้อง ชี้แจง
ข้อ ความ นั้น เหมือน ดัง กล่าว มา ใน ข้อ ๒๓ เป็น คำรับ หลัง แล้ว แล
จะได้ ชู ชาติ ความ เห็น กัน ตาม ข้อ ความ ที่ ควร จะ ลง ไป นั้น ด้วย

ถ้าที่ชุมนุม ผู้ใด ได้ นำ คำ หนึ่ง คำใด แต่ มี ผู้ รับ รอง ด้วย แล้ว
จะ กลับ คืน คำ นั้น เสีย ไม่ได้ แต่ ถ้า ไม่ มี ผู้ ใด ทวง แล้ว ผู้ เป็น ประธาน
จะ ไม่ ถาม ความ เห็น ที่ ชุมนุม ด้วย คำ นั้น ก็ ได้

ถือเอา ข้อ ความ หนึ่ง อีก

ข้อ ๒๖ ข้อ ความ ซึ่ง ได้ พัก ไว้ เวลา หนึ่ง แล้ว เมื่อ ครบ กำหนด
เวลา นั้น รัฐมนตรี มีอำนาจ ที่จะ เอา ข้อ ความ นั้น มา มี คำขอ ให้ ปรึกษา

08/10/2006

อีกได้ ห้ามไม่ให้ชักช้าฎา ปฤกษา เรื่อง ขึ้น กัน ต่อไป ในขณะที่
 ผู้เป็น ประธาน จะต้อง ถาม ข้อ ความ นั้น ขึ้น ต่อ ที่ ชุม นุม ว่า ที่ ชุม นุม จะ
 ทำ การ ต่อไป ตาม ระเบียบ วาระ ฎา อย่างไร ถ้า ที่ ชุม นุม ตัด ติน เห็น ชอบ
 ด้วย แล้ว รัฐมนตรี ทั้งหลาย ใน ที่ ชุม นุม ก็ จะ ได้ พิจารณา กิจ ชุระ นั้น
 ตาม วัน ที่ กำหนด ไว้

ข้อ ความ พิเศษ ลำ คัญ

ข้อ ๒๗ ใน ขรรหม เนียม ที่ ชุม นุม ปฤกษา นั้น มี อยู่ ว่า เมื่อ ก่า ดง
 ปฤกษา ข้อ ความ อัน หนึ่ง อยู่ แล้ว ห้าม ไม่ให้ มี คำ ขอ ปฤกษา ข้อ ความ
 อัน หนึ่ง วน วน แต่ ก็ จะ กล่าว ต่อไป ซึ่ง เรียก ว่า ข้อ ความ พิเศษ ลำ คัญ
 มี ดัง ระเบียบ กัน เป็น ระเบียบ ดัง นี้ :-

คำ มี ผู้ รับ รอง แด่ กรม แด่

— (ประการ ที่ หนึ่ง) ข้อ ความ อัน หนึ่ง ซึ่ง ได้ มี คำ ชน แล้ว มี ผู้
 รับ รอง แด่ ผู้ เป็น ประธาน ได้ ถาม ข้อ ความ นั้น ต่อ ที่ ชุม นุม แล้ว ต้อง
 ให้ ที่ ชุม นุม ได้ ตัด ติน โดย ชัด ความ เห็น กัน เสีย ก่อน ดัง นั้น จึง
 จะ มา เข้า ระเบียบ ปฤกษา ได้ —

คำ ขอ เตือน

— (ประการ ที่ สอง) คำ ขอ เตือน เวลา ชุม นุม อัน หนึ่ง ซึ่ง มี ผู้ รับ
 รอง ด้วย นั้น เป็น ใหญ่ กว่า คำ อื่น ทั้ง ปวง ข้อ ความ นี้ เมื่อ ผู้ใด ๆ มี คำ
 แด่ รับ รอง ขึ้น ได้ ตาม ที่ ชุม นุม แด่ว ก็ ตี ฎา ก่า ดง ยัง ชัด อยู่ ก็ ตี
 ผู้ นั้น จะ มี คำ ชน ไม่ ได้ อีก ภาย ใน ชั่ว โมง หนึ่ง —

ระเบียบวาระ

—(ประการที่สาม) ระเบียบวาระ มีลำดับนับถัดต่อมา คือว่า ข้อความอันหนึ่งซึ่งได้พิจารณาแล้ว มีกำหนดเวลาพิจารณาเฉพาะหนึ่งนั้น ถ้าผู้ซึ่งเป็นผู้ขออยู่ในความข้อนั้น จะมีคำขอให้ถือเอาข้อความนั้น มาปรึกษา แต่จัดการไปตามควรแล้ว คำเช่นนั้นก็นับว่าเป็นระเบียบได้—

คำขอส่งกรรมการ

คำขอพัก คำขอแก้ไข

—(ประการที่สี่) ถ้ามีคำขอแก้ไขเป็นประการใดประการหนึ่ง กับคำขอพักเช่นเดียวกันแล้ว ต้องให้ผู้เป็นประธานถามที่ชุมนุมด้วย คำขอพักนั้นก่อนคำขอแก้ไข เพราะว่าถ้าตกลงเป็นพักปรึกษาไว้จนเวลาใดแล้ว จะมีคำขอแก้ไขในเวลาหนึ่งก็ไม่ได้ด้วยเป็นเวลาที่จะได้พิจารณาเรื่องเดิมนั้น

ถ้าคำขอพักนั้นมีคำขอให้ส่งกรรมการหนึ่งปรึกษาแล้ว ต้องให้ถามคำขอส่งกรรมการนั้นก่อนถามคำขอพัก

อ่านหนังสือ

ข้อ ๒๘ ถ้ามีคำขอให้อ่านหนังสือ ซึ่งเกี่ยวกับข้อความใหญ่ ที่มีคำขอให้ปรึกษาหนึ่งแล้ว ก็จะต้องถามด้วยคำขอให้อ่านก่อนถามด้วยข้อความใหญ่นั้น

ระเบียบส่ง กรรมการ

ข้อ ๒๙ ถ้ามีคำขอให้ส่งกรรมการใด กรรมการหนึ่งแล้ว ระเบียบ

ที่ ขอ ให้ ส่ง กรรมการ นั้น ต้อง ตาม ก่อน หลัง ตาม ลำดับ ชื่อ กรรมการ ดังนี้

(ประการ ที่ ๑) กรรมการ ประจำ แด

(ประการ ที่ ๒) กรรมการ วิเศษ

ระเบียบ คำ ต่าง ๆ

ข้อ ๓๐ ถ้า มี คำ หนึ่ง ชน แด แต่ มี คำ อื่น ต่อ ติด กัน ใน หนึ่ง ที่ จะ เป็น คำ ขอ ให้ ส่ง กรรมการ กัด ให้ พก ไร่ กัด ให้ แก่ ไร่ กัด ๆ ให้ พก ไร่ ณะ หนึ่ง ก่อน กัด ถอย คำ เหล่า นี้ ต้อง ตาม ความ เห็น ด้วย

(ประการ ที่ ๓) คำ ขอ ให้ พก ไร่ ณะ หนึ่ง นั้น ก่อน เมื่อ ไม่ ตก ลง ตาม คำ ตาม นี้ แด จึง ตาม

(ประการ ที่ ๔) คำ ขอ ให้ แก่ ไร่ ถ้า ตก ลง ว่า ไม่ ควร ให้ แก่ ไร่ แด ต้อง ตาม

(ประการ ที่ ๕) คำ ขอ ให้ พก แด จึง ตาม

(ประการ ที่ ๖) คำ ขอ ให้ ส่ง กรรมการ ปกษา

(ประการ ที่ ๗) ถ้า ไม่ สำ เร็จ ตาม ความ เห็น ใน ข้อ ความ เดิม เป็น ที่ สุด ของ คำ ทัง ปวง

(ประการ ที่ ๘) ถ้า มี คำ ขอ พก ข้อ ความ นั้น ไร่ ปกษา เวลาใด จะ มี คำ ขอ แก่ ไร่ เวลา นั้น ก็ ได้ แด คำ ขอ แก่ ไร่ อื่น นี้ จะ มี คำ ขอ แก่ ไร่ อื่น ชน หนึ่ง ก็ ได้ ด้วย คำ แก่ ไร่ ของ คำ แก่ ไร่ นั้น ต้อง ตาม ก่อน แด จึง ถึง

(ประกาศที่ ๗) คำแก้ไขของข้อความต้องเรื่องนั้น

(ประกาศที่ ๘) ถ้ามีคำขอให้เพิ่มเติม ฤๅตัด ทอน ความ ข้อใด
แต่ข้อที่จะเพิ่มเติม ฤๅตัด ทอน นั้น มีคำขอแก้ไขอีกแล้ว คำขอแก้ไข
นี้ต้องถามก่อน คำขอเพิ่มเติม ฤๅตัด ทอน นั้น

(ประกาศที่ ๙) ที่ว่างในร่างหนังสือไว้สำหรับเติม เว้นเงิน ฤๅ
เติม ศุภมาศ วัน คั้นนั้น จะต้องถามคำที่ว่าจำนวนเงิน น้อยที่สุดก่อน มาก
ฤๅ คำที่ว่าเวลาสั้นที่สุดก่อน ยาว

(ประกาศที่ ๑๐) ข้อซึ่งแย้ง ไม่ตกลง กัน ในระหว่างที่ชุมนุม นั้น
จะต้องจัดไปให้แล้ว ก่อนที่จะถามใน ข้อความ ต้อง เรื่อง นั้น

(ประกาศที่ ๑๑) คำร้องอุทธรณ์ คำตัดสิน ของผู้เป้น ประธาน ต่อที่
ชุมนุม ฤๅเป็นคำขอให้ถอนคืน ข้อความ อันหนึ่ง อัน ใด ต้องให้
ทำการ นั้น ก่อนเวลาที่จะถาม ข้อความ ต้อง เรื่อง นั้น

ตั้ง กรรมการ พิเศษ

กรรมการ ประจำ

ข้อ ๓๓ การตั้ง กรรมการ เป้น กรรมการ พิเศษ กิติ เป้น กรรม
การ ประจำ กิติ กำหนด ตัวผู้เป้น กรรมการ ควรจะมีมาก น้อยเท่าใด
แต่ที่ชุมนุมจะตั้ง ฤๅจะให้ผู้เป้น ประธาน ตั้ง กิติ นี้ ผู้เป้น
ประธาน ต้องถามให้ ได้ความตกลง ในที่ชุมนุมก่อนแล้ว จึงให้จัดการ
ไปตามนั้น

ผู้ที่สมัคร เป็น กรรมการ

ข้อ ๓๒ ผู้ซึ่งสมัคร เป็น กรรมการ นั้น มีธรรมเนียมที่จะเลือกเอา ผู้ที่เห็นชอบด้วยในการ เรื่องนั้นให้อยู่ข้างมาก ข้าง น้อยนั้น จะเลือก เอาผู้ที่ ไม่เห็นชอบด้วยเพียงแต่ความ ชอบ หวัง ข้อใด ในเรื่องนั้นก็ได้ แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วย การ เรื่องนั้นโดยเด็ดขาด ไม่ควร จะตั้งเขาใน กรรมการ นั้น ถ้าผู้ที่ไม่เห็นชอบด้วยถูกเลือกเข้าแล้ว ให้แจ้ง ความ ให้ที่ชุมนุมทราบ ว่าตัว เป็นผู้ ไม่เห็นชอบด้วย การ เรื่องนั้น ที่ ชุมนุมจะ ตีขกเดี่ยวจาก กรรมการ นั้น

เรียก ประชุม กรรมการ

ข้อ ๓๓ เมื่อได้ตั้ง กรรมการ ขึ้นแล้ว ผู้เป็น ประธาน ของ กรรมการ เป็น ผู้จะ เรียก พวกที่ อยู่ใน กรรมการ เข้าชุมนุมกัน โดยเร็วที่จะเรียก ได้เพียงใด ก็เรียกกัน ชุมนุมเพียง นั้น แต่ห้าม ไม่ให้กรรมการ นั้น ชุมนุมกัน ใน เวลาที่ พัง ชุมนุม ใหญ่ เว้นไว้แต่ที่มีคำสั่ง ให้ชุมนุมจริง ชุมนุมกัน ได้

รายงาน กรรมการ

ข้อ ๓๔ ในการ ตั้ง กรรมการ ไปนั้น ไม่เป็น การ จำเป็น จะต้อง ตั้งให้ทำ รายงาน เมื่อ กรรมการ นั้นได้ พิจารณาตกลง เห็น มากด้วย กัน ข้างใด ผู้เป็น ประธาน ของ กรรมการ ต้อง ทำ รายงาน ตามความ เห็น ข้าง นั้นมายื่นต่อผู้ที่ แต่ง ไป เป็น กรรมการ ผู้ที่เห็นด้วย ข้าง น้อย จะทำรายงาน ตาม ความ เห็น มายื่น ต่าง หากก็ได้

ถ้าตกลง เห็น ความ ไม่มาก กว่ากัน ถ้า ไม่ตกลง กัน ได้ แล้ว
 กรรมการ นั้น ต้อง ทำ รายงาน มาขึ้น ตาม ความ ที่ เป็น จริง นั้น แต่ ขอให้
 ดอน เสีย จาก กรรมการ นั้น เมื่อ ได้ ดอน กรรมการ นั้น จะ แต่ง กรรมการ
 ใหม่ เหมือน แต่ ก่อน ถ้า การ เรื่อง นั้น จะ จัด ให้ แล้ว ไป ใน รัฐมนตรี
 สภา ก็ ได้

รับ รายงาน

ข้อ ๓๕ เมื่อ ได้ ทำ รายงาน แล้ว ผู้ เป็น ประธาน ถ้า ผู้ แทน ผู้
 เป็น ประธาน ของ กรรมการ ต้อง ขึ้น ชัน ใน รัฐมนตรี สภา แต่ แจ้ง ความ
 แก่ ผู้ เป็น ประธาน ของ รัฐมนตรี สภา ว่า กรรมการ นั้น ได้ ทำ รายงาน
 พร้อม แล้ว ใน การ ที่ กรรมการ ได้ พิจารณา ผู้ แจ้ง ความ นี้ จะมี คำ ขอ
 ให้ รับ รายงาน แต่ ถ้า กรรมการ นั้น จะ เป็น กรรมการ พิเศษ แล้ว จะมี
 คำ ขอ ให้ พ้น เสีย จาก กรรมการ ด้วย ก็ ได้ ถ้า รัฐมนตรี คน อื่น ใน ที่ รัฐ
 มนตรี สภา จะมี คำ เช่น ว่า นี้ ก็ ได้ ผู้ เป็น ประธาน ของ รัฐมนตรี สภา จะ
 ได้ ตาม ข้อ ความ นั้น คือ ที่ ชุมนุม ว่า จะ รับ รายงาน ใน เวลานั้น ถ้า ยัง ถ้า ยัง
 ไม่ รับ ใน เวลานั้น แล้ว ให้ กำหนด เวลา ว่า เมื่อใด จึง จะ รับ

รายงาน ต้อง เขียน

ข้อ ๓๖ ผู้ ได้ ขอ รายงาน ใน ที่ ชุมนุม นั้น ควร นำ มา เป็น หนังสือ
 แต่ อ่าน ชัน ณ ที่ นี้ ของ ตน แล้ว จึง ส่ง รายงาน แต่ หนังสือ ทิ้ง ไว้ ที่ เกี่ยว
 กับ เรื่อง นั้น คือ สภา เสนอ การ ถ้า จะ ส่ง รายงาน ให้ สภา เสนอ การ อ่าน
 ก็ ได้ เมื่อ ได้ อ่าน แล้ว ที่ ชุมนุม จึง จะ ได้ ดำริ หรือ การ ที่ จะ รับ รายงาน นั้น

แต่มีผู้รับรองแล้ว ผู้เป็นประธานจะประกาศว่า ได้รับรายงานนั้นแล้ว
ไม่ต้องให้ ขชชชชช แต่ถ้ามีผู้คัดค้านอยู่ปรากฏแล้ว จึงต้องให้
ขชชชชช ในข้อนี้ด้วย

ถ้ามีการ ซึ่งจะต้องพิจารณา อีก เมื่อเด็ก ถอน กรรมการ นั้นเสีย แล้ว
จะส่ง ข้อความ นั้น ไปยัง กรรมการ นั้น อีก ก็ ได้

คำสั่งถึง กรรมการ

ข้อ ๓๗ เมื่อส่ง ข้อความ อันหนึ่ง อันใด ไปยัง กรรมการ นั้น ๆ ที่
ชุมนุมจะมีคำสั่งให้กรรมการ ตรวจตราในเรื่องนั้น ตามความ ปรากฏ
ของ ที่ชุมนุมก็ได้ แต่ให้กรรมการ นั้น ส่งขอ รายงานใน การ ที่กระทำนั้น
ทั้งหมดด้วย ถิ่น ๆ แต่ส่วน หนึ่ง ๆ ได้ตามแต่ จะเห็น ควร การ ส่วน หนึ่ง
จะให้กรรมการ กองหนึ่ง กระทำ แต่ การ ที่เหลือ อยู่ อีก ซึ่ง มีการ
เกี่ยว พันกัน ใน ข้อสำคัญที่ เป็น ต้นเค้า หลาย อย่าง ต่าง กัน นั้น จะ
ให้กรรมการ กอง อัน ใดก็ได้

ที่ชุมนุมแห่ง กรรมการ

ข้อ ๓๘ กรรมการ นั้น จะชุมนุมกัน ณที่ใดก็ได้ตามชอบใจ เว้น
ไว้แต่ที่ชุมนุมจะมีคำสั่งให้ชุมนุมแห่งใด จึงต้องชุมนุม ณแห่งนั้น
แต่จะชุมนุมกัน เวลาใด ๆ ซึ่ง ไม่เป็น เวลาที่ที่ชุมนุม ใหญ่ หนึ่ง ชุมนุม
กันแล้ว ก็ชุมนุมได้ ในเวลานั้น

ผู้ชุมนุม นอก กรรมการ

ข้อ ๓๙ รัฐมนตรีซึ่ง ไม่ได้เป็น กรรมการ นั้น จะ ไป หนึ่ง พัง การ

ปลุกชาในกรรมกรนั้นด้วยก็ได้ ไม่เป็นที่ห้าม แต่ต้องรักษา วิชา
 ความสงบเรียบร้อยของ ที่ชุมนุม คือไม่นำเอา ข้อความต่าง ๆ ฤคำ
 ที่เป่น พาทรรคา ซึ่ง นอกจาก กิจ ที่ชุมนุม นั้น ซึ่ง ก่อตัว ในที่ชุมนุม
 กรรมกร ทำให้ เอะ เลื่อน เสีย เวตา ไป ได้ ถ้ามีการ จำเป็นที่ จะ
 ต้อง พุก ฤ บก แก่ กรรมกร ที่ อยู่ใน ที่ชุมนุม นั้น ด้วย ข้อ ราชการ ร้อน
 อันใด ก็ต้อง ชก โอกาส ค่อ ที่ชุมนุม ให้รู้ ตัว เสีย ก่อน ถ้าที่ชุมนุม
 ยอม อนุญาต ให้ ก่อตัว แล้ว จึง ก่อตัว ได้ แต่จะ ไป ชี ชาติ ความ เห็น ใน
 กรรมกร นั้น ด้วย ไม่ได้

เติม ข้อ ความ

ข้อ ๕๐ เมื่อมี คำขอ แก่ ไซ ให้ แยก เติม ความ วรรค ใด แต่ ที่ชุมนุม
 ยก ทั้ง วรรค นั้น ฤ คำ นั้น เสีย แล้ว ความ วรรค นั้น ฤ คำ นั้น จะ เขา มา
 มี คำขอ เติม ได้ อีก ค่อ ไป ต่อ เมื่อ ได้ เติม เติม ความ ฤ คำ เข้า จน
 เบียด ใจ ความ ไป แล้ว เท่านั้น

เมื่อมี คำขอ แก่ ไซ ให้ ยก ทั้ง คำ ใด ฤ วรรค ใด แต่ ที่ชุมนุม ได้ ชี
 ชาติ ให้ คำ นั้น คง อยู่ แล้ว ภาย หลัง จะ คัด ทอน คำ นั้น ออก ไม่ได้ เว้น
 เสีย แต่ ที่ เติม คำ อื่น เข้า กับ คำ นั้น ทำให้ ใจ ความ เบียด แปลง ไป จาก
 ที่ หมาย ไว้ แต้ ก่อน แล้ว ก็ คัด ทอน ได้

แบ่ง ข้อ ความ เป็น ส่วน

ข้อ ๕๓ เมื่อ ข้อ ความ อัน เดียว มีความ ที่ ขอ ให้ คิด เป็น สอง ส่วน
 ฤ หลาย ส่วน ก็ ตี ที่ชุมนุม จะ เห็น ด้วย ส่วน หนึ่ง แต่ ไม่ เห็น ด้วย กับ

อีกส่วนหนึ่ง ดังนี้ ควร จะ แบ่ง ถ้อยคำ นั้น ออก เป็น ส่วน ๆ สำหรับ ที่ ชุม นุ ม จะ ได้ เห็น ชอบ ด้วย ฤๅ ยก ทั้ง เสีย เพื่อ จะ ไม่ ให้ บว ย การ เวลา ที่ จะ ต้อง ปร ฤ กษา มี คำ ขอ แก่ ไช กั น ยั ด ยาว ไป การ ที่ จะ ขอ แบ่ง ถ้อยคำ เป็น ส่วน นี้ จะ เป็น ไป ได้ ด้วย วิ ฐู ม น ต ร มี คำ ขอ ให้ แบ่ง ความ แ ต บ ออก ความ หมาย ที่ จะ แบ่ง ออก เป็น ส่วน อย่าง ไร ให้ ทราบ ด้วย

ผู้ใด ควร จะ กล่าว ก่อน

ข้อ ๕๒ เมื่อ ว่า โดย วิ ฐู ม น ต ร ห ด ย คน ซึ่ง มี ความ ปร าก ษา จะ กล่าว ใน ที่ ชุม นุ ม พร อ ม กั น ไคร ควร จะ ได้ กล่าว ก่อน กั น แ ต ว ก็ มี ข ร ร ม เน ย ม ไว้ ว่า

(ประการ ที่ หนึ่ง) ผู้ นำ เกร เรื่อง ได้ มา ยัง ที่ ชุม นุ ม ควร จะ มี อธิ ษ าย ไศ ร ย ให้ ผู้ นำ เรื่อง นั้น ได้ กล่าว ก่อน ผู้ อื่น

(ประการ ที่ สอง) ผู้ มี คำ ขอ ให้ เลื่อน ชุม นุ ม แ ต ได้ ต ก ต ลง ตาม คำ ของ ผู้ นั น แ ต ว ผู้ นั น ควร จะ ได้ กล่าว ก่อน ผู้ อื่น ใน ที่ ชุม นุ ม คราว หลั ง เมื่อ ชุม นุ ม กั น อีก ตาม กั หนด ที่ ขอ เลื่อน มา ก่อน นั้น

(ประการ ที่ สาม) วิ ฐู ม น ต ร สอง คน ที่ ยั น ขั น ด้วย กั น นั้น ผู้ ซึ่ง ไม่ เห็น ชอบ ด้วย เรื่อง ที่ ปร ฤ กษา นั้น ควร จะ ได้ กล่าว ก่อน ผู้ ซึ่ง เห็น ชอบ ด้วย เรื่อง นั้น

วิธีช้ชาติ

ตก ตง กัน โดยคุณนภาพ

ข้อ ๔๓ เมื่อผู้เป็น ประธาน ถาม ข้อความ อันใด ต่อ ที่ ชุมชุม เพื่อ จะขอความเห็น แต่ที่ ชุมชุม แสดง อาการ เป็น คุณนภาพ อยู่ ทว กัน ควร เขา ใจ ว่า ข้อความ นั้น มีผู้เห็น ชอบ ด้วย ทั้งหมด มีใคร มีผู้ใด คิดค้าน แล้ว ข้อความ นั้น เป็น อัน ตก ตง โดย อาการ อัน คุณนภาพ ของ ที่ ชุมชุม นั้น

ลักษณะ ช้ชาติ

ข้อ ๔๔ การ ถาม ความ เห็น ที่ ชุมชุม ใน ข้อความ อันใด ซึ่ง มี คำ ไต่เถียง กัน ยัง ไม่ตก ตง เพื่อ จะ ให้ ตก ตง กัน โดย ให้ ที่ ชุมชุม ช้ชาติ ด้วย ฤตาภ ตามความ ใน ข้อ ๘ แห่ง มาตรา ๘ ใน พระราชบัญญัติ รัฐมนตรี นั้น มีวิธี อยู่ เป็น สอง อย่าง คือ :-

ช้ชาติ ปก บัด

๑- (ประการ ที่ ๑) ช้ชาติ ปก บัด เป็น วิธี หนึ่ง ซึ่ง ผู้ มีความ เห็น ไม่ ให้ผู้อื่น รู้ ว่า ตน จะ เห็น ข้าง ไต ใน วิธี ช้ชาติ นี้ มี เป็น สอง อย่าง--

คะแนน ต่ปี

—(อย่าง ที่ ๑ ประการ ที่ ๑) อย่าง ที่ หนึ่ง ใช้ ด้วย คะแนน สอง สี่ คือ สี่ แดง กับ ขาว แจก รัฐมนตรี ที่ ชุมชุม อยู่ ใน เวลา นั้น คน หนึ่ง สี่ ตะ อิน แต่ มี หีบ ใบ หนึ่ง มีฝา เป็น ช่อง สำหรับ ที่ จะ ได้ สอด มือ ลง ไป ใน หีบ เพื่อ ผู้ ช้ชาติ จะ เลือก เอา คะแนน สี่ ไต ตง ใน ช่อง ตาม ที่ ตน จะ อนุมติ

ฎา ปฏิเสธ ใน ถ้อยคำ ซึ่ง ตาม ความ เห็น นั้น มิ ให้ ผู้ใด เห็น แต่ ผู้ ชาว
เป็น คน มีดี ผู้ ดัง เป็น ปฏิเสธ แต่ ผู้ ฎา เตชานุกาญจะ ได้ รับ คะแนน
ช้ ชาต นั้น ให้ ร้ จำนวน มาก น้อย ทั้ง ดั่ง ช่าง—

กา ช้อ ดับ

—(อย่าง ที่ ๒ ประการ ที่ ๓) อย่าง ที่ ดั่ง ถ้า เป็น การ จะ เลือก คน ๓
หนึ่ง ฎา หลาย คน จาก พวก หนึ่ง พวกใด ซึ่ง จะ ไม่ ให้ รู้ กัน ว่า ใคร เลือก
ใคร แล้ว ก็ แจก ราย ช้อ ผู้ ซึ่ง จะ ต้อง เลือก นั้น แก่ ร้ ชุม นม ตร ใน ที่ ชุม นม ทอ
ไป แต่ บอก ให้ รู้ กัน ว่า ถ้า เห็น ควร ผู้ใด จะ รับ ตำแหน่ง ที่ใด ให้ ช้ ชาต
ความ เห็น ผู้ นั้น ด้วย หมาย กาะบาท -+ ดง ตรง ช้อ ของ ผู้ นั้น ถ้า เป็น การ
เลือก หลาย ตำแหน่ง ใน ที่ เดียว แล้ว ก็ ให้ ใช้ กาะบาท -+ หมาย เป็น
ตำแหน่ง ที่ หนึ่ง ใช้ นก หิต ๐ เป็น ที่ ดั่ง ใช้ ผน ทง ๗ เป็น ที่ ตาม
ฎา จะ ใช้ เครื่อง หมายใด ๆ ที่ จะ จำ ตาย มี ช้ กัน ไม่ ได้ แล้ว ก็ ให้ ใช้
เครื่อง หมาย นั้น ๆ ได้ ตาม แต่ จะ ตก ลง กัน ใน เวลา ช้ ชาต นั้น—

ช้ ชาต เป็ด เผย

—(ประการ ที่ ๒) การ ช้ ชาต เป็ด เผย เป็น วิธ หนึ่ง ช้ ผู้ มีความ
เห็น ดัง ออก ให้ ปรากฏ ทั่ว กัน วิธ นี้ ก็ แบ่ง เป็น สอง อย่าง—

คะแนน เป็ด

—(อย่าง ที่ ๓ ประการ ที่ ๒) อย่าง ที่ หนึ่ง สำหรับ ช้ ชาต ความ ช้อ
เดียว เหมือน เช่น กล่าว มา แล้ว ใน (อย่าง ที่ หนึ่ง ประการ ที่ หนึ่ง) ที่ ว่า ด้วย
“คะแนน ดับ” ผิด กัน แต่ เพียง คะแนน ที่ ใช้ นั้น มี ช้อ ผู้ ช้ ชาต คิด อยู่ ด้วย

แต่การชี้ขาดอย่างนี้ มีประเภทแปลกออกไปอีกดี ประเภท คือ :-

เรียกชื่อ

—(ที่ ๓ อย่างที่ ๓ ประเภทที่ ๒) ประเภทหนึ่งซึ่งภาวเดชาอนุการ จะได้อ่านทางว่าวเรียกชื่อรัฐมนตรี ตามลำดับผู้น้อยก่อนผู้นใหญ่ ถูกชื่อผู้นโต อยู่ในที่ชุมนุม ผู้นนั้นจะได้บอกคำอนุมัตถ์ฎาปฏิเสธตามความเห็นของตนในเรื่องที่ปรึกษาผู้นนั้น ให้สภาเดชาอนุการจดลงในบาญชี เพื่อจะได้รู้ความผุ้เห็นด้วยแต่ไม่เห็นด้วยมากน้อยเท่า นั้น—

ยกมือ

—(ที่ ๒ อย่างที่ ๓ ประเภทที่ ๒) ประเภทหนึ่งซึ่งเรียกให้ยกมือขึ้นเป็นที่หมายความเห็น สุดแต่ผู้นเป็น ประธานจะบอกว่าการที่ถามผู้นใหญ่ที่เห็นด้วยก็ดี ฎาผู้นไม่เห็นด้วยก็ดี ยกมือขึ้นอย่างใดของยกมือขึ้นฝ่ายเดียว ผู้นที่ไม่มีความเห็นอย่างนั้น ไม่ต้องยกมือเป็นคุณณภาพอยู่ก็รู้ได้—

ยืน

—(ที่ ๓ อย่างที่ ๓ ประเภทที่ ๒) ประเภทหนึ่งซึ่งเรียกให้ยืนขึ้นทำนองเดียวกันกับให้ยกมือเป็นแต่เปลี่ยนอาการที่ทำ

เดิน

—(ที่ ๕ อย่างที่ ๓ ประเภทที่ ๒) อีกประเภทหนึ่งซึ่งแบ่งที่ชุมนุมให้พวกที่เห็นด้วยแยกไปอยู่ทางหนึ่ง กับพวกที่ไม่เห็นด้วยแยกไป

อยู่ทางหนึ่ง ตามที่ซึ่งผู้เป็นประธานจะชี้ให้ ในเวลาที่ตามความ เห็นนั้น--

ผู้บอก

—ในการชี้ขาดตามอย่าง (อย่าง ที่ ๑ ประการ ที่ ๒) คณะเป็นต้น ให้พิมพ์ข้างพวกที่จะรับเห็นด้วยฤๅพิมพ์ข้างอนุภาคก่อนข้างปฏิญษา ถ้าจะ ตรวจนับแต่ผู้เดียวไม่ไหวแล้ว ผู้เป็นประธานก็มีอำนาจที่จะตั้งผู้ บอกจำนวนที่จะให้พิมพ์นั้นได้หลายคน ความ การที่สมควรจะต้องทำ—

จุดข้อ

—(อย่าง ที่ ๒ ประการ ที่ ๒) อย่าง ที่ ๒ สำหรับที่จะให้ชี้ขาด ความเห็น เป็น ความหลายข้อ ในที่เดียว เหมือนอย่างเช่นจะเลือกคน เป็น กรรมการ ฤๅเป็น ประธาน ของ กรรมการ ดังนี้ เป็นต้น ก็ให้รัฐ มนตรีผู้ใดคนหนึ่ง เขียนชื่อผู้ซึ่งตนจะเลือก เป็น ตำแหน่ง นั้นตามที่ได้ตาม ความเห็น ไปยื่นต่อสภาเสนาธิการ ผู้จะได้เก็บรวบรวมกันขึ้น ออก ฉบับหนึ่ง

ความสำเร็จ การ ชี้ขาด

ข้อ ๔๕ เมื่อได้ชี้ขาด ความเห็น กันจะเป็น ตามวิธี อย่างใด อย่างหนึ่ง ซึ่ง ได้กล่าว มา นี้แล้ว ผู้เป็น ประธาน จะได้ ประกาศ จำนวน ความเห็น นั้นต่อที่ชุมนุมแล้ว จึง เรียกว่าชี้ขาด กัน ได้เสร็จแล้ว ได้

ชี้ขาดแทนกัน

ข้อ ๔๖ รัฐมนตรีผู้ใด มีกิจอันจำเป็นที่จะมา ในที่ชุมนุม ไม่ได้

ในเวลา ก่า ถึง จะ ช้ ชาติ กัน อยู่ นั้น จะ มอบ ฉันทะ ให้ รัฐมนตรี ผู้หนึ่ง
 เป็น ผู้ ช้ ชาติ ความ เห็น แทน คน ก็ ได้ แต่ จะ แทน กัน ได้ แต่ ใน วิชา ที่ ช้
 ชาติ เปิด เผย แต่ ผู้ ที่ มอบ ฉันทะ นั้น ต้อง แสดง ความ เห็น ของ คน ว่า เห็น
 ด้วย ฤ ไม่ เห็น ด้วย ให้ รัฐมนตรี ผู้อื่น นอก จาก ผู้ที่ รับ ฉันทะ นั้น ฐ เห็น
 ใจ ด้วย อีก สัก สอง คน ถ้า ช้ ชาติ กัน โดย วิชา ปกปิด แล ะ จะ รับ ช้ ชาติ แทน
 กัน ไม่ได้

รัฐมนตรี มา ถึง เวลา ช้ ชาติ กัน

ข้อ ๔๖ ถ้า ช้ ชาติ กัน ยัง ไม่ ทั้น เดรัจ มี รัฐมนตรี คน หนึ่ง คน ใด
 เข้า มา ถึง ยัง ที่ ชุมนุม ใหม่ จะ ขอ ช้ ชาติ ใน ข้อ ความ ที่ ก่า ถึง ช้ ชาติ กัน
 อยู่ นั้น ด้วย ผู้ นั้น ก็ ช้ ชาติ ได้ แต่ ถ้า ผู้ นั้น เข้า มา เป็น เวลา ผู้ เป็น ประ
 ธาน จะ ประกาศ จำนวน ช้ ชาติ อยู่ แล ะ จะ ขอ ช้ ชาติ อีก ด้วย ไม่ได้

วิธี ทำ กฎหมาย

ข้อ ๔๗ ใน การ ชุมนุม ปรึกษา ด้วย การ ทำ กฎหมาย นั้น ดังนี้ :-

ฎีกา กฎหมาย แจก ที่ ชุมนุม

—(ประการ ที่ หนึ่ง) ถ้า จะ ทำ ให้ ทั้น การ แล เวลา แล ะ ให้ ต้ พิมพ์
 ฎีกา กฎหมาย ฤ ร่าง นั้น แจก แก่ รัฐมนตรี • แต่ ต้อง วั น เต็ม ก่อน เวลา ที่
 จะ ได้ อ่าน ใน ที่ ชุมนุม เป็น ครั้ง แรก ครั้น ชุมนุม อ่าน ปรึกษา ครั้ง แรก
 ที่ ชุมนุม จะ ได้ ปรึกษา ว่า จะ ควร ปรึกษา ตาม นั้น ต่อ ไป หรือ จะ ยก เสีย
 ก็ แล ะ แต่ จะ ตก ลง กัน ถ้า ตก ลง จะ ปรึกษา ตาม นั้น แล ะ ก็ ให้ อ่าน
 ปรึกษา ครั้ง ที่ สอง ฤ จะ ตก ลง ให้ ตั้ง กรรมการ ไป ตรวจ ก็ ได้—

ที่ชุมนุม จะ ได้ พิจารณา เมื่อ อ่าน ครั้ง ที่ สอง แล้ว

—(ประการ ที่ สอง) เมื่อ ตก ลง จะ อ่าน ฎีกา กฎหมาย นั้น เป็น ครั้ง ที่ สอง ใน ที่ชุมนุม แล้ว ก็ ตี ฎารับ รายงาน กรรมการ แล้ว ก็ ตี ที่ชุมนุม นั้น จะ ได้ พิจารณา ความ ที่ ละ ช้อ แล แก ไข ตาม ที่ เห็น สัมควร ว่า จำ เป็น ต้อง แก—

อ่าน ครั้ง ที่ สาม

—(ประการ ที่ สาม) ถ้า ฎีกา กฎหมาย ฉบับใด ฉบับหนึ่ง ซึ่ง ได้ อ่าน ปกติ ครั้ง ที่ สอง แล้ว จะ ต้อง อ่าน ปกติ เป็น ครั้ง ที่ สาม ใน ที่ชุมนุม แต่ ทำให้ เป็น การ ตก ลง ต้อง แล้ว ไป ใน ที่ชุมนุม นั้น—

ตั้ง ยัง กรรมการ อีก

เมื่อ อ่าน ครั้ง ที่ สาม

—(ประการ ที่ สี่) ถ้า รัฐมนตรี ผู้ใด มีความ ปราศณา จะ คัด ทอน ฎาแก ไข ความ ข้อ หนึ่ง ข้อ ใด ซึ่ง มี อยู่ใน ฎีกา กฎหมาย นั้น ใน เวลา ชุมนุม อ่าน ครั้ง ที่ สาม ก็ ตี ฎา จะ นำ ความ ใหม่ อันใด อัน หนึ่ง เข้า มา เติม อีก ก็ ตี ผู้ นั้น จะ มี คำ ขอ ให้ ส่ง ฎีกา กฎหมาย นั้น ให้ กรรมการ ตรวจ อีก ก็ ได้ เมื่อ กรรมการ ไป ตรวจ มา เสร็จ แล้ว ให้ รัฐมนตรี ถวาย ปกติ ก็น ให้ ตก ลง ใน เวลา อ่าน ครั้ง ที่ สาม นั้น

ส่ง ฎีกา ไป ยัง กรรมการ หนึ่ง

ข้อ ๕๘ ฎีกา กฎหมาย นั้น จะ ตั้ง ให้ กรรมการ วิเศษ ก็ ตี กรรมการ ประจำ ก็ ตี ใน ชั้น ที่ ปกติ ก็น อยู่ ชั้น ใด ก็ ตั้ง ได้ ชั้น นั้น

ฎีกา กฎหมาย ด่วน แด่ ไป

ข้อ ๕๐ เมื่อฎีกา กฎหมาย ฉบับหนึ่ง ได้เข้า ครัง ที่สาม เป็นอัน ตกตง แด่ ให้ผู้เป็น ประธาน ศักดิ์ชั้น กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ตาม พระราช บัญญัติ คน นอก ชุมหมุ่

ข้อ ๕๑ คนอื่น ๆ คนใดซึ่ง ไม่ได้ เป็น รัฐมนตรี แต่ไม่ได้ เป็น พนักงาน มีหน้าที่ จะ เข้า ไป ใน ที่ ชุมหมุ่ ได้ นั้น ต่อ ที่ ชุมหมุ่ อนุญาต ให้ คน นั้น เข้า มา จึง เข้า มา ได้ ถึง ฉนั้น ตาม คำ สั่ง ให้ คน นั้น ออก ไป เสีย เมื่อใด ก็ ต้อง ไป เมื่อ นั้น คนนอก ชุมหมุ่ เช่นนี้ ถ้า แสดง ความ เห็น ชอบ ด้วย ฎา ไม่ เห็น ชอบ ด้วย ใน การ ที่ ปรึกษา กัน ใน ที่ ชุมหมุ่ นั้น เมื่อใด ต้อง ให้ ออก ไป เสีย จาก ที่ ชุมหมุ่ เมื่อ นั้น

ต้อง พัง คำ เรื่อง รว ร้อง ขอ

ข้อ ๕๒ ใน การ เรื่องใด เรื่องหนึ่ง ซึ่ง มีอำนาจ ฎา ผล ประโยชน์ ใน ทรพัย สัมบัต ของ ผู้ใด เกี่ยวของ อยู่ใน ฎีกา กฎหมาย ฎาร่าง หนึ่ง ผู้ใดอื่นใด ซึ่งหนึ่ง แด่ ผู้ นั้น จะ ทำ เรื่อง รว ร้อง ขอ ต่อ ที่ ชุมหมุ่ ได้ ตาม กฎหมาย แต่ เมื่อ มี คำ ขอ แด่ มี ผู้ รับ ร้อง แด่ ชขาด ดำ รั้ง ตาม คำ ขอ นั้น แด่ ควร จะ พัง ความ เห็น ของ ผู้ นั้น ด้วย จะ พัง ที่ ใน กรรม การ ฎา ใน ที่ รัฐมนตรี ฎา ก็ได้

ตาม คำ พยาน

ข้อ ๕๓ เมื่อ รัฐมนตรี ฎา ผู้ ยื่น เรื่อง รว ร้อง จะ ต้อง การ ให้ ตาม คำ พยาน ประกอบ ด้วย แด่ แด่ จะ นำ พยาน นั้น มา ยัง ฎา เชา นุการ อย่าง

ซ้ำที่ สุดสองวันก่อนวันกำหนดซึ่งจะชุมนุมปรึกษา นั้น ทำให้การของ
พยานเหล่านี้ ถ้าเขาจะ ได้เป็นผู้ถาม เป็นผู้จดคำนั้น แล้ว
ลงชื่อกำกับไว้ด้วย

ระเบียบ ความประพฤติ ใน ที่ ชุมนุม

การ รบ กวน ผู้ก่อกวน ชื่อ ความ

ข้อ ๕๔ เมื่อ เวลาถึง ชุมนุม ปรึกษา หาฤกษ์กัน อยู่ก็ดี ถ้า มีผู้ใด
ก่อกวน ชื่อ ความ อันใด อยู่ก็ดี ห้ามมิให้ รัฐมนตรี ผู้ใด ประพฤติ การ อัน
จะเป็น ที่ รบ กวน ผู้กระทำการ อยู่ นั้น โดยมีอาการ พุดจา กัน ครั้น เสร็จ
ทั่วไปก็ดี หัวเราะ กัน ก็ดี ฤกษ์ เดิน ผ่าน ไป มา ใน ระหว่าง ผู้ก่อกวน กับ ผู้
เป็น ประธาน ถ้า ก่อกวน ชื่อ ความ อันใด แหก แข่ง ชัน ดึง นี้ เป็น ต้น

การ รักษา ความ สามัคคี ต่อ ที่ ชุมนุม

ข้อ ๕๕ ใน การที่ จะ รักษา ความ สามัคคี ใน รัฐมนตรี ที่ ชุมนุม ปรึกษา
การงาน ทั้งปวง ให้ เป็น การ มั่นคง สืบ ไป นั้น ทุก ๆ สิ่ง ซึ่ง เกี่ยว เป็น
การ ใน กาย ของ บุคคล นี้ ควร จะ ละเว้น เสีย โดย ความ ตั้งใจ จะ ละ จริง ๆ
การ ที่ พุด ถึง รูป ร้าง ของ รัฐมนตรี คน อื่น อย่าง หนึ่ง อย่างใด ก็ดี อย่าง
ถึงใจ ผู้ นั้น ว่า มี ขอบ อย่าง หนึ่ง อย่างใด ก็ดี เยาะเย้ย ความ เห็น กัน ก็ดี
แต่สรรพวาจาที่ เป็น คำ หยาบ คำ ชู ถ้า คำ เสียด สัก ถาก ถาง รัฐมนตรี คน
อื่น ก็ดี ไม่สมควร ที่ จะ ก่อกวน ยิ่งนัก รัฐมนตรี ใน ที่ ชุมนุม ทุก คน ๆ
ควร จะ ทำ ได้ โดย อย่าง นี้ คือ ว่า ให้ ประพฤติ ตน ต่อ รัฐมนตรี ทุก ๆ คน
เหมือน ดัง ที่ ตน ปราศณา ที่ ให้ เขา ประพฤติ ต่อ ตน ใน เวลา ที่ มี เหตุ การ

อย่างเดียวกัน ฉะนั้น ผู้ที่จะพูดจาควร จะ กล่าว เฉพาะ แต่ ข้อสำคัญ ที่
 เกี่ยวกับ เรื่อง ที่ ปฏิภาณ หาฤกษ์ ก็ อยู่ เท่านั้น แม้ว่า จะ ชี้ ที่ ผิด แต่ ชอบ
 ของ ผู้ ซึ่ง โต้ ทาน กัน กับ คน ไต่ กัด แต่ การ ที่ จะ กล่าว ถึง การ เป็น ส่วน
 ตัว คน แล้ว ควร จะ เป็น โดย อธิบาย ใ้ ครย แต่ ไม่ ครี อย่าง ยิง

เรียก ที่ ชุม นุ่ม กับ เขา ระเบียบ

ข้อ ๕๖ เมื่อ มี ผู้ กล่าว ความ ข้อ โต้ อยู่ ก็ ดี ฤกษ์ กำลัง ปฏิภาณ หาฤกษ์
 ฤกษ์ โต้ เกียง กัน อยู่ ก็ ดี ผู้ เป็น ประธาน เห็น ว่า จะ เป็น การ พ้น เผื่อ ไป
 ฤกษ์ ผู้ เป็น ประธาน ปราศ ภา จะ กล่าว ข้อ ความ อัน ไต่ ขึ้น ใน เวลา นั้น จะ ระวัง
 เสียง ระฆัง ขึ้น ให้ ที่ ชุม นุ่ม หยุด ถ้อย คำ เดียว ก็ ได้

อนึ่ง ฤกษ์ รัฐมนตรี ผู้ ไต่ ไม่ อาจ ประพฤติ ตาม ข้อ บังคับ ของ ฮาการ
 อัน ควร แต่ กิริยา คำนั้น แล้ว แต่ ดง กิริยา อัน ไม่ ถม ควร ฤกษ์ ทำ ผิด ด้วย
 ข้อ บังคับ ข้อ โต้ ข้อ หนึ่ง ก็ ดี ผู้ เป็น ประธาน จะ เรียก ให้ กลับ เขา ระเบียบ
 ด้วย เสียง อัน ระวัง ระฆัง

เมื่อ รัฐมนตรี ทั้ง ปวง ไต่ ยิน เสียง ระฆัง ซึ่ง ผู้ เป็น ประธาน ระวัง ขึ้น
 เมื่อ ไต่ คือ ธิง รับ กลับ เขา ระเบียบ คือ จะ ถ้อย คำ ที่ ไต่ พด ไต่ กล่าว แต่ ละ
 กิริยา ต่าง ๆ นั้น เดียว ดง หนึ่ง เป็น คุณ ณ์ ภา พ ตาม ที่ เมื่อ นั้น

เมื่อ รัฐมนตรี กลับ เขา ระเบียบ แล้ว ผู้ เป็น ประธาน จะ ไต่ กล่าว ข้อ
 ความ อัน ไต่ อัน หนึ่ง ขึ้น ฤกษ์ ถ้า มี ผู้ ทำ ผิด ก็ จะ ไต่ ฮา น ข้อ ผู้ ผิด แต่ ช
 ข้อ ผิด คือ ที่ ชุม นุ่ม แต่ ให้ โอกาส แก่ ผู้ ผิด ให้ เถลย ความ แก่ ตัว ไน
 ความ ประพฤติ ของ คน

ผู้เป็นประธาน ขอให้ ที่ชุมนุมตัดสิน ผู้ทำผิด

ข้อ ๕๗ เมื่อมีเหตุรัฐมนตรี คนใดคือตั้ง ในการที่ประพฤติดิต อย่างหนึ่ง อย่างใด เหลือกำลัง ที่ผู้เป็นประธานจะตัดสิน ได้แล้ว ผู้เป็นประธาน จะขอให้ ที่ชุมนุมวินิจฉัยตัดสิน

ปฤกษาโทษผู้ทำผิด

ข้อ ๕๘ ถ้าความผิดนั้น ร้ายแรง มาก จนถึง ที่ชุมนุม จะต้อง ตัดสินแล้ว ผู้ที่ ทำผิด นั้นถึง แม้ว่า มีอำนาจ ที่จะนั่ง ในที่ชุมนุม ได้ก็ ตียังควร จะ ต้อง ออก ไปเสีย จากที่ชุมนุม การที่จะ ให้ผู้ผิด คง นั่ง อยู่ในที่ชุมนุม เมื่อกำลัง ปฤกษา โทษ ของ ผู้ นั้น อยู่ ดังนี้ เป็นการ ดีที่สุด แต่ จะเห็นควร กันใน ที่ชุมนุม นั้น แต่อย่างไร ก็ดี ห้ามไม่ให้ผู้ผิด นั้น จับผิดาก ออก ความ เห็น ในการ ที่ เกี่ยว ของ กับคน เอง ได้ ถ้าผู้ผิด จับผิดาก ด้วยแล้ว ก็ไม่ให้ นับคะแนน ชื่อนั้น ด้วย เพราะเหตุว่า ไม่มีผู้หนึ่ง ผู้ใด จะมีอำนาจ เป็น ธรรมดา การ ในคดี ของ ตนเอง ได้

ตง โทษผู้ทำผิด

ข้อ ๕๙ เมื่อพิจารณาความผิดนั้นแล้ว ถ้าที่ชุมนุม เห็นความเพื่อ จะ เป็น ประโยชน์ แก่ ที่ชุมนุมแล้ว จะตัดสิน ให้ทำ เป็น ประการหนึ่ง ประการ ใด ใน ข้อ ความ ที่กล่าวไว้ ต่อไปนี้ ก็ได้ คือ :-

- (ประการที่ ๑) ตี เคียนแต่ภาคทัณฑ์
 - (ประการที่ ๒) ถอนอำนาจ ชั่วชาติ
- ถ้าจะกล่าว ในที่ชุมนุมเสีย

(ประกาศ ที่ ๓) บังคับให้ขอขมา

(ประกาศ ที่ ๔) ไหว้จากหนึ่งในที่ชุมนุมเสียเป็นครั้งเป็นคราว

(ประกาศ ที่ ๕) นำความกราบบังคมทูลกล่าวโทษผู้ผิด
นามของรัฐมนตรีสภา

การเลิกชุมนุมตามปรกติ

ข้อ ๒๐ การที่จะเลิกชุมนุมนั้น คือ รัฐมนตรีผู้ใดเห็นว่าไม่มี
ข้อความอันใดที่จะปลุกษากันต่อไปอีกในเวลานั้น ฤๅเห็นว่าข้อ
ความที่ปลุกษากันอยู่นั้นยังยืดยาว จะปลุกษากันให้แล้วในคราว
เดียวไม่ได้ แต่ได้ปลุกษากันมาช้านานสมควรแก่เวลาแล้ว กล่าวขอ
เลิกชุมนุมขึ้น แต่มีรัฐมนตรีผู้อื่นรับรองด้วยแล้ว ผู้เป็นประธาน
จะไต่ส่งเด็กด้วยวิธีเสียงระฆังขึ้นเป็นสำคัญ จึงเป็นอันเลิกชุมนุมได้

การเลิกชุมนุมด้วยความจำเป็น

ข้อ ๒๑ ถ้าผู้เป็นประธานเห็นจำเป็น เพื่อประโยชน์ของราชการ
ฤๅการในรัฐมนตรีที่จะเลิก ฤๅจะเลื่อนชุมนุมไปครั้งหนึ่งก็เลิก
แต่เลื่อนได้

อำนาจหน้าที่ผู้แทนสภานายก

ข้อ ๒๒ การชุมนุมคราวใด ถ้าผู้เหตุจะต้องให้มีผู้เป็นประธาน
ทำการในที่ชุมนุมแทนสภานายก ตามความในพระราชบัญญัติแล้ว
ผู้แทนนั้นย่อมมีอำนาจทำการในหน้าที่สภานายก ตามข้อบังคับนี้ได้
เต็มที่เหมือนเป็นสภานายกในเวลานั้น

การงดข้อบังคับ

ข้อ ๒๓ ถ้ามีเหตุอันว่าข้อบังคับสำหรับที่ชุมนุมนี้ เป็นการขัดขวาง กับ ข้อความสำคัญที่ ปกษาศาสน์ แด่เป็นที่ปรากฏว่า จะต้องปกษาศาน์กัน ให้ตัดขาด ไปแล้ว ก็มี ขรรณเนียมที่ จะงด ข้อ บังคับ ที่ ขัด ขวาง ข้อ นั้น เสีย เพื่อ จะ ให้การ นั้น ดำเนิน ได้ แต่ การ ที่ จะ งด ข้อ บังคับ ดัง นี้ จะ เป็น ได้ โดย รัฐมนตรี มี คำ ขอร้อง แต่ มี ผู้ รบรอง ด้วย ได้ จำนวน ๓๓๓ คน ที่ มี ผู้ เห็น ด้วย ตาม กำหนด ใน พระราช บัญญัติ แล้ว จึง เป็น การ งด ข้อ บังคับ ที่ ขัด ขวาง ข้อ ความ นั้น ได้

ประกาศ ในการ เสด็จ พระชนม พรวรษา

มี พระบรม ราชโอง การ ดำรัส เห็น ยศเกล้า ๆ ให้ ประกาศ แก่ พระบรม วงษา นุวงศ์ ข้าราชการ ผู้ใหญ่ผู้น้อย ซึ่ง เคย ทูลเกล้า ๆ ถวาย ของ วัน เสด็จ พระชนม พรวรษา ให้ ทราบ ทอด กัน ว่า แต่ ก่อน มา พระบรม วงษา นุวงศ์ เกือบ จะ ๓๐๐ ปี แต่ ข้าราชการ โดย มาก ย่อม นำ สิ่ง ของ ต่าง ๆ ขึ้น ทูลเกล้า ๆ ถวาย ใน วัน เสด็จ พระชนม พรวรษา ราคา มาก บาง น้อย บาง ตาม ความ พอ ใจ เต็ม ใจ

ครั้น เมื่อ รัตน โกสินทร ศก ๓๓๓ นี้ ได้ โปรดเกล้า ๆ ให้ มี หมาย ประกาศ เต็ก ถวาย ของ เสด็จ พระชนม พรวรษา ด้วย เหตุ ว่า พระบรม วงษา นุวงศ์ แต่ ข้าราชการ ทั้ง ปวง ได้ เรี่ย ราย กัน ทำ เครื่อง บรรจุ คำ ถวาย ไชย มงคล ใน การ รัชฎาภิเศก เมื่อ รัตน โกสินทร ศก ๓๓๒ แล้ว ได้ ทรง รับ ไว้ บาง แต่ พระราช วงษ์ บาง องค์ ซึ่ง อยู่ ประเทศ ไทล ไม่ ทน

ทราบประกาศนั้น ได้ทำของขึ้นไว้อีกแต่เป็นที่ต้องพระราชชั้ยหาไศรย
 บัดนี้ ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า การซึ่งได้เลิกหยุดมาแล้วไม่ควรจะ
 รั้งให้มิชุน จะทรงรับแต่ความดีความมักดีข้อสัตย์สุจริต โดยความ
 จริงในน้ำใจแทนสิ่งของซึ่งได้เคยทูลเกล้าฯ ถวายนั้น ถ้าพระบรม
 วงษาอนุวงศ์ แด่ข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใดมีน้ำใจจงรักภักดีต่อไต่ฝ่าตของ
 ชูดีพระบาทตั้งหน้ารักษาราชการตามตำแหน่ง แต่ปฏิบัติตนตั้งอยู่ใน
 ความสุจริตซื่อตรงจงรักภักดีต่อไต่ฝ่าตของ ชูดีพระบาท ก็ จะทรง
 ถูถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้ได้ถวายของในการเฉลิมพระชนมพรรษาดียิ่งกว่า
 ตามศัภณซ์ทั้งปวง เพราะฉะนั้นอย่าให้พระบรมวงษาอนุวงศ์ แด่ข้า
 ราชการทั้งปวง ต้องชวงชววยหาสิ่งของถวายในการเฉลิมพระชนม
 พรรษาตั้งเช่นแต่ก่อนนั้นเลย

ประกาศให้รู้ตั้งวงนำไว้แต่วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔
 เป็นวันที่ ๑๗๗๗ ในรัชกาล บัคยบั้นนี้

ประกาศเลิก ศาตไปริตภวที่ ๔

มีพระบรมราชโองการ มารพระบัณฑูร์สุรสิงหนาทในพระบาท
 สมเด็จพระปรมินทร มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุตจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ดำริห์เห็นเกล้าฯ ตั้งว่า

เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓ ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้าฯ ให้ออกประกาศ พระราชทานพระบรมราชกระแญให้เดนาบตี
 กระทรวงยุติธรรม จัดการแบ่งแขวงกรุงเทพมหานคร ออกเป็น ๔ แขวง

จัดตั้งศาลไบริ์ดีมาเพิ่มขึ้นอีก ๓ ศาล รวมเป็น ๔ ศาล ทั้งศาลเดิม เพื่อไต่รับ
 ข้าราชการ แพ่ง ความ อาญา อันมีโทษ เด็ด น้อย ตาม กำหนด คำนำจ แลหน้าที่
 อันมีขอความพิสดาร แจ่ง อยู่ในประกาศ ซึ่งปรากฏว่า “ประกาศตั้ง ศาล
 ไบริ์ดีมาแปดศาลของกระทรวง สำหรับกรุงเทพมหานคร เพิ่มขึ้นอีก ๓ ศาล
 รัตนโกสินทร ศก ๓๑๓” ซึ่งลงในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๓๓ แผ่นที่ ๕๐
 หน้า ๓๑๗ นั้น แล้ว

ครั้นเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร ศก ๓๑๔ พระเจ้าน้อง
 ยาเธอกรมหลวงพิชิตปรีชากร เสด็จมาบดกระทรวงยุศิริธรรม ได้รับพระ
 บรมราชโองการ ได้เกล้าฯ ออกประกาศ แบ่ง แชง กรุงเทพมหานคร
 ออกเป็น ๔ แชง ตาม ความในข้อหนึ่ง แห่งประกาศตั้งศาล ไบริ์ดีมา
 เพิ่มเติม รัตนโกสินทร ศก ๓๑๓ นั้น ความแจ่ง อยู่ในประกาศอัน ปรากฏว่า
 “บรประกาศว่าด้วยแบ่ง แชง ของ ศาล ไบริ์ดีมาทั้ง ๔ ศาล ใน กรุงเทพฯ” ซึ่ง
 ได้ลงในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๓๓ แผ่นที่ ๔๘ หน้า ๔๔๘ นั้น แล้ว

บัดนี้ เจ้าพนักงานได้รวบรวมสารบบความ กราบ บังคม ทูล พระกรุณา
 ทราบฝ่า ดอง ชุด พระบาท ทรง พระราช ดำริหว่า คดี ความ ใน ศาลที่ ๓
 แดที่ ๔ มีอยู่ น้อย เรือง นี้ก หากสมควร จะ แยกกัน ออกเป็น ๒ แชง ให้
 เปดตั้ง ตำแหน่ง แด ข้าราชการ ที่ จะ ได้รับ ราชการ ใน ศาล ซึ่ง มีความ
 คั่ง ค้าง อยู่ มาก ใน กระทรวง อื่น ๆ นั้น ไม่ จึง ทรง พระ กรุณา โปรด
 แกล่ฯ ให้ตั้ง การ ใน ศาล ไบริ์ดีมา ศาลที่ ๔ ไว้ ยกผู้พิพากษา แด
 ข้าราชการ ไปรับ ราชการ ใน ศาล อื่น ค่อ ไป บรรดา การ งาน ถ้อยความ

ที่ต่าง มาแต่ก่อน แต่จะเกิดขึ้นใหม่ใน หน้า ที่ ศาสตโปรวิธภา ที่ ๔ ดับไปนั้น
 ให้มารวมว่า แต่ ทำการ พิจารณา ตัดสินใน ศาสตโปรวิธภา ที่ ๓ ทั้ง ดั้ง
 ให้เจ้า ทูล ดออง ชูดี พระบาท แด ราชฎร บรรดา มี คดี ถ้อย ความ อัน ต้อง
 ด้วย กำหนด เขต รวง เป็น หน้า ที่ ของ ศาสต โปรวิธภา ที่ ๔ ตาม หมาย
 ประกาศ แต่ ก่อน นั้น ไปว่า กล่าว ใน ศาสต โปรวิธภา ที่ ๓ ตาม พระราช
 กำหนด ใน ประกาศ นี้ ดับ ต่อ ไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๓ เดือน สิงหาคม รัตน โกสินทร ศก ๑๓๔ เป็น
 วันที่ ๑๗๗๐ ใน รัชกาล บัดยุบ นั้น

ประกาศ ใน การ เลื่อน ยศ พระยา ไทรบุรี
 เป็น เจ้า พระยา ไทรบุรี

คู่ มี ลัก พระพุทธ สำนกาด เป็น อดีต มาค ตั้งแล้ว ๒๔๗๗ พระษา
 บัดยุบ กาด จันทค ตินิยม เฮฟกะ ลัง วิจ ฐระ ภัทร บท มาศ ชุชน บั กษ
 ทล มี คดี ถี่ คุ วาร สุริยค ติกาด รัตน โกสินทร ศก ๑๓๔ สิงหาคม มาศ
 เอกุณ ดึง ดิม มาค่า หคุณ ประเภท ปรีเฉท กาด กำหนด พระบาท สมเด็จ
 พระ ปรมินทร มหาจุ ฟ้า ตง วรรณ ๑๓๑ พระ จุล จอม เกตเจ้า อยู่ หัว

ทรง พระราช คำริ หี่ ว่า พระยา ฤทธิ ดังคร้าม รามภักดี ศรี สัต คำนมหมัด
 รัตน ราช มุนินทร์ สุรินทร วิจิงษา พระยา ไทรบุรี เป็น ผู้ ซึ่ง ได้ ทรง คุนเคย
 แต่ ทรง พระ กรุณา โดย เฉพาะ มา แต่ ยิง เขาว เพราะ ได้ ทรง ดังเกต เห็น
 อธิยา ไครย ความ มั่น คง หดัก แหตม คต้าย คั่ง กับ เจ้า พระยา ไทร บุรี ผู้
 เป็น บิดา มาถ เมื่อ ทรง พระ กรุณา โปรด เกตเจ้า ๑ ตั้ง ให้ เป็น พระยา ไทรบุรี

ก็ หวัง พระราช ฤไทย อยู่ว่า พระยา ไทร บุรี คง จะ ปก ครอง ไพร่ บ้าน พด เมือง ให้ มีความ ผาสุก แต่ ทำนุ บำรุง บ้าน เมือง ให้ เจริญ ยิ่ง ขึ้น โดย ความ ซุ่ดำหะ อย่าง เจ้า พระยา ไทร บุรี ได้ ทำ มา แต่ ก่อน

ตั้ง แต่ พระยา ไทร บุรี ได้ บังคับ บัญชา ราชการ บ้าน เมือง ต่าง พระนคร พระกรรม มา จน บัดนี้ ก็ ได้ ถึง ๑๕ ปี การ ที่ พระยา ไทร บุรี ได้ ปก ครอง แต่ ทำนุ บำรุง บ้าน เมือง ก็ มี ผล เป็น ความ เจริญ ขึ้น โดย ต่ำดับ สม ดัง ที่ ได้ มี พระราช ฤไทย หวัง นั้น ทุก ประการ

อีก ประการ หนึ่ง พระยา ไทร บุรี ได้ มีความ จง รัก รักดี ต่อ ได้ ฝ่า ถอง ซุ่ พระบาท ประจักษ์ แก่ พระราช ฤไทย มา แต่ ก่อน ฉะนั้น ได้ พระยา ไทร บุรี ก็ ได้ คง รักษา ความ จง รัก รักดี ต่อ ได้ ฝ่า ถอง ซุ่ พระบาท อยู่ มิ ได้ เค็ดอน คลาศ แต่ หมั้น เข้า มา ฝ่า ถอง ซุ่ พระบาท หนึ่ง ๆ

อนึ่ง เมื่อ เด็ดจ พระราช ดำเนิน ประพาศ หัว เมือง บั๊กษ์ ได้ ฝ่า ถอง ซุ่ ตก ได้ เด็ดจ ไป ถึง เมือง ไทร บุรี พระยา ไทร บุรี ก็ ได้ จัด การ รับ เด็ดจ โดย ความ ื่อ เพื่อ เต็ม กำถึง ที่ จะ ให้ เป็น พระเกียรติยศ แต่ เบน ศุ่ ขสุ่ ราม แก่ บรรดา พระบรม วงษา นุ่ วงษ์ แต่ ซ้ำ ทูต ถอง ซุ่ พระบาท ซึ่ง ไปได้ โดย เด็ดจ พระราช ดำเนิน ใน ครั้ง นี้ ทั้ง กัน มิ ได้ คิด แก่ ความ ถำมาก เห็น ถเห็นชย ประการ ไ้

อนึ่ง สรรพ ราชการ ที่ มี เกี่ยว ของ กับ เมือง ไทร บุรี ทั้ง การ ภายนอก แต่ ภายใน พระยา ไทร บุรี ได้ ปฏิบัติ ราชการ โดย ความ ซื่อ สัตย์ สุ่ จริต แต่ มี อธิยา ไ้ รย โอบ อ้อม ฮารี เบน ที่ รัก ไ้ ไ้ สรรพ เจริญ ของ พด เมือง

แต่บรรดาข้าราชการ แต่ชนทั้งปวง เปนอันมาก ทรงพระราชดำริที่
เห็นว่า ความชอบความดีของ พระยาไทรบุรี ตามที่กล่าวมานี้สมควร
จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เพิ่มอิสริยยศพระราชทาน พระยาไทรบุรี
ให้ยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ให้เป็นแบบอย่างแก่หัวเมืองประเทศราชทั้งปวง
แต่ให้เป็นความยินดีแก่ศรีศวัน กรมการ ไพร่บ้าน พลเมือง เมืองไทร
บุรี ทั้งกัน

จึงมีพระบรมราชโองการ มार พระมณฑุร สุรัสวดีให้
เลื่อน พระยาฤทธิสงครามรามภักดี ศรีสุตตำน มหมัต รัตนราช มุนินทร์
สุรินทร วิวงษา พระยาไทรบุรี ขึ้นเป็นเจ้าพระยา มีอิสริยยศอย่างสูง
รับราชทินนามตามตำแหน่งว่า เจ้าพระยาฤทธิสงครามรามภักดีศรี
สุตตำน มหมัต รัตนราช มุนินทร์ สุรินทร วิวงษา ณ บำรุง เกาะนคร
อมรรัตนานาเขต ประเทศราชราชไชยสงครามชัยคี วิกรมดีหะ
เจ้าพระยาไทรบุรีได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับตระกูล เป็นวิสามัน
สมาชิกตำแหน่งที่ ๓ ชื่อปฐมจุลจอมเกล้า เป็นเครื่องราชอิสริยา
ภรณ์อย่างสูง สุด สำหรับข้าราชการ ในกรุงสยาม ให้เป็นเกียรติยศ
ของกรุงเทพมหานครได้บังคับบัญชาญาติพี่น้อง แต่ศรีศวัน กรมการ
ทั้งปวง บรรดาอยู่ในเขตแดนเมืองไทรบุรีทั้งสิ้น ตามที่เจ้าพระยา
ไทรบุรีแต่ก่อนได้บังคับบัญชามานั้น โดยยุติธรรมแต่ชอบด้วย
ราชการ จึงเว้นการควรเว้น อุดาหะประพตติการควรประพตติ แต่
รักษาความชื่อสัตย์สุจริตต่อกรุงเทพมหานคร ตามอย่างตามธรรมเนียม

เจ้า พระยา ไทร บุรี แต่ก่อน จึง ทุก ประการ

แต่ให้ญาติพี่น้อง ศรี ศวัน กรมการ ทั้ง บวง มีความ สัมผัส โสมสร ด้วย
เจ้า พระยา ไทรบุรี คิด อาน การ นคร แต่ ราชฐูร มตายุ นาคร ให้ เกษม ศรี
สัมบูรณ์ มีความ เจริญ ขึ้น โดย ความ พรหม พริก สามีคัก ชรรณ สุจริต
ทุก ประการ

ขอ ให้ สิ่ง ซึ่ง เป็นเหตุ เป็น ประชาน ใน สกต โลก จึง อนุเคราะห์ รักษา
เจ้า พระยา ไทรบุรี แต่ ญาติ พี่น้อง ศรี ศวัน กรมการ ทั้ง บวง ให้ เจริญ
สุข สวัสดิ์ พิพัฒน์ มงคล ทุก ประการ เทอญ

ประกาศ ออก พระนาม พระ ชนนี้

แห่ง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

มี พระบรม ราช โอง การ ดำรัส เห็นอ เกด้า ๑ ให้ ประกาศ ให้ ทราบ
ทั่ว กัน ว่า ที่ ประชุม เสนาบดี ทำ ความ เห็นกราบ บังคม ทูต พระกรุณา ว่า
พระราช ประเพณี ที่ ชอบ ที่ ควร นั้น พระราช ชนนี้ แห่ง สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราช มกุฎ ราช กุมาร ควร มี พระ อิศริย ยศ ปราบกฎ พระนาม ไผ่
เบ่อง ชนนี้ ว่า เป็น สมเด็จพระนาง เจ้าตั้ง นี้ แต่ ใน บัตร หมาย ราชการ
ยัง คง ใช้ ออก พระนาม อยู่ว่า พระนาง เจ้า พระวรวราช เทวี ขอ พระราชทาน
กระแด่ พระราช ดำริห์ ที่ จะ ได้ ใช้ บัตร หมาย ให้ ถูก ตกลง ดับ ไป จึง ทรง
พระกรุณา โปรด เกด้า ๑ พระราช ทาน กระแด่ พระราช ดำริห์ ว่า ราชประ
เพณี แต่ก่อน มา พระราช ชนนี้ แห่ง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช นี้ก็ ย่อม
มี พระ อิศริย ยศ เป็น สมเด็จพระนาง เจ้า แต่ นี้ ต่อ ไป ให้ ใช้ บัตร หมาย

๑๐๘๑๐/๒๕๖๖

ออก พระนาม พระราช านนี้ แห่ง ส้มเต๋จ พระบรม ไอรธา ธิราช ันนี้ ว่า
ส้มเต๋จ พระนาง เจ้า พระ อรรคราช เทวี สืบ ไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๕ กันยายน รัตนโกสินทร ศก ๑๑๕ เป็น วัน
ที่ ๘๘.๕ ในรัชกาล บัดยบนี้

พระเจ้า ันยังยาเธอ พระองค์ เจ้า ไชยนิรมงคล

แทน เสดนา บัด ักรทรวง ัง

ผู้รับ พระบรม ราช ังการ

ประกาศ ังกรวมการตรวจ ักสินการนา

มี พระบรม ราช ังการ ดำรัส เห็นเกล้า ๆ ึ่งว่า ังราชการ เตราษฎฐ
เข้า ึ่งกันทำ ักการ ันทุกเกล้า ๆ ถววย ถ่าว โทษ บริษัท ักคคอง แล ันดาสยาม
ว่า แ่ง ึ่งเอา ักนา ใน ันนตตรา ังอง แล ักค ค่าน ในการ ัก บริษัท ักคคอง
ักววย เกรง ักจะ ักน้อย เพราะบริษัท ักคคอง หลาย ักาย มี ักววย ึ่ง ังราชการ
แล ักววย รวม ๑๕๔๑ ึ่งชื่อ หลวงวาทิค บรเทศ ักเป็น ักนำ ักงาน ักนทุกเกล้า ๆ
ถววย ัก ักทรง พระกรุณา ไปรตเกล้า ๆ ัก ักกรวมการ ตรวจ ักนตตรา ังอง
แล ักใบ ักเรีจ ักอง ักววย ักแล ักตรวจ ัก ักนา ัก ัก ักค่า ักค ค่าน ของ บริษัท ว่า
ักจะเป็น ักตรา ังอง ักไม่ ักสุจริต แล ักมี ักววย ัก ักพวก ักหนึ่ง ักววย ถ่าว โทษ ัก
ักมี ักชื่อ ใน ัก ักว่า แ่ง ัก ัก ักของ ักคน แล ัก ักไม่ ักได้ ักตัว ักมี ักชื่อ ใน ัก ักมา
ักสอบ ักส่วน เป็น ักน มาก แล ักการ ัก ักววย ักชื่อ ักอื่น ๆ ัก ักเป็น ักการ ักเกิน

กว่าเหตุสุดทั้งนั้น จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ยก ฐีกาชั้น
 นี้เสียแต่ทรง พระราชดำริที่ว่า นาน ในเขต แขวงเหล่านี้มีความ วิวาท ขับ
 ซ้อนกัน มาก ควร จะมี ชุระการ ตรวจ สอบ สอด หา หลักฐาน ยุติกรรม
 แต่เป็น ตุลาการ ตัดสิน ให้ผู้ควร รับ จึงจะ เป็น การ สอดดู เรียบร้อย
 จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ตั้ง ให้ พระยาพรตเสข ศักดิ์ดาญะ พระยา
 อินทราชาธิบดี สหราช รช เมือง พระวิภาค ภูวดล พระประจักษ์พรมิมาด
 หลวง ต้นทร โภษา เป็น กรรมการ ตรวจ ตัดสิน ที่ นาน มีหน้าที่ เป็น ชุระการ
 แต่เป็น ตุลาการ ตรวจ ตัดสิน ที่ นาน เหล่านี้ มอบ แก่ผู้ควร รับ ให้เป็น
 การ เต็ดขาด ไป ถ้าผู้ใด จะ อุทธรณ์ กรรมการ ให้หลุดเกล้า ฯ ถวาย
 ฎีกา ที่เดียว

ประกาศ มา ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๔ เป็น วัน
 ที่ ๑๗๓๐ ในรัชกาล บัดนี้

ประกาศ ถวาย ที่นา วัด นิเวศน์ ธรรม ประวัต

มีพระบรม ราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ แก่ชน ทั้ง ปวง
 ให้ทราบทั่วกันว่า พระเจ้า ราช วรวงษ์เชต พระองค์ เจ้า บุตรี กราบบังคม
 ทูล พระกรุณาว่า มีนา อยู่ ที่ ตำบล บ้าน แป้ง แขวง กรุงเก่า ตำบล หนึ่ง
 รุ่ง ด่าน เหนือ เคียง นานาย เลือ รุ่ง ด่าน ไต เคียง นา ท่าน ผู้หญิง จบ
 แวง ต้น คัง แต่ ทาง แวง ปลาย ถึง นา อ้าแดงเพียน เป็น ที่ นา รุ่ง ๕ เส้น ๗ วา
 แวง ๕๐ เส้น ๕ วา เป็น เนื้อนา ๓๐๗ ไร่ ๒๗ วา พระเจ้า ราช วรวงษ์เชต

พระองค์เจ้า บุตรี มี พระ ศรัทธา ทรง อุทิศ ที่ นารายณ์ ถวาย เป็น นา สำหรับ
 วัดนิเวศน์ ธรรม ประวัต เพื่อ ผล ประโยชน์ บำรุง พระ ชาราม แต่ เป็น
 ค่า อาหาร บิณฑบาต ถวาย พระตั้งมี ตาม เณร สืบ ไป ดั้น กาดนาน พระบาท
 สัมเด็จ พระเจ้าอยู่หัว ทรง ยินดี อนุโมทนา ด้วย ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ
 ให้ พระเจ้า ราช วรวงษ์ เชอ พระองค์ เจ้า บุตรี เสด็จ ไป ทรง อุทิศ ที่ นารายณ์
 ถวาย แก่ พระ ชาราม ณ วัดนิเวศน์ ธรรม ประวัต แต่ ที่ นารายณ์ ถวาย
 คง เป็น ที่ นา ของ วิหาร วัดนิเวศน์ ธรรม ประวัต อยู่ ตราบ ไต โปรดเกล้า ฯ
 พระราช ทาน ยก เงิน ค่านา ใน ด่วน ที่ นารายณ์ ธิยา ให้ เจ้า พนักงาน
 เรียก เก็บ กว่า ที่ นานี้ จะ ตก ไป เป็น ของ ผู้อื่น ด้วย ช้อ ชาย แดก เบ็ดียน
 ฤา ประการ ไต ๆ กี้ดี จึง ให้ เจ้า พนักงาน เก็บ ค่านา ไป ตาม ชนม เนียม
 แผ่น ดิน

ประกาศ ทรง พระบรม ราชู ทิศไว้ แต่ ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม รัตน โกสินทร
 ศก ๑๓๔ พระพุทธเจ้า สันกาล ตั้ง แล้ว ๒๔๓๘ พวษา เป็น วัน
 ที่ ๘๘๘ ใน รัชกาล บัคยบั้น นี้

ประกาศ เครื่อง ราช อิศริยาภรณ์
 สำหรับ ตระกูล จุฑจอมเกล้า ฝ้าย ใน
 รัตน โกสินทร ศก ๑๓๔

มี พระบรม ราชโองการ ใน พระบาท สัมเด็จ พระปรเมนทร มหา จุเจ้า
 ดงกรณ์ พระ จุฑจอม เกด้า เจ้า อยู่หัว ตำรวดี เหนือ เกด้า ฯ ให้ ประกาศ
 08/10/2566

ทุกวันนี้ ผู้พิพากษา ๓๖๖ คน ซึ่งพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของ
 ราษฎร (นอกจากศาลโปริตฎา) ยังมีที่ติดขัดชักช้า เพราะผู้มีอรรถคดี
 ฝ่ายโจทก์ฟ้อง หมายมุดคดีอันใด ฝ่ายจำเลย เมื่อจะไม่แก้ฟ้องใหม่ มุดคดี
 อันนั้น ก็ยอมหาโอกาสมีคำต่าง ๆ ค่อยผู้พิพากษา ครั้นผู้พิพากษา ๆ คำ
 มีคำนั้นอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ความไม่เต็มใจในคำพิพากษา ก็มีโอกาศ
 ไปฟ้องอุทธรณ์ แลร้องฎีกาต่อ ๆ ไป บางทีศาลฎีกา พิพากษาฎีกาชั้น
 มีคำครั้งหนึ่งแล้ว กลับไปว่าความศาลเดิม ก็ความฝ่ายผู้ที่จะหัดคดี
 คดีเดิม ก็ยังชักย้ายมีคำอย่างอื่น ๆ ไปอีก แลทุเลาอุทธรณ์ชั้นมีคำ
 อีกเล่า เป็นการชักความให้เนิ่นช้าไม่มีที่สิ้นสุดได้

ทรงพระราชดำริเห็นว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
 เพิ่มติมพระราชบัญญัติ คังศาลโปริตฎา ตั้งวันที่ ๒๕ ธันวาคม
 รัตนโกสินทร์ ศก ๓๓๓ ในข้อ ๕ ห้ามมิให้ โจทก์จำเลย ฟ้องอุทธรณ์ชั้น
 ปฤกษาคำ ถ้า โจทก์จำเลย ไม่ยอมตามคำปฤกษา ก็ให้ผู้พิพากษาจดหมาย
 บันทึกไว้แล้ว ให้พิจารณาความเต็มไปจนคดีสิ้นคดีเด็ดขาด
 แล้วจึงให้ โจทก์จำเลยผู้ไม่ยอมตามคำปฤกษานั้น ไปฟ้องอุทธรณ์
 ทั้งเรื่องความที่เดียว ตามความในประกาศนั้น ก็พอเป็นเครื่องสกัดกั้น
 มุดเหตุที่ทำให้ความช้า เพราะคู่ความอุทธรณ์ชั้น ปฤกษาคำได้เป็นแบบ
 อย่าง ชยแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศให้ใช้ทั่วไป ในศาลชั้นสูงทั้งปวง
 ควรจะให้ใช้พระราชบัญญัติบทนี้ ได้ทั่วไป ทุกศาล ให้เป็นแบบอย่างอื่น
 เดียวกัน

เพราะฉะนั้น ตั้งแต่บัดนี้สืบไป บรรดาผู้มีบรรดาศักดิ์ในศาลแพ่ง, ชาญา, อุตสาหกรรม, ในกระทรวงยุติธรรม นครกรุงเทพฯ แลศาลหัวเมือง เอก โท ตริ จัตวา ทั้งปวง คู่ความจะมีถ้อยคำต่อผู้พิพากษาประการใด ๆ แลจะ อุตสาหกรรม คำพิพากษา ซึ่งมีคำนั้น ห้ามมิให้อุตสาหกรรมก่อนความได้ตัดสินเด็ด ขาด ให้ศาลทั้งปวง ทำตามความในข้อ ๕ แห่งพระราชบัญญัติเพิ่มเติม ตั้งศาลไปรี ฎภาฯ ตั้งวันที่ ๒๕ ธันวาคม ศก ๑๑๓ นั้น ให้ยกความข้อนั้นมา ใช้ได้ทั่วไป ในศาลทั้งปวง ทุกประการ

บรรดาความที่ผู้มีบรรดาศักดิ์ มีคำแต่ได้อุตสาหกรรมคำปรึกษาขึ้นต่อ ศาลอุตสาหกรรมแล้ว ก่อนวันที่ได้ ออกประกาศนี้ ให้ศาลอุตสาหกรรมเร่งรีบ พิพากษาให้แล้วเสร็จไป โดยเร็ว ตามวิธีเดิม

แต่บรรดาความที่โจทก์จำเลย จะมีถ้อยคำแต่จะอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศนี้เป็นต้นไป ให้บังคับตามข้อ ๕ แห่ง พระราชบัญญัติตั้งศาลไปรี ฎภาฯ ตั้งวันที่ ๒๕ ธันวาคม รัตนโกสินทรุ ศก ๑๑๖ ตามประกาศนี้ต่อไป จึงทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม รัตนโกสินทรุ ศก ๑๑๕ เป็น วันที่ ๑๘๘๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชบัญญัติ รัฐมนตรีเพิ่มเติม

รัตนโกสินทรุ ศก ๑๑๕

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบ

ทั่วกันว่า เมื่อรัตน โกสินทร ศก ๑๓๓ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ รัฐมนตรี ขึ้นไว้แต่ได้โปรดเกล้าฯ ทั้ง รัฐมนตรี ขึ้นให้ประชุม ปกษา ราชการ ในการทำพระราชกำหนดกฎหมาย นั้น บัดนี้ ทรงพระราชนิพนธ์ว่า ราชการ ที่ไปรับ ราชการ อยู่ ณ หัวเมือง ย่อมมีผู้สมควร จะเป็น รัฐมนตรี มีตำแหน่ง นั้น ปกษา ราชการ ในการทำกฎหมาย นี้ อยู่เนือง นาน มาก แต่หาก นำที่ ราชการ อยู่ไกลพระ นคร จะได้มีเวลา มา นั้น ปกษา ราชการ น้อย นึก แต่ถึง กระจ่าง นั้นก็ ควร ที่ จะ ให้ ราชการ เช่น นั้น ได้มี โอกาส ได้ เข้า ใน ที่ ประชุม อัน นี้ เพื่อ จะ ได้ เป็น ประโยชน์ ต่อ ราชการ เพราะ ราชการ เช่น นั้น ย่อม ได้ ทราบ ข้อ ราชการ ใน หัวเมือง มาก จะ ได้ ชี้แจง แสดง การ ที่ เกี่ยว กับ การ หัวเมือง อัน จะ พึง คง การ ทำ กฎหมาย ขึ้น ต่อ ไป นั้น อีก ประการ หนึ่ง บาง รัฐมนตรี มี ราชการ ต้อง ออก ไป หัวเมือง ใน บาง ครั้ง บาง คราว เร็ว บาง นาน บาง แต่ รัฐมนตรี ที่ บ่อย ไซ้ ฤ

- ทุพสภาพ ไม่สามารถ จะ มา นั้น ประชุม โดย ปกติ ได้ ก็มีอยู่ ไม่ควร
- จะ ให้ การ ที่ ราชการ เช่น นั้น เมื่อ ไม่สามารถ จะ มา นั้น ประชุม ได้ เป็น เหตุ ขัด ขวาง ต่อ องค์ ชุม นุม ของ ที่ ประชุม ปกติ ไป เพราะ ฉนั้น
- จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ แก่ ไซ พระราช บัญญัติ รัฐมนตรี แต่ เพิ่ม เติม นั้น ไว้ ดัง นี้

มาตรา ๑ ... ๑๓๓ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ... ราชการ ซึ่ง มี นำที่ ราชการ อยู่ ใน หัวเมือง เป็น รัฐมนตรี ก็ดี ฤ รัฐมนตรี ผู้ใด ผู้หนึ่ง มี ราชการ ที่ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ดำรัส ไซ้ ให้ ไป หัวเมือง ก็ดี

อันไม่สามารถจะมานั่งประชุมปรกติได้เหล่านี้ ความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ รัฐมนตรี รัตน โกสินทร ศก ๑๑๓ ที่ว่าด้วย ห้ามมิให้ปลุกษา ฤๅจับ อดตาท ในกรรเรื่อง ใดๆ เว้นไว้แต่มีรัฐมนตรี มาอยู่ในที่ประชุม นั้น มากกว่ากึ่ง จำนวน ของ รัฐมนตรี แห่ง รัฐมนตรีสภา ทั้งสิ้น ๕๓ ไปนั้น อย่านับ รัฐมนตรี ซึ่ง มี ราชการ ไป อย่ ทั่ว เมื่องเหล่านี้ เข้า ใน จำนวน ที่ กำหนด นี้ ด้วย เดย ให้ นับ แต่ รัฐมนตรี ที่ อยู่ใน กรุงเท่า นั้น สำหรับที่ จะ แบ่ง กิ่ง เปน องค์ ชุมนุม ได้

มาตรา ๒ รัฐมนตรี ที่ สูญ ชาญ ฤๅ บ่วย ไซ้ เปน นิจ อันไม่สามารถจะมานั่งประชุมปรกติได้ แต่ได้ มี พระ ราชหัตถ์ เเตจา พระราชทาน พระบรม ราชานุญาต ให้ยก เปน รัฐมนตรี พิเศษ แล้ว ก็ อย่านับ เข้า ใน จำนวน กำหนด เปน องค์ ชุมนุม ตาม ความ ใน มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓ นั้น ด้วย เหมือนกัน

มาตรา ๓ รัฐมนตรี ที่มี ราชการ ไป ทั่ว เมื่อง แต่ รัฐมนตรี พิเศษ นั้น ย่อม มี อำนาจ ที่ จะ มานั่ง ประชุม ได้ ใน เวลา เมื่อ สำนวต จะ มา ได้ เต็มอ แต่ เมื่อ รัฐมนตรี เช่น นี้ มานั่ง ก็ ให้ บวก จำนวน เข้า ใน หมู่ รัฐมนตรี สภา ใน เวลา นั้น เช่น รัฐมนตรี สำนัญ แต่ มี อำนาจ แด ประโยชน์ เต็ม ตาม พระราช บัญญัติ นั้น ทุกประการ

มาตรา ๕ พระราช บัญญัติ นี้ ให้ นับ เปน พระราช บัญญัติ เพิ่ม เต็ม พระราชบัญญัติ รัฐมนตรี รัตนโกสินทร ศก ๑๑๓ อัน ยัง คง ไซ้ อยู่นั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๕ มกราคม รัตน โกสินทร ศก ๑๑๕ เป็นวันที่ ๘๘๑๗ ในรัชกาล บัดยบนั้น

กำหนดให้ใช้

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติ^{นี้} จะควรใช้ ในหัวเมือง มณฑลใดตั้งแต่เมื่อใดจะได้โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ให้เดิมนับตั้งแต่วันมหาดไทย มีเสารตราพระราชสั่งให้บังคับออกไปยังหัวเมือง มณฑล^{นั้น} ส่วนหัวเมือง ในจังหวัดกรุงเทพฯ ก็ให้เดิมนับตั้งแต่วันครุบาท มีเสารตราพระบรมทรงสั่งให้บังคับออกไป หัวเมือง มณฑลใดที่ยังไม่ได้โปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติ^{นี้} ให้คงปฏิบัติไปตามเดิมก่อน

เติกกฎหมายเก่า

มาตรา ๓ พระราชกำหนดกฎหมาย^{ซึ่ง}ได้มีมาแต่ก่อน บทใด ๆ ข้อความขัดขวาง ต่อพระราชบัญญัติ^{นี้} ให้ยกเติกบท^{นั้น} ๆ เสียแต่วันที่^{ได้}ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติ^{นี้}สืบไป

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยศาลหัวเมือง

ชนิดศาลหัวเมือง

มาตรา ๔ นอกจากศาลพิเศษซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเฉพาะแก่พระราชบัญญัติ^{นี้} ฤาษาการอย่างใดในหัวเมือง^{นั้น} ให้มีศาลประจำสำหรับพิจารณาคดีตามหัวเมืองเป็น ๓ ชั้น โดยลำดับกันดังนี้ คือ

- ๑ ศาลมณฑล
- ๒ ศาลเมือง
- ๓ ศาลแขวง

ไม่ต่ำกว่า ๓ นายจึง จะ เป็น องค์คณะ ที่ จะ พิจารณา แล พินักษา
 คดี ไต่ เติม อำนาจ ศาล ศาล เมือง ก็ ต้อง มี ผู้ พินักษา คณะ ๑ คือ อธิบดี
 ผู้ พินักษา ศาล เมือง กับ ผู้ พินักษา อื่น รวม กัน ไม่ ต่ำ กว่า ๓ นาย
 จึง จะ เป็น คณะ แล พิจารณา พินักษา คดี ไต่ เติม อำนาจ ศาล เมือง
 แต่ ศาล แฉวง นั้น มี ตำแหน่ง ผู้ พินักษา แต่ ศาล ตะ นาย
 กำหนด จึง หัก คดี ซึ่ง อยู่ ใน บังคับ ศาล

มาตรา ๘ ศาล มณฑล บังคับ คดี ตาม อำนาจ ศาล ไต่ คัด เขต
 มณฑล เทศาภิบาล ซึ่ง ตั้ง ศาล นั้น ศาล เมือง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้
 แต่ ใน เขต เมือง ที่ ตั้ง ศาล แต่ ศาล แฉวง บังคับ คดี ตาม อำนาจ ได้
 แต่ ใน ท้อง ที่ ซึ่ง ผู้บัญชาการ เมือง (คือ ข้าหลวง เทศาภิบาล) ผู้ว่า
 ราชการ เมือง เมื่อ ได้รับ อนุมัติ ของ ข้าหลวง เทศาภิบาล) จะ กำหนด
 แฉวง ให้ ว่า ก่อตัว มาก น้อย เท่า ไต่ ก็ ได้

ย้าย ศาล ไป ชำระ ความ ตาม ท้อง ที่

มาตรา ๙ ใน ท้อง ที่ ซึ่ง ศาล ไต่ ได้ บังคับ คดี อยู่ โดย อำนาจ นั้น
 จะ พิจารณา แล พินักษา คดี อยู่ ใน ท้อง ที่ ตำบล เดียว ฤๅ จะ ย้าย ที่ ไป
 ตำบล อื่น เพื่อให้ สดวก ใน การ พิจารณา แล สืบ ถ้วน พินักษา คดี ฤๅ
 เพื่อ ประโยชน์ แห่ง ความ ยุติธรรม เมื่อ ผู้บัญชาการ เมือง เห็น สมควร
 ฤๅ ผู้ พินักษา เห็น สมควร โดย อนุมัติ ของ ผู้บัญชาการ เมือง แล้ว ก็ ย้าย
 ที่ ศาล ไป ได้

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยผู้พิพากษาศาลหัวเมือง

ชั้นผู้พิพากษา

มาตรา ๓๐ ผู้พิพากษาสำหรับพิจารณา และพิพากษาคดีตามหัวเมือง มีตำแหน่ง โดยลำดับกันเป็น ๓ ชั้น คือ

- ๑ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๑ ถือศักดินา ๓๐๐๐ ไร่
- ๒ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๒ ถือศักดินา ๓๐๐๐ ไร่
- ๓ ผู้พิพากษาชั้นที่ ๓ ถือศักดินา ๒๐๐ ไร่

การตั้งและเปลี่ยนผู้พิพากษา

มาตรา ๓๑ การที่จะตั้ง ฤ็จะเลื่อนจะเปลี่ยนผู้พิพากษตามหัวเมืองนี้ เป็นหน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมจะต้องนำชั้นความบังคมทูล แด่รับพระบรมราชโองการไปจัดการนั้น ในการที่เกี่ยวข้องแก่ตั้ง ฤ็เลื่อน ฤ็เปลี่ยนผู้พิพากษตามหัวเมือง ซึ่งขาดวงเทศาภิบาลจะต้องชี้แจงประการใด ให้มีใบบอกเข้ามายังเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

อำนาจผู้พิพากษาชั้นที่ ๓

มาตรา ๓๒ ผู้พิพากษาชั้นที่สามมีอำนาจดังนี้ คือ ข้อ ๑ ที่จะออกหมาย ฤ็สั่งให้จับผู้ต้องหาในคดีมีโทษหลวง ข้อ ๒ ที่จะบังคับส่งตัวคนไปต่างแขวงตามสูตรนารายณ์

ข้อ ๓ ที่จะ ออกหมาย ฤๅ มีค่าสูง ให้คน ของ กตง ใน คดี ซึ่งมี โทษ หดง

ข้อ ๔ ที่จะ ออกหมาย เรียก คุ ความ แด พยาน ใน คดี ซึ่งมี อำนาจ ที่จะ พิจารณาได้

ข้อ ๕ ที่จะ ได้ ส่วน คดี มี โทษ หดง

ข้อ ๖ ที่จะ พิจารณา แด พิพากษา คดี มี โทษ หดง ชั้น ดหุโทษ ซึ่ง

อาญา จำ ไม่เกิน เดือน ๓ ฤๅ ปรับ ใหม่ ไม่เกิน ๕๐ บาท

ข้อ ๗ ที่จะ พิจารณา แด พิพากษา ความ แ่ง ซึ่ง ทุนทรัพย์ ฤๅ เบี้ย ปรับ ใหม่ ไม่เกิน ๕๐ บาท

อำนาจ ผู้พิพากษา ชั้น ที่ ๒

มาตรา ๑๓ ผู้พิพากษา ชั้น ที่ ๑ ต้อง มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดา อำนาจ ที่มี ใน ผู้พิพากษา ชั้น ที่ ๑ นั้น ก็ ทำ ได้

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณา แด พิพากษา คดี มี โทษ หดง ชั้น ดหุโทษ เพียง

อาญา จำ ไม่เกิน ๓ เดือน ฤๅ ปรับ ใหม่ ไม่เกิน ๑๐๐ บาท ฤๅ โบน ด้วย ไม่ หวาย ไม่เกิน ๓๑ ที่

ข้อ ๓ ที่จะ พิจารณา แด พิพากษา ความ แ่ง ซึ่ง ทุนทรัพย์ ฤๅ เบี้ย ปรับ ไม่เกิน ๑๐๐ บาท

อำนาจ ผู้พิพากษา ชั้น ที่ ๓

มาตรา ๑๔ ผู้พิพากษา ชั้น ที่ หนึ่ง มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดา อำนาจ ที่มี ใน ผู้พิพากษา ชั้น ที่ ๑ ต้อง ก็ ทำ ได้

ข้อ ๒ ที่จะ พิจารณา แด พิพากษา คดี มี โทษ หดง ชั้น มัธยมโทษ ที่

อาญาจำไม่เกิน ๖ เดือน ฤๅ เข็ญปรับไม่ถึง ๒๐๐ บาท ฤๅ โทษโดยด้วย
ไม่หวยไม่เกิน ๕๐ ที่

ข้อ ๓ ที่ จะพิจารณาแต่พิพากษา ความแพ่ง ซึ่ง ทุน ทรัพย์ ฤๅ เบี้ย
ปรับไม่ถึง ๒๐๐ บาท

ผู้พิพากษา มีอำนาจแต่เมื่อ มีตำแหน่ง

มาตรา ๓๕ ผู้พิพากษาจะมีอำนาจตามที่ ได้ว่า มา ณ เฉพาะแต่เมื่อ
ได้อยู่ในตำแหน่ง ได้บังคับคดี ในศาลใด ๆ ฤๅ เมื่อได้รับคำสั่ง ของ ผู้
บัญชาการ เมือง ให้พิจารณาแต่พิพากษา คดีพิเศษ อย่างใด ๆ จึง
จะมีอำนาจตาม ข้อ ความที่ ได้ว่า มา ณ ได้

หมวดที่ ๔

ว่าด้วย อำนาจ ศาล หัวเมือง

อำนาจศาลแขวง

มาตรา ๓๖ ศาลแขวง มีอำนาจที่จะ พิจารณาแต่พิพากษาคดีเพียง
เท่า อำนาจใน ตำแหน่ง ของ ผู้พิพากษานั้น

อำนาจศาลเมือง

มาตรา ๓๗ ศาลเมือง มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง ไม่เกิน อำนาจใน ตำแหน่ง ผู้พิพากษา
ผู้พิพากษาในศาลเมือง จะ แยก กัน พิจารณา แต่พิพากษาคดีที่อยู่ ใน
กำหนด อำนาจตำแหน่ง ของ ตน เรือง ละ คน อย่าง ศาลแขวง ก็ได้

ข้อ ๒ ถ้าคดีที่ มาถึง ศาลเมือง เกิน อำนาจ ใน ตำแหน่ง ผู้พิพากษา ก็ ให้ ผู้พิพากษา ศาลเมือง รวม เป็นคณะ พร้อมกัน มี อำนาจ ที่จะ พิจารณา แล พิจารณา คดี โดย กำหนด ดังนี้ คือ

ประการ ๑ ความ พัง ทุน ทรัพย์ ไม่ เกิน ๕๐๐๐ บาท

ประการ ๒ ความ มี โทษ หดง โดย กำหนด โทษ เหล่า นี้ คือ

สถาน ๑ จำ

สถาน ๒ เชื้อย

สถาน ๓ ปรับ ใหม่ ไม่ เกิน ๕๐๐๐ บาท

อำนาจ ศาล มณฑล

มาตรา ๓๗ ศาล มณฑล มี อำนาจ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดา อำนาจ ที่มี ใน ศาล หัวเมือง

ข้อ ๒ ที่ จะ พิจารณา พิจารณา คดี หังปวง ได้ ทุก บท กฎหมาย

ข้อ ๓ ที่ จะ พิจารณา แล พิจารณา ความ อุทธรณ์ ศาล ต่ำ ใน มณฑล นั้น คำ พิจารณา โทษ ประหาร ชีวิต แล รับ ทรัพย์ ด้ม บัด

ต้อง ขอ รับ พระราชทาน พระบรม ราชานุญาต

มาตรา ๓๘ คำ พิจารณา คดี ซึ่ง มี โทษ ถึง ประหาร ชีวิต อย่าง หนึ่ง ถึง รับ ด้ม บัด อย่าง หนึ่ง นี้ เมื่อ ศาล ได้ อ่าน ให้ ความ พัง แล ด้ม บัด บอ ก ตั้ง คำ พิจารณา เข้า มา ยัง เสา นบ ที่ กระหวง ยุติ ชกรรม ให้ นำ ขึ้น กราบ บังคม ทูล ฯ ก่อน ต้อง ได้ รับ พระราช ทาน พระบรม ราชานุญาต แล ด้ม จึง จะ กระทำ ตาม คำ พิจารณา ได้ แต่ คำ พิจารณา นอก จาก นั้น เมื่อ ศาล

ผู้พิพากษาแล้ว แต่ผู้ความมิได้ อุทธรณ์ ตาม กฎหมาย ก็ให้ผู้พิพากษา
หมาย บอกผู้ว่าราชการ เมือง แด กรมการ ให้บังคับ ตาม คำพิพากษาได้
ทุกประการ

อุทธรณ์

มาตรา ๒๐ ผู้ความ จะ อุทธรณ์ คำ พิพากษา ศาล แขวง แด ศาล เมือง
ให้ อุทธรณ์ ต่อ ศาล มณฑล เมื่อ จะ อุทธรณ์ คำ พิพากษา ศาล มณฑล
จึง ให้ เข้า มา อุทธรณ์ ต่อ ศาล อุทธรณ์ ณ สำนาน สัตยาศัยธรรม ใน
กรุงเทพฯ

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยวิธีในการศาลหัวเมือง

ผู้พิพากษาใหญ่รับผิดชอบ

แต่อำนาจเหนือพนักงานในศาล

มาตรา ๒๑ ผู้พิพากษา ซึ่งเป็นอธิบดี ฤ็เป็น ประธาน ใน ศาลใด
เป็นผู้รับผิดชอบ ที่จะรักษาบรรดาการ ใน ศาล นั้น ให้เรียบร้อย
ถูกต้อง ตาม แบบแผน และมีอำนาจ ที่จะ ตั้ง จะ ผลัด เปลี่ยน แด บังคับ
บัญชา พนักงาน ใน ศาล ได้ ทุกตำแหน่ง แต่ บรรดา อำนาจ ที่ได้ ว่า ใน
มาตรา นี้ ผู้พิพากษา ต้อง กระทำ แต่ โดยที่ ได้ อนุมัติ ของผู้บัญชา การ
เมือง ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ในฝ่าย ธุระ การ ทัว ไป

08/10/25๖๐

หน้าที่ เฉพาะ อธิบดีผู้พิพากษา ศาล มณฑล

มาตรา ๒๒ อธิบดีผู้พิพากษาศาล มณฑลเป็น หัวหน้าแห่ง ผู้พิพากษา ศาล ทั้ง ปวง ใน มณฑล นั้น โดยตำแหน่ง แต่ มีหน้าที่ ใน ส่วนนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่ จะ ตรวจตรา คดี เดือน ให้การ ใน ศาล ทั้ง ปวง เป็น ไป โดย เรียบ ร้อย

ข้อ ๒ เป็น ที่ หา ฤๅ ความ ขัด ข้อง ของ ผู้พิพากษา อื่น

ข้อ ๓ ที่ จะ เรียก รายงาน การ คดี แต่ การ ศาล ใน มณฑล ทั้ง ไป

ข้อ ๔ ที่ จะ ปรึกษา หา ฤๅ ด้วย ผู้บัญชาการ เมือง ใน การ ที่ จะ จัด แด่ ปรึกษา การ ศาล ทั้ง ปวง ให้ เรียบ ร้อย

ข้อ ๕ ที่ จะ รายงาน การ คดี ใน มณฑล ต่อ กระทรวง ยุติธรรม

ตัวผู้แทน ผู้พิพากษา

มาตรา ๒๓ ถ้า ผู้พิพากษา ประจํา ตำแหน่ง ใน ศาล ไต จะ ทำ การ ใน หน้าที่ ไม่ ได้ ด้วย เหตุ ฤๅอย่าง ใด ผู้บัญชาการ เมือง ฤๅ อธิบดีผู้พิพากษา เมื่อ ได้ อนุมัติ ของ ผู้บัญชาการ เมือง แล้ว จะ จัด ให้ ผู้ ไต ทำ ฉาร แทน ไป ชั่ว คราว หนึ่ง กว่า ผู้ เบน ตำแหน่ง จะ กลับ มา ทำ การ ได้ ตาม เดิม ฤๅ ถ้า เป็น ตำแหน่ง ว่าง กว่า ผู้ เบน ตำแหน่ง กระทรวง ยุติธรรม จะ ได้ มติ ตรา หน้าที่ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต ให้ เบน แทน นั้น ก็ ได้ ผู้ แทน ย่อม มี อำนาจ แด่ รับ ผิด ชอบ แล็ม ต่อ ตำแหน่ง ที่ แทน นั้น แต่ การ ที่ จะ เตือก ธรรม ผู้ แทน เช่น นี้ ถ้า ไม่ จำ เปน จะ ตี ฆา ทำ อย่าง อื่น ควร ให้ ผู้ พพิพากษา ซึ่งมี ตำแหน่ง ชน เดียวกัน ฤๅ ที่ ร้อง ต่อ กัน โดย ลำดับ ได้ เบน แทน แต่ ผู้ แทน ผู้ พพิพากษา เช่น ว่า มา

08/10/2566

ต้องได้รับตราจันทรมณฑล อยู่แต่ก่อนแล้ว ว่าเป็นผู้ดำรงจะทำการ
แทนผู้พิพากษาชั้นโตจึงจะทำการแทนผู้พิพากษาชั้นนั้นได้

ถึง ข้าราชการ แพศย์

มาตรา ๒๔ การที่ผู้ว่าราชการ กรมการ จะถึง ข้าราชการ แพศย์ ตาม
คำพิพากษาศาล ทบเมือง นั้น ถ้าไม่จำเป็น จะต้องถึง ผู้แพศย์ ไปที่อื่นแล้ว
ให้ถึง ขอญา ในจังหวัดเมือง ที่ได้ พักพิภาษา โทษ นั้น

ถึง พนักงาน ชัยการ

มาตรา ๒๕ ข้าราชการ เทศาภิบาล เมื่อได้รับ อนุญาตจาก กระทรวง
ยุติธรรมแล้ว มีอำนาจ ที่จะถึง พนักงาน ชัยการ ไว้สำหรับ เป็น ทนาย
แผ่นดิน พ้อง ทศคดีมี โทษ หลวง โน มณฑล เมือง นั้น ๆ ตาม ข้อ พระราช
บัญญัติ ความ อนุญาต มี โทษ หลวง ถ้าหากว่า มีคดี ซึ่ง จะต้อง แต่ง ทนาย
แผ่นดิน ว่า ถัดว่า มาก เกิน กว่า พนักงาน ชัยการ ที่มี ประจำ ตำแหน่ง ถ้า ผู้
บัญชาการ เมือง จะ เห็น สมควร โดย เหตุ อย่าง อื่น จะถึง ทนาย แผ่นดิน
เพิ่มเติม ขึ้นว่า ความ เฉพาะ เรื่อง ถ้า ข้อ ครึ่ง หนึ่ง คราว หนึ่ง โดย จะ ยัง
ไม่ได้รับ อนุญาต ของ เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม ก็ถึง ได้

ถึง ผู้แทน พนักงาน ชัยการ

มาตรา ๒๖ ถ้าคดีมี โทษ หลวง มาถึง ศาลโต ถ้า เกิด ขึ้นใน ท้อง
ที่ ศาล โต ซึ่ง ไม่มี พนักงาน ชัยการ ถ้า พนักงาน ชัยการ ไม่ได้ มา ยัง ศาล
ถ้า ไม่มี โจทก์ จะ ว่า คดี นั้น ผู้ พักพิภาษา จะ ถึง ให้ กรมมคร ของ โน
ท้อง ที่ นั้น เป็น ทนาย แผ่นดิน ว่า ความ เรื่อง นั้น ก็ ได้

08/10/2566

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยการเปรียบเทียบความหัวเมือง

อำนาจที่กำนันจะเปรียบเทียบความ

มาตรา ๒๗ ความแพ่ง แล ความ วิวาท เล็ก น้อย กำหนด โดย ทน
 ทรพย์ ฎา เบี้ย ปรับ ใหม่ ไม่เกิน ๒๐ บาท แล เปน ความ ซึ่ง ไม่ มี โทษ
 หลวง เหล่า นี้ เกิด ขึ้น ใน ตำบล ไต ฎา ตัว จำเลย อยู่ใน ตำบล ไต ถ้า โจทย์
 มาร้อง ฟ้อง ต่อ กำนัน ก็ ให้ กำนัน นาย ตำบล นั้น มีอำนาจ ที่จะ เรียก ตัว
 จำเลย แล พยาน มา ได้ งาม แล เปรียบเทียบ ให้ แลว ต่อ กัน ตาม สัมควร
 โดย ไม่ต้อง ไป ร้อง ฟ้อง ยัง โรง ศาล ก็ได้

อำนาจ นาย แขวง ที่จะ เปรียบเทียบ ความ

มาตรา ๒๘ ความ ชนิด ที่ ได้ ว่า มา ก่อน นี้ ถ้า กำนัน นาย ตำบล
 เปรียบเทียบ ไม่ ตก ลง ได้ ก็ ตาม ฎา เปน คดี ซึ่ง ทน ทรพย์ ฎา เบี้ย
 ปรับ ใหม่ แต่ ๒๐ บาท ขึ้น ไป จน ๕๐ บาท อัน พ้น อำนาจ ที่ กำนัน จะ
 เปรียบเทียบ ได้ เหล่า นี้ ถ้า คู่ ความ ฝ่าย ไต พห ใจ จะ ให้ เปรียบเทียบ
 ให้ เปน ที่ แลว ต่อ กัน ก็ ให้ นาย แขวง มีอำนาจ ที่จะ เรียก คู่ ความ แล พยาน
 มา ได้ งาม แล เปรียบเทียบ ให้ แลว ต่อ กัน ตาม สัมควร ก็ได้

คู่ ความ ยอม ตาม เปรียบเทียบ แต มิ ยอม

มาตรา ๒๙ ใน การ เปรียบเทียบ นี้ ถ้า โจทย์ จำเลย ยอม กัน ตาม
 คำ เปรียบเทียบ เท ความ นั้น เปน แลว ต่อ กัน โจทย์ ฎา จำเลย จะ เอา คดี

เรื่อง นั้น ไป ร้อง ฟ้อง ยัง โรง ศาล ต่อไปอีก ไม่ได้ ถ้าหากว่า โจทย์
ฎาจำเลย ไม่ยอม ตาม คำ เปรียบ เทียบ ก็ ให้ กำนัน นาย แขวง บอก โจทย์
จำเลย ให้ ไป ร้อง ฟ้อง ว่า กต่าง กัน ตาม โรง ศาล

คู่ ความ ยอม ตาม เปรียบ เทียบ แล้ว ไม่ ทำ ตาม

มาตรา ๓๐ ถ้า โจทย์ จำเลย ยอม ตาม คำ เปรียบ เทียบ แล้ว แต่ ภาย
หลัง เสีย ใต ไม่ กระทำ ตาม ยอม นั้น ให้ กำนัน นาย แขวง ขอ อำนาจ ศาล
แขวง ซึ่ง ได้ บังคับ คดี ท้อง ที่ ตำบล นั้น บังคับ คู่ ความ ฝ่าย นั้น ให้
กระทำ ตาม ยอม นั้น ได้ ทุก ประการ

อำนาจ ศาล หัวเมือง ที่ จะ เปรียบ เทียบ ความ

มาตรา ๓๑ ศาล หัวเมือง มี อำนาจ ที่ จะ เปรียบ เทียบ บรรดา คดี
ซึ่ง ไม่มี โทษ หลวง ฎา เป็น คดี มี โทษ หลวง เพียง ปรับ ใหม่ แต่ อยู่
ใน อำนาจ แห่ง ศาล นั้น ๆ ให้ แล้ว ต่อ กัน ตาม สัมควร ได้ ทุก ชั้น ใน กระบวน
พิจารณา ถ้า คู่ ความ ยิน ยอม ใน คำ เปรียบ เทียบ ก็ ให้ เปริน ที่ แล้ว ต่อ กัน
ได้ ใน ชั้น นั้น ถ้า ไม่ ยิน ยอม ก็ ให้ ศาล พิจารณา ต่อ ไป ให้ สำเร็จ
เด็ด ขาด ตาม สักขณ พิจารณา ใน คดี นั้น ๆ

หมวดที่ ๓

ว่า ด้วย พนักงาน จิต การ รักษา พระราช บัญญัติ

พนักงาน จิตการ รักษา พระราช บัญญัติ

08/10/2566
มาตรา ๓๒ ให้ กระทรวง ยุติธรรม กระทรวง มหาดไทย แด กระทรวง

นครบาล เปน พนักงาน รักษา แด่จัดการให้สำเร็จตาม ความ ใน พระราช
บัญญัตินี้ ตาม นํ้าที่ ของ กระทรวง นั้น ๆ ทุก ประการ

ประกาศ มาณวันที่ ๒ มกราคม รัตนโกสินทร ศก ๓๑๔ เป็นวันที่ ๘๘๑๔
ใน รัชกาล บัดยู่บัดนี้

ประกาศ ยกศาล ราช ทณฑิ พิเชท

มา รวม อยู่ใน ศาล พระราช อาญา แล รวม
ศาล แพ่ง เกษม ศาล แพ่ง ไกลี่ เปน ศาล แพ่ง

มี พระบรม ราช โองการ ใน พระบาท ส้มเตีจ พระ ปรมินทร มหา
จุฬาลงกรณ์ พระ จุฑ จอม เกด้า เจา อยู่หัว ตำรับ เห็น อ เกด้า ๆ ให้
ประกาศ ทราบ ทัด ทิน ว่า

แต่ก่อน ความ พระราช อาญา คัง คาง อยู่ ใน ศาล มี มาก จึง ได้ ออก ประกาศ
ลง วันที่ ๓๑ มีนาคม รัตน โกสินทร ศก ๓๑๑ ตั้ง ศาล ราช ทณฑิ พิเชท ที่ เพิ่มเติม
ขึ้น อีก ศาล หนึ่ง มี นํ้า ที่ ผู้ พพาษา ตราธา การ เจา พนักงาน พิจาธิณา
ความ อาญา เหมือน อย่าง ศาล พระราช อาญา เพื่อ ที่ จะ ให้ ความ มี ปลด
เปลื้อง แล ไป ไม่ ให้ คัง คาง ตั้ง ตั้ง อยู่ ได้ ตาม กาล เวลา

บัดนี้ มี พระบรม ราช ประสงค์ จะ ให้ ผู้ มี นํ้า ที่ ทำการ ณ ศาล ใน สนาม
สถิตยัยุคิธรรม รวบ รวม กัน ทำ การ ตาม แบบ อัน ดี ให้ เปน หลักฐาน
ใน ราชการ ดี บไป

เพราะเหตุ^{นี้}นั้น ^๕ตั้งแต่นั้น^๕ต่อไป ให้เลิก^๕ศาล^๕ราช^๕ทนต์^๕พิเชต^๕นั้น^๕เสีย
ยก^๕มา^๕รวม^๕ใน^๕ศาล^๕พระ^๕ราช^๕อาญา^๕เป็น^๕แห่ง^๕เดียว^๕กัน^๕ เรียกว่า^๕ศาล^๕พระ^๕
ราช^๕อาญา^๕ มี^๕หน้าที่^๕สำหรับ^๕พิจารณา^๕แต่^๕รับ^๕ฟ้อง^๕ใน^๕คดี^๕ความ^๕พระ^๕ราช^๕อาญา^๕
ทั้ง^๕ปวง^๕สืบ^๕ต่อไป

อนึ่ง^๕ศาล^๕แพ่ง^๕ ซึ่ง^๕แต่^๕ก่อน^๕แบ่ง^๕อยู่^๕เป็น^๕สอง^๕ศาล^๕ คือ^๕ศาล^๕แพ่ง^๕เกษม^๕๑
ศาล^๕แพ่ง^๕ไถ่^๕๓ ^๕ตั้ง^๕แต่นั้น^๕ต่อไป ให้^๕ทำ^๕การ^๕รับ^๕ฟ้อง^๕ผู้^๕มั่ว^๕มรดก^๕คดี^๕ และ
พิจารณา^๕พิพาท^๕คดี^๕ความ^๕แพ่ง^๕ทั้ง^๕ปวง^๕ รวม^๕กัน^๕ เป็น^๕ศาล^๕แพ่ง^๕แห่ง^๕เดียว^๕
เท่านั้น^๕

ถ้า^๕แต่^๕สืบ^๕ไป^๕ภาย^๕หน้า^๕มี^๕ความ^๕พระ^๕ราช^๕อาญา^๕ๆ^๕ความ^๕แพ่ง^๕ ^๕ตั้ง^๕ค้าง^๕
มาก^๕กว่า^๕กำลัง^๕แต่^๕เวลา^๕ ที่^๕ผู้^๕พิพาท^๕จะ^๕ทำ^๕การ^๕แต่^๕ศาล^๕เดียว^๕ให้^๕แล้ว^๕สำเร็จ^๕
ไป^๕ได้^๕ ก็^๕ให้^๕อธิบดี^๕ผู้^๕พิพาท^๕ใหญ่^๕ใน^๕ศาล^๕พระ^๕ราช^๕อาญา^๕ๆ^๕ศาล^๕แพ่ง^๕
ปลุก^๕ษา^๕หา^๕ฤกษ์^๕กับ^๕เสนาบดี^๕กระทรวง^๕ยุติ^๕ธรรม^๕ จัด^๕แบ่ง^๕แยก^๕ตัว^๕ผู้^๕พิพาท^๕
ใน^๕ศาล^๕นั้น^๕ๆ^๕ ออก^๕เป็น^๕สอง^๕ศาล^๕ฤกษ์^๕ตาม^๕ศาล^๕เป็น^๕กอง^๕ๆ^๕ ทำ^๕การ^๕พิจารณา^๕
คดี^๕ความ^๕ที่^๕มี^๕มา^๕มาก^๕นั้น^๕ กว่า^๕จะ^๕สำเร็จ^๕ดวง^๕แล้ว^๕ไป^๕ให้^๕ทัน^๕กำหนด^๕เวลา^๕
อัน^๕ควร^๕จะ^๕แล้ว^๕ได้^๕ เมื่อ^๕คดี^๕ความ^๕ที่^๕มี^๕มา^๕มาก^๕นั้น^๕ ดวง^๕แล้ว^๕หมด^๕น้อย^๕
ไป^๕แล้ว^๕ ก็^๕ให้^๕กลับ^๕รวม^๕กัน^๕ ทำ^๕การ^๕แต่^๕ศาล^๕เดียว^๕ตาม^๕หน้าที่^๕กำหนด^๕เดิม^๕
ของ^๕ศาล^๕นั้น^๕ๆ^๕ สืบ^๕ต่อไป

ประกาศ^๕มา^๕ณ^๕วันที่^๕ ๔ มกราคม^๕ รัตนโกสินทร^๕ศก^๕ ๑๓๕๐ เป็น^๕วัน

ประกาศให้สงโทษจำขัง แทน โทษ ทอน

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า
โทษเขียนแต่ทอน เป็น การ ดง ทัณฑ์กรรม ให้จำคุก โดย ยืน ใช้เหตุ
แม้ใน คำพิพากษา ชั้น สูง ซึ่ง ผู้ผิด ต้อง รับ พระราช อาญา ถึง จำคุก
รับ ราชบรรพต ่ ประหาร ชีวิต ก็ ได้เคย ทรง พระกรุณาโปรดให้ยกเว้น
เสีย โดย มาก แต่ ใน คดี ความ ชั้น ต่ำ ก็ ได้ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศ พระราช บัญญัติ สำหรับ ศาล โปร่งฟ้า ลง วันที่ ๒๕ ธันวาคม
รัตนโกสินทร ศก ๑๓๓ ให้เปลี่ยน โทษ ทอน ตั้งแต่ ๕๐ ที่ ลง มา เป็น โทษ
จำขัง แทน โทษ ทอน โดย กำหนด มาก แล น้อยแล้ว แต่ยังหาได้ประกาศ ให้
ใช้ ได้ทั่ว ไป ใน ศาล ชั้น สูง ทั้งปวง ไม่ ควร จะ ให้ ใช้ พระราช บัญญัติ
นี้ ได้ทั่ว ไป จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ ให้ทราบ
ทั่วกัน ว่า แต่ นี้ ไปบรรดา ผู้มีความ ผิด ต้อง พระราช กำหนด กฎหมาย
มี โทษ ทอน ตั้งแต่ ๕๐ ที่ ลง มา ไม่ ถึง จำคุก นั้น ให้ศาล ทั้งปวง พิพากษา
เปลี่ยน เป็น โทษ จำขัง ตาม ความ ใน ข้อ ๒ แห่ง ประกาศ เพิ่ม เติม ตั้ง
ศาล โปร่งฟ้า ลง วันที่ ๒๕ ธันวาคม รตนโกสินทร ศก ๑๓๓ นั้น จึงทุกประการ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๓ มกราคม รตนโกสินทร ศก ๑๓๔ เป็น วัน
08/10/2566

ที่ ๘๘๒๕ ใน รัชกาล บัคยบัณ ๕

ประกาศ พระราชบัญญัติ ออกร การพนัน

แก้ไขเพิ่มเติม

รัตน โกสินทร์ ศก ๑๑๔

มี พระบรมราชโองการ ใน พระบาท สัมเด็จพระปรมินทร มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศ แก่ข้า ทูตของ ชูตั้ง พระบาท แด ทวย ราษฎร ใน กรุง เทพ ฯ แด หัวเมือง ให้ ทราบ ทัด กัน ว่า ได้ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ ตั้ง พระราชบัญญัติ ออกร การพนัน รัตน โกสินทร์ ศก ๑๑๓ ขึ้น แบ่ง การพนัน โดย ประเภท เปน ๔ ภาค คือ ภาคที่ ๑ การเดิน ต้องห้าม ภาคที่ ๒ คือ หวยจิ้ง ก, ข. ให้ ตั้ง เล่น ได้แต่ แห่ง เดียว ภาค ที่ ๓ การ พนัน คือ ไป บั้น ไป กำ ตัว กำ คัด ให้ เล่น ได้แต่ ที่ ๆ เจ้า พนักงาน กำหนด ให้ เล่น ภาคที่ ๔ คือ การ เล่นพนัน ให้ รับ อาชญาบัตร จาก นายอกร แล จัง เต้น ได้ มี ประเภท ต่าง ๆ โดย พิศดาร ใน พระราช บัญญัติ นั้น แล แต่ การ เล่น ภาคที่ ๑ นั้น โปรดเกล้า ฯ ดำรัส สั่ง ให้ เจ้า พนักงาน กำหนด ที่ ตั้ง เล่น ตด น้อย ลง กว่า แต่ ก่อน แต่ ห้าม ไม่ ให้ เด็ก เข้า โรง บ่อน เล่น การพนัน ด้วย โดย พระบรมราช ประสงค์ เพื่อ ให้ ผู้ เคย ประพฤติ ตด น้อย ลง ทั้ง เด็ก ที่ เจริญ ขึ้น ก็ จะ ไม่ ได้ ประพฤติ การ เล่น เหล่า นี้ อีก ไป

08/10/2566

บันทึกได้ทรง ทราบได้ผล ของ ชู้ดี พระบาทว่า การ เต็ม พนัน ภาคที่ ๕ ของ พระราช บัญญัติ อากร การ พนัน ที่ อนุญาต ให้เล่น ได้ โดย รับ อาชญา บัตร จาก นาย อากร คือ แปร เก้า ช่าง งา บ่อ ก ๑ ต่อ เต็ม ไทย จีน ๑ ต้อง อย่าง นี้ มี ผู้ เล่น ชุก ชุ่ม มาก แต่ มี วิธี เล่น ใช้ เงิน กัน ได้ มาก ๆ คล้าย ไป ถัด ตั้ง เล่น ตาม ตึก โรง ร้าน ริม ถนน เปน ทาง จูง ใจ ประชุน ชน ให้ เพลิดเพลิน ขัด กับ พระบรม ราช ประสงค์ ที่ ทรง ตั้ง พระราช ฤทธิ ยหวัง จะ ให้ การ เล่น ซึ่ง เห็น ว่า เปน เครื่อง ชั่วร้าย ตด น้อย ถอยลง เพื่อ ความ ทุนบำรุง ทวย ราษฎร ให้ ได้ ทำ มา หากิน โดย ทาง ซอ บธรรม แต่ ไม่ เปน ไป โดย ทาง แห่ง พระราช บัญญัติ นั้น ได้

จึง มี พระบรม ราช โองการ ดำรัส เห็น อเหตุ ๑ ตั้ง ว่า ตั้ง แต่ วันที่ ๑ เมษายน รัตน โกสินทร ศก ๑๓๕ นี้ ไป การ พนัน มี ประเภท ใน ภาค ๕ ของ พระราช บัญญัติ อากร การ พนัน รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ ซึ่ง อนุญาต ให้ เล่น โดย ได้ รับ อาชญา บัตร จาก นาย อากร คือ แปร เก้า ช่าง งา บ่อ ก อย่าง ๑ ต่อ เต็ม ไทย จีน อย่าง ๑ นี้ ให้ เด็ด เสีย ห้าม มิ ให้ เล่น พนัน กัน ต่อ ไป แต่ ให้ ยก ออก จาก การ พนัน ภาคที่ ๕ ไป รวม ได้ ใน ภาคที่ ๑ โดย ประเภท การ เต็ม พนัน ต้อง ห้าม ตาม พระราช บัญญัติ อากร การ พนัน รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ ถ้า ผู้ใด ใ้กระ ทำ ผิดตวง ละเมิด ประกาศ พระราช บัญญัติ นี้ ให้ ปรับ โทษ ตาม พระราช บัญญัติ อากร การ พนัน รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ อัน มี อยู่ แล้ว นั้น จึง ทุก ประการ

๐8/๑0/2566

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๕ มกราคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๕
ที่ ๘๘๒๗ ในรัชกาล บัณฑิต

เป็น วัน

ประกาศ กระทรวง นคร บาท

พระเจ้า น้อยยา เธอ กรมหมื่น นเรศวร วรฤทธิ เสด็จมา บัดี้ กระทรวง พระ
นคร บาท รับ พระบรม ราช โอง การ โส่ เกลา้า ๆ ให้ ประกาศ ให้ ทราบ
ทั่ว กัน ว่า

ตาม ข้อ ความ ใน พระราช บัญญัติ สัตว์ พาหณะ รัตน โกสินทร ศก ๑๓๐
ซึ่ง ได้ ตั้ง ขึ้น เมื่อ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม รัตน โกสินทร ศก ๑๓๐ มาตรา ๑๕
ว่า ด้วย ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด จะฆ่า สัตว์ พาหณะ ให้ มา ขอ ทนุญาติ ต่อ กอง กระทรวง
รับ ใบ อนุญาต ก่อน เพื่อ ตรวจ บ้อง กัน โจร ผู้ ร้าย ตก สัตว์ พาหณะ อัน ได้
ประกาศ ใช้ พระราช บัญญัติ มาตรา นี้ ใน กรุง เทพ ฯ ตั้ง แต่ วันที่ ๑
กรกฎาคม รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ ซึ่ง แจง อยู่ ใน ประกาศ กระทรวง นคร บาท
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ นั้น ทรง พระราช ดำริ ให้ เห็น ว่า
การ ตรวจ สัตว์ พาหณะ แต่ เพียง บ้อง กัน โจร ผู้ ร้าย เท่านั้น ยัง หา พอ เพียง แก่
การ ไม่ ควร ที่ จะ ตรวจ บ้อง กัน สัตว์ ที่ เป็น โรค ซึ่ง จะ ฆ่า เนื้อ มา จำหน่าย
เป็น อาหาร เสีย ด้วย จึง โปรด เกลา้า ๆ ให้ ประกาศ ตั้ง พระราช บัญญัติ
ใหม่ เพิ่ม เติม ดัง นี้

08/10/2566
มาตรา ๑

พระราช บัญญัติ สัตว์ พาหณะ

รัตน โกสินทร ศก ๑๓๐

มาตรา ๑๕ ซึ่งประกาศให้ใช้ ในกรุงเทพฯ แต่วันที่ ๓ กรกฎาคม
รัตนโกสินทร ศก ๑๓๓ นั้นให้ยกเสีย คงให้ ใช้ตาม ข้อความที่เพิ่มเติม
ใหม่ ตั้งแต่วันที่ ออกประกาศนี้ไป

มาตรา ๒ ผู้หนึ่งผู้ใดมีความ ประสงค์ จะฆ่าสัตว์ พาหนะ ซ้ำหัดะ
เนื้อสำหรับ เปน อาหาร แล้ว ต้อง ขอเจ้าพนักงาน กอง ตระเวร ตรวจ ก่อน
เมื่อ เจ้าพนักงาน กอง ตระเวร ได้ ตรวจ มีความ พอใจว่า สัตว์จะฆ่า
ฆ่าหัดะ เปน อาหาร สำหรับ มนุษย์บริโภค ได้ แล้ว พิมพ์รูปพรรณ นั้น
ก็ถูกต้อง แล้ว จะให้ อนุญาต ไป อาชญาบัตร จึง จะฆ่าสัตว์ พาหนะได้

มาตรา ๓ บรรดาผู้ ที่ฆ่าสัตว์ พาหนะซ้ำหัดะ เนื้อ จำหน่ายขาย
เปน อาหาร นั้น ต้อง เสียค่าไป อาชญาบัตร ศีรษะ ละ กิ่ง ตำลึง แต่ผู้ฆ่าสัตว์
พาหนะ ต่ำกว่า ๔๑ หัว กิ่ง นั้น เสียค่าไป อาชญาบัตร แต่ศีรษะ ละ ๓ บาท

มาตรา ๔ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใด จำหน่าย ขายเนื้อ สัตว์พาหนะ ฤ็เอา
เนื้อ สัตว์พาหนะ ที่ฆ่า โดย ไม่ได้ รับ อนุญาต ของ กอง ตระเวร ออกขาย ก็ได้
ฤ็ เปน เนื้อ สัตว์พาหนะ ที่ตายเอง อย่างใด อย่าง หนึ่ง ออกขาย ก็ได้ ต้อง รับ
โทษ แต่ เสีย เบี้ย ปรับ ใหม่ อัน มีพิกต กำหนด แจ่ง อยู่ใน มาตรา ๕ แห่ง
พระราช บัญญัติ นี้ แต่ พัง ต้อง ถูก รับ เนื้อ นั้น ด้วย

มาตรา ๕ ผู้หนึ่งผู้ใด กระทำผิด ข้อ หนึ่ง ข้อใด ใน พระราช
บัญญัติ นี้ ให้เสียค่าปรับใหม่ พิไหย หดวง ไม่เกิน กว่า ๑๕๐ บาท ฤ็
ให้ต้อง โทษ จำไว้ ใช้การหนัก ฤ็ ไม่หนักไม่ เกิน กว่า หนึ่ง เดือน

ประกาศมาแต่กระทรวงนครบาล วันที่ ๑๘ มกราคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๔

ตรงกับวันที่ ๒๕๓๓ ในรัชกาล ๒๕๖๖

กฎเปน ข้อ บังคับ อากร ฝืน

ตั้ง โดยเสนาบดี กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ
ไว้รับ พระราชทาน พระบรมราชา นุญาตแล้ว

ตั้งนาย อากร คน ใหม่แล้วคน เก่าต้อง มอบ การ คั้น ฝืน

ข้อ ๑ อากร ฝืน มณฑล ไต ฎา เมือง ไต ได้ว่า ประมุข ตก คำ แล้ว
ผู้ ไต จะ ได้ เปน นาย อากร ฝืน โดยไว้รับ พระบรม ราชา นุญาต ผู้ นั้น ได้
ไว้รับ ของ ตรา ตั้ง ตรา หน้า วัน ไต ตั้ง แล้ว วัน นั้น ไป ผู้ นั้น มี นาทึ่ ๆ จะ ขอ ให้
เจ้า พนักงาน ฎา ซ้ำ หตวง ผู้ว่าราชการ เมือง กรมการ ซึ่ง มี นาทึ่ รักษา
พระราช บัญญัติ ของ การ อากร ฝืน นี้ ให้ เปน ประชาน กำกับ ตรวจ บัญชี
เนื้อ ยาลี่น พร้อม ด้วย นาย อากร คน เก่า แต่ นาย อากร คน ใหม่ เพื่อ รักษา
ความ ยุติธรรม ให้ เปน ไป โดย เรียบ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย ได้ เค็ม ตาม
พระราชบัญญัติ อากร ฝืน ปี ๑๒๓๓ หมวด คั้น

ข้อ ๑ แต่ พระราช บัญญัติ อากร ฝืน เพิ่มเติม รัตนโกสินทร ศก ๑๐๘
หมวด คั้น ๕ มาตรา ๒๓ นั้น

คั้น ฝืน ที่ เหลือ แล้ว ให้ คิด เงิน เขา

แต่ นาย อากร คน ใหม่ เท่า ทุน เดิม ตาม ข้อ คราว

ข้อ ๒ เมื่อ ถึง วันที่ ๑ เมษายน ปี ใหม่ ซึ่ง เปน เขต ของ นาย อากร
คน ใหม่ นาย อากร คน เก่า ได้ คั้น ฝืน ที่ เหลือ จำ น่วย ให้ นาย อากร คน ใหม่

แล้ว ให้นาย อากร คนใหม่ ใช้เงิน ทุนนั้น ให้แก่ นาย อากร คนเก่า ตาม พระ
 ราช บัญญัติ อากร ผืน เพิ่ม เต็ม รัตน โกสินทร ศก ๑๐๘ หมวด ๔ มาตรา ๒๓
 คิดเทียบตาม อัตรา ราคา ผืน ดิบ ที่ ซื้อ มา คั้น ใน บัน นั้น ดังนี้ คือ ผืน ดิบ
 ราคา หีบหนึ่ง ตั้งแต่ ๘๕๐ บาท ขึ้น ไป ถึง ๓๐๕๐ บาท ให้ คิด ราคา
 เสียง ทุน ดำตั้ง ตะ ๑ บาท ตี ทุน ดำตั้ง ตะ ๕๖ อัฐ ผืน ดิบ ราคา หีบหนึ่ง
 ตั้งแต่ ๓๐๕๐ บาท ขึ้น ไป ถึง ๑๑๕๐ บาท ให้ คิด ราคา อย่าง เสียง ทุน
 ดำตั้ง ตะ ๑ บาท ๘ อัฐ อย่าง ตี ทุน ดำตั้ง ตะ ๑ บาท ขึ้น ร้อย บาท
 คือ ๘ อัฐ เป็น ลำดับ ไป

ราคา ชาย ผืน ตัก ดำตั้ง ตะ เท่า โต จะ บังคับ ใน ท้อง ตรา

ข้อ ๓ การ บังคับ ให้นาย อากร จำหน่าย ผืน ตัก ซึ่ง มีความ อยู่ใน
 พระราช บัญญัติ อากร ผืน เพิ่ม เต็ม รัตน โกสินทร ศก ๑๐๘ มาตรา ๔๔ ว่า
 ราคา ผืน ซึ่ง นาย อากร จะ จำหน่าย ชาย ใน กรุง เทพ ๑ แด หัว เมือง ควร
 ชาย ราคา เท่า โต เสนาบตี กระทรวง พระ คลัง จะ กำหนด ไป ใน ท้อง ตรา
 แต่ ได้ มี กำหนด ราคา ดัง นั้น เป็น กฎ ข้อ บังคับ รัตน โกสินทร ศก ๑๑๑
 โดย เสนาบตี กระทรวง พระ คลัง ได้รับ พระราช ทาน พระ บรม ราช อนุญาติ
 ได้ ใช้ ต่อ มา จน ถึง รัตน โกสินทร ศก ๑๓๔ นั้น บัด นี้ จะ ได้ อธิบาย วิถี
 การ ของ กฎ ข้อ บังคับ นั้น ให้ เป็น พิกัด อัตรา เพื่อ ให้นาย อากร ผืน
 เข้า ใจ การ โดย ตะเยียด ดัง ต่อ ไป นี้ คือ ผืน ดิบ ราคา หีบ ตะ ๓๐๕๐ บาท
 ลง มา ให้ ชาย เสียง ทุน อย่าง สูง ไม่ เกิน ดำตั้ง ตะ ๓ บาท ๘๘ อัฐ ตี ทุน
 อย่าง สูง ไม่ เกิน ดำตั้ง ตะ ๓ บาท ๓๒ อัฐ ถ้า ผืน ดิบ ราคา หีบ ตะ ๑๑๕๐ บาท

ตง มา ให้ขายเลี้ยง หุ่น อย่าง สูง ไม่เกิน คำตั้ง ตะ ๓ บาท ๕๖ อัฐ
 ด้ หุ่น อย่าง สูง ไม่เกิน คำตั้ง ตะ ๓ บาท ๕๐ อัฐ ถ้า ฝิ่น ติบราคาหีบ
 ตะ ๑๒๕๐ บาท ตง มา ให้ขายเลี้ยง หุ่น อย่าง สูง ไม่เกิน คำตั้ง ตะ ๔ บาท
 ด้ หุ่น อย่าง สูง ไม่เกิน คำตั้ง ตะ ๓ บาท ๕๘ อัฐ ถ้า ฝิ่น แพง ขึ้น ไปกว่านี้
 ก็ จะ คิด ราคา กำหนด ให้ขาย เป็น ลำดับ ขึ้น ไป ตาม อัตรา นี้ คือ ฝิ่น ติบ
 ๕ ราคา หีบ ตะ ๑๐๐ บาท ฝิ่น ด้ก จะ ให้ ขึ้น ราคา คำตั้ง ตะ ๘ อัฐ เป็น
 ลำดับ ไป เหมือน กัน แต่ ปี ไต ๆ ควร ให้ขาย อย่าง ไต คำตั้ง ตะ เท่า ไต
 เสนาบดี กระทรวง พระคลัง จะ ตะ ลง ไป ใน ท้อง ตรา โดย ชัด เจน ให้ ตรง
 กับ ราคา ฝิ่น ติบ ที่ ะ ให้ นาย อากร ฝิ่น มา ซื่อ แต่ เจ้าพนักงาน กระทรวง
 พระคลัง ตาม จำนวน ปี นั้น ๆ

ราคา ซื่อ ฝิ่น ติบ เจ้า พนักงาน จะ ะ เป็น ปี

ข้อ ๔. ราคา ฝิ่น ติบ ที่ นาย อากร จะ นำ เงิน มา ซื่อ แต่ เจ้า พนักงาน กระทรวง
 พระคลัง ไป ต้ม จำหน่าย นั้น เจ้า พนักงาน จะ ตรวจ ราคา ฝิ่น ติบ ที่
 ซื่อ ขายกัน ใน ปี ที่ ต่ วง มา แล้ว เทียบ ทุก ปี ไป ควร ะ ราคา ให้ นาย
 อากร ซื่อ หีบ ตะ เท่า ไต จะ ะ ให้ เจ้า พนักงาน ลง ใน สัจฉญา รับ ทำ ภาษี
 อากร ตาม พระราช บัญญัติ กาวภาษี อากร รัตน โกสินทร ศก ๑๓๑ มาตรา ๑๘
 ทุก ปี ไป ให้ ตรง กับ ราคา ฝิ่น ด้ก ที่ได้ อนุญาต ไป ใน ท้อง ตรา ให้ นาย อากร
 จำหน่าย นั้น ด้วย

มณฑลโต เมือง โตจะ ตม ฝิ่น ที่ ตำบล โต
ต้อง ได้ อนุญาต ก่อน จึง จะ ตม ได้

ข้อ ๕ นาย อากร ฝิ่น มณฑล โต เมือง โต เมื่อ ได้รับ อนุญาต เป็น
นาย อากร แล้ว จะ ตม ฝิ่น ที่ ตำบล โต ต้อง ขอ อนุญาต แต่ เจ้า
พนักงาน ก่อน เมื่อ เจ้า พนักงาน เห็น สัมควร แล้ว จะ อนุญาต ที่ ตำบล
ตม ไป ใน ท้อง ตรา มณฑล หนึ่ง นาย อากร คน หนึ่ง จะ อนุญาต ให้
ตม ตำบล เดียว

นอกจาก คำ อธิบาย เป็น กฎ ข้อ บังคับ นี้ ให้ นาย อากร

ประพฤติ ตาม พระราช บัญญัติ พระราช กำหนด

กฎหมาย เต็ม ทุก ประการ

ข้อ ๖ กฎ ข้อ บังคับ นี้ เป็น คำ อธิบาย ขยาย ความ ใน ข้อ พระราช
บัญญัติ เต็ม แต่ กฎ ข้อ บังคับ เต็ม ของ อากร ฝิ่น ซึ่ง ยัง ไม่ แจ่ม แจง เพื่อ
ให้ เป็น ที่ เข้า ใจ ง่าย นอกจาก คำ อธิบาย นี้ คง ให้ นาย อากร ฝิ่น
ประพฤติ ตาม พระราช บัญญัติ อากร ฝิ่น ปี ๑๒๓๓ แต่ พระราช บัญญัติ อากร
ฝิ่น เพิ่ม เต็ม รัตน โกสินทร์ ศก ๑๓๘ กฎ ข้อ บังคับ รัตน โกสินทร์ ศก ๑๓๓ แต่
พระราช บัญญัติ ภาร ภาษี อากร รัตน โกสินทร์ ศก ๑๓๓ แต่ พระราช กำหนด
กฎหมาย ซึ่ง เกี่ยว ดวย อากร ฝิ่น นี้ จึง ทุก ประการ

หอรัษฎากร พิพัฒน์

วันที่ ๑๓ มกราคม รัตน โกสินทร์ ศก ๑๓๔

(ลง พระนาม) ศิริ รัช สังกาศ เลื่อนาบัติ

พระราชบัญญัติ โรงจํา

รัตน โกสินทร ศก ๑๑๔

พระ ราษฏรวิหี

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระ ปรเมนทร มหา
 จุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม คำว่าดีเห็น
 เกด้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ทุกวัน รัชฎร ทั้ง หลาย
 พวกนี้ตั้ง โรงรับจํา ใน กทม. แล หัวเมือง ทั้ง ปวง ทวี มากขึ้น
 ทรง พระ ราษฏร วิหี เห็น ว่า การ ฝัง โรงจํา เช่นนี้ ย่อม เป็น คุณ แล
 โทษ ทั้ง สอง อย่าง ส่วน ที่มี คุณ นั้น คือ รัชฎร ที่ ขัด สัน ทุน รอน
 จะ ประกอบ การ ทำ มา หา กิน เลี้ยงชีพ ย่อม เอา ทรัพย์ สิ่ง ของ ๆ คน
 ไป จํา ไปได้ เอา เงิน ไป ทำ ทุน ได้ โดย ง่าย แล ส่วน ที่มี โทษ นั้น
 คือ รัชฎร ผู้ มี สัน ตาน ทุจริต ไม่ได้ คิด ทำ มา หา กิน เลี้ยงชีพ โดย ชอบ
 ชราม ประพฤติ การ โจรกรรม ปล้น สัตม ฉก ฉัก ช้วง ซิง วัง รว เอา
 ทรัพย์ สิ่ง ของ ๆ ผู้ อื่น มา ได้ แล เขา ไป จํา ได้ เงิน โดย ง่าย โดย
 สดวก ย่อม เป็น ที่ เกื้อหนุน เบ็ด ช้อง ให้ โจร ผู้ ร้าย กำ เริบ ด้วย
 กฎหมาย ที่มี อยู่ ทุก วัน นี้ สำหรับ บังคับ การ รับจํา ใน โรงจํา
 ทั้ง ปวง ยัง ไม่มี ข้อ ความ พอ สม ควร แก่ การ แล เวลา เพื่อ มั่ง กั้น

ไม่ให้เป็นที่อดหนุนโจรผู้ร้าย ครั้นจะให้เลิกโรงจำนำเหล่านี้เสีย
 ที่เดียวเดี๋ยว ก็จะเป็นการเดือดร้อนแก่ราษฎร ผู้ประกอบ การทำ
 มาหากินโดยสุจริต พอจะไต่มีช่องหาทุนรอนได้ ไชยงำยตั้งว่า
 มาแล้วนั้น

เหตุฉนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
 บัญญัติ สำหรับโรงจำนำไว้คือไปดังนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามพระราชบัญญัติ

แต่กำหนดกาลให้ใช้

นามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติโรงจำนำ
 รัตนโกสินทร์ ศก ๓๓๕

กำหนดให้ใช้

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติโรงจำนำ รัตนโกสินทร์ ศก ๓๓๕ นี้ ให้
 ใช้เป็นกฎหมายสำหรับแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน รัตนโกสินทร์
 ศก ๓๓๕ เป็นต้นไป

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยลักษณะผู้รับจำนำ

คนชนิดใดเป็นผู้ตั้งโรงรับจำนำ

มาตรา ๓ บัณฑิตคนทั้งปวง ผู้รับจำนำซื้อสิ่งของใด ๆ หนึ่ง ๆ ใช้เงิน

แต่ผู้นั้น ๆ ได้รับ ใบ อนุญาต จาก เจ้าพนักงาน เสีย ก่อน แล้ว จึง ตั้รับ
จํา นำ ได้

เจ้าพนักงาน ผู้ ออก ใบ อนุญาต นั้น ใน จังหวัด แขวง กรุง เทพ ฯ
เสนาบดี กระทรวง พระ นครบาล จะ ได้ ตั้ พนักงาน คน ไต คน หนึ่ง ขึ้น
ไว้ ใน หัว เมือง ทั้ง ปวง นั้น เสนาบดี กระทรวง มหา ไทย จะ ได้
เป้น ผู้ ตั้ ขึ้น ไว้

ใบ อนุญาต นี้ ให้ ออก ตาม อัตรา ที่ ๒ ข้าง ท้าย พระ ราช บัญ ญัติ
นี้ แต่ ห้าม ไม่ ให้ เอา ไป ให้ ผู้ อื่น ใช้ นอก จาก ตัว ผู้นั้น เอง

บันทึก ใบ อนุญาต ซึ่ง ออก ไป นั้น ใน กรุง เทพ ฯ ต้อง ได้ รับ
ความ เห็น ชอบ ของ เสนาบดี กระทรวง พระ นครบาล แต่ ใน หัว เมือง
ทั้ง ปวง ต้อง ได้ รับ ความ เห็น ชอบ ของ เจ้า หลวง เจ้า กษัตริย์ ด้วย จึง
จะ เป้น อัน ถูก ต้อง อนึ่ง บันทึก ใบ อนุญาต ซึ่ง ออก แล้ว นั้น ถ้า
เจ้า พนักงาน ที่ ถ้าว มา นี้ ตำ รวจ เห็น ผิด คกร ด้วย เหตุ ไต เหตุ หนึ่ง จะ
ให้ เรียก คน เสีย ก็ เรียก คน ไต เสมอ ถ้า ใบ อนุญาต ฉบับ ไต ต้อง
ถูก เรียก คน เสีย จึง ว่า มา นี้ ก็ ดู ฎา ครบ กําหนด แล้ว ใบ อนุญาต นั้น
จะ ใช้ ออก ต่อ ไป ไม่ ได้ ก็ ดู การ ที่ ไต ทำ เกี่ยว ค้าง มา แต่ ก่อน มี อยู่
เพียง ไต ผู้ ตั้ โรง จํา นำ จะ ต้อง คง มี นํ้า ที่ ความ รับ ผิด รับ ชอบ อยู่ ตาม

พระ ราช บัญ ญัติ นี้ เพียง นั้น

คำ โใบ อนุญาต

ให้ ใช้ ด่วน นำ ทุก เดือน

มาตรา ๕ ผู้รับจำนำทุกคน จะต้องเสียเงิน คำ โใบ อนุญาต เดือน ละ ๕๐ บาท แต่จะต้องเสียล่วงหน้าก่อนทุกเดือน ถ้าแต่ไม่ได้เสียเงิน คำ ธรรมเนียม โใบ อนุญาต ราย เดือน ก่อนวัน ใน เดือน สำหรับที่จะใช้ต่อไปแล้ว ใน อนุญาตนั้น เป็น อัน ชาติ ใช้ ไม่ได้ และจะต้องปรับใหม่ตาม มาตรา ๒๖ ด้วย

ใบอนุญาตกำหนด ใช้ ได้ เพียง สิบ ปี

มาตรา ๖ บันทึกลงใบอนุญาตนั้น ออก เมื่อใด ให้ลง วัน เดือน ปี ใน วันที่ ออก ให้แก่ผู้รับจำนำนั้น แต่กำหนดที่สุดของ ใบ อนุญาตที่ ให้ ใช้ ได้ นั้น ให้ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม เมื่อสิ้น ปี ทุก ฅบปี

ห้าม ผู้รับ จำนำ

ไม่ให้ทำ มา หากิน อย่าง อื่น

มาตรา ๗ ห้ามไม่ให้ ผู้รับ จำนำ อย่าง เช่น ว่า มานี้ ทำ การ ทำ มา หากิน อย่าง อื่น ใน เวลาที่ รับ ใบ อนุญาต อยู่ ใน ที่ๆ ทำ การ ของ ผู้รับ จำนำนั้น เว้น ไว้ แต่ ทำ การ รับ จำนำ และ ขาย ของ ที่ จำนำ ก็น หอดุค ตาม พระ ราช มัญญู ตี นี้

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยลักษณะผู้รับจำนำ
จะต้องประพฤติในกรรับจำนำ

กำหนดเวลาจำนำแต่ได้

มาตรา ๗ ห้ามไม่ให้รับจำนำทรัพย์สินใด ๆ ได้ ทรัพย์สินใด
ก่อนเวลาย่างรัง ฤภายหลังเวลาย่างค้ำแล้วไป

กระตานป้ายติดนำโรงจำนำ

มาตรา ๘ บันดาโรงจำนำทุกโรงนั้น ให้ผู้รับจำนำทำกระตาน
ป้ายติดไว้หน้าโรง แต่ในกระตานป้ายนี้ให้เขียนชื่อของผู้รับจำนำ
กับคำว่า “โรงรับจำนำ” เป็นอักษรไทยตัวใหญ่ให้ชัดเจน
แต่ผู้รับจำนำจะแปลคำเหล่านี้ ออกเป็นภาษาอื่น เช่น ลงไว้ด้วย
ตัวที่ภาษาที่ใด สุดแต่จะเห็นควร

การจับบาญชีของรับจำนำ

มาตรา ๙ ก่อนเวลาที่ผู้รับจำนำ จะออกเงินรับจำนำทรัพย์สิน
สิ่งใดไว้นั้น ต้องจดหมายลงในสมุดบาญชีซึ่งตนเก็บรักษาไว้ มี
ข้อความต่อไปนี้

(๑) วัน เดือน ปี แต่เวลารับจำนำ

(๒) เดชหมายที่เท่าไร ของทรัพย์สินซึ่งรับจำนำไว้

(๓) ททรัพย์ซึ่งผู้รับจำนำไว้ในนั้น เป็นของอะไร มีรูปพรรณ ขนาด น้ำหนัก อย่างไร พอควรจะเป็นที่สังเกตได้

(๔) ชื่อชาติ ชาย หญิง สัญชาติ ของผู้จำนำ

(๕) ผู้จำนำทำการหาเลี้ยงชีพอย่างไร

(๖) ผู้จำนำตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน

(๗) จำนวนเงินรับจำนำเท่าใด

(๘) จำนวนเงินดอกเบี้ยจะคิดเอาเท่าใด

(๙) สัญญาจะไถ่คืนเมื่อใด

แล้วให้บันทึกลงนอกเล่มที่หมายไว้ กับสิ่งของให้ถูกตามบัญชี ที่จดไว้ในนั้นด้วย

ภายหลังผู้จำนำมาไถ่คืนไปก็ดี ถ้าไม่มาไถ่คืนไปทั้งให้ หลุดเสีย ผู้รับจำนำชายเสียก็ดี ก็ให้ผู้รับจำนำจดหมายลงใน บัญชีเล่มนั้นต่อไป

• (๑๐) ผู้จำนำมาไถ่ทรัพย์สินไปเมื่อไหร่

(๑๑) ถ้าทรัพย์สินหลุดแล้ว ผู้รับจำนำชายเสียเมื่อใด แต่ ขายให้ผู้อื่น

สมุดบัญชีสำหรับจดหมายเช่นว่ามานี้ ผู้รับจำนำจะต้องนำเอามา ให้เจ้าพนักงานผู้ออกไปอนุญาต ลงชื่อประทับตราของเจ้าพนักงาน ผู้ออกไปอนุญาตเสียก่อนทุกครั้ง จึงจะใช้เป็นสมุดบัญชีได้

ตัวรับจำนำ

มาตรา ๓๓ เมื่อเวลาผู้รับจำนำ รับจำนำทรัพย์สินใดไว้หนึ่ง
ของ ทำตัว ให้แก่ผู้จำนำ ไปฉบับหนึ่ง มีข้อความต่อไปนี้ คือ

- (๑) วัน เดือน ปี แล เวลาจำนำ
- (๒) เดชหมายที่เท่าไร ของทรัพย์สินซึ่งรับจำนำไว้
- (๓) ทรัพย์สินซึ่งรับจำนำไว้หนึ่ง เป็นของอะไร มีรูปพรรณ ขนาด

น้ำหนัก อย่างไร พอควรจะเป็นที่สังเกตได้

- (๔) ชื่อชาติชายหญิงสังกัดของผู้จำนำ
- (๕) ผู้จำนำทำการหาเลี้ยงชีพอย่างไร
- (๖) ผู้จำนำตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน
- (๗) จำนวนเงินรับจำนำเท่าใด
- (๘) จำนวนเงินคอกเบี้ยจะคิดเอาเงินเท่าใด
- (๙) สัญญาจะไถ่คืนเมื่อใด
- (๑๐) ชื่อแต่ตำบลโรงจำนำของผู้รับจำนำ

เมื่อผู้จำนำได้ ไซ้คอกเบี้ย ผู้รับจำนำต้องจดลงไว้ในตัว ฎา
จะทำใบเสร็จให้อีกฉบับหนึ่งก็ได้

ไม่ให้รับจำนำแต่เด็กแต่ภิกษุสามเณร

มาตรา ๓๔ ห้ามไม่ให้ผู้รับจำนำคนใด รับจำนำทรัพย์สินใด
จากเด็ก มีอายุต่ำกว่า ๓๓ ปีลงมา ฎาจากภิกษุสามเณรของ
ใดของหนึ่ง

อัตราคอกเบี้ย

มาตรา ๓๕ ห้ามไม่ให้ผู้รับจำนำตามพระราชบัญญัตินี้ คิดเอา

ดอกเบียฎถ้าไร ในการรับจํานำทรัพย์สินใดไว้แต่ผู้มาขอได้ทรัพย์สิน
สิ่งนั้นคืน เกินกว่าอัตราซึ่งได้กำหนดในมาตรานี้

เงินต้นไม่เกินกว่า ๓ บาทขึ้นไป ก็ให้คิดเอาดอกเบียเดือน
หนึ่งฎในส่วน ของ เดือนหนึ่ง เพียงได้ถึง ๓ อัฐ

เงินต้นเกินกว่า ๓ บาทขึ้นไป แต่ไม่เกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไป
ก็ให้คิดเอาดอกเบียเดือนหนึ่งฎในส่วน ของ เดือนหนึ่ง เพียงบาท
๓ อัฐ

เงินต้นเกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไปจน ๔๐๐ บาท ก็ให้คิดเอา
ดอกเบีย เดือนหนึ่งฎในส่วน ของ เดือนหนึ่ง บาท๓ ๒ อัฐ
ทุกบาทไป

เขียนอัตราดอกเบียปิดไว้

มาตรา ๓๔ ให้ผู้รับจํานำ เขียนอัตราเงินดอกเบียเป็นภาษา
ไทยให้ชัดแจ้ง แต่จะแปลเป็นภาษาอื่นด้วยก็ได้ สุดแต่ผู้รับจํานำ
จะเห็นควร บัดประกาศไว้ที่โรงจํานำทุกโรง ในที่ซึ่งสมควร
พอให้คนทั้งปวงผู้มายังโรงจํานำแต่เห็นได้ถนัด

กำหนดให้ได้ทรัพย์สินคืนไป

มาตรา ๓๕ เมื่อผู้จํานำ ได้นำเอาตัวจํานำ กับเงินต้นแต่ดอก
เบียมาขอได้ ภายในกำหนดสัญญาที่จะได้คืน ฎถ้าไม่มีกำหนด

สัญญาไว้ ภายในกำหนด ๓ เดือน ตั้งแต่จำนำกันนั้น แต่ได้เสีย
 ออก เบี้ยครบตาม พระราชบัญญัตินี้แล้ว ผู้รับจำนำต้อง คืนทรัพย์สิน ซึ่ง
 จำนำไว้ให้นให้แก่เจ้าของผู้จำนำ ถ้าคนอื่นซึ่ง เป็นผู้มาโต้แทน ใน
 ระหว่าง เวลาเปิด โรงจำนำ ดังเช่น กำหนดไว้ใน มาตรา ๘ เด่มออกไป

ผู้ใดนำตัวจำนำมาขอโต้
 ต้อง ถือว่าผู้ นั้น เป็น เจ้า ของ

มาตรา ๑๒ คนใดคนหนึ่ง นำเอาตัวจำนำทรัพย์สินซึ่ง
 จำนำไว้มาขอโต้ตั้งนั้น ผู้รับจำนำต้อง ถือว่าผู้ นั้น เป็น เจ้า ของ
 ทรัพย์สินซึ่ง จำนำไว้ แต่ผู้รับจำนำจะ ต้อง ไม่ยอม ให้ผู้ นั้น โ้คืน ไป
 ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

- (๑) ถ้าผู้รับจำนำ ได้รับคำแจ้ง ความบอกถึงหน้า จากคน
 ผู้เป็นเจ้าของแท้ ว่าอย่าให้ผู้อื่นได้เอาทรัพย์สินซึ่งจำนำไว้สินไป, ถ้า
- (๒) ถ้าผู้รับจำนำ ได้รับคำแจ้ง ความให้ทราบไว้ว่า ทรัพย์สิน
 ซึ่งจำนำไว้ ถูกตัวจำนำนั้น ผู้มาขอโต้ได้มาโดยทางทุจริต, และ
- (๓) ถ้าผู้รับจำนำเอง มีเหตุอันสมควร จะสงสัยได้ ว่าทรัพย์สิน
 ซึ่งจำนำไว้ ถูกตัวจำนำนั้น ผู้มาขอโต้ได้มา โดยทางทุจริต แต่
 ถ้าเป็นเหตุอื่น ผู้รับจำนำต้อง แจ้ง ความแก่ เจ้าพนักงาน ผู้ ออก ใบ

ทรัพย์สินจำนำไว้ที่ไม่มีกำหนดไว้

พิน กำหนด ๓ เดือน ไปแล้วหลุดเป็นสิทธิ์

แต่ให้จำหน่ายทรัพย์สินนี้ ต่อเมื่อยื่นบัญชีแล้ว ๑๕ วัน

มาตรา ๑๗ เมื่อพินกำหนดเวลาสัญญาไว้ ซึ่งได้ตกลงกันไว้

ในวันจำหน่ายทรัพย์สินเป็นต้นไปก็ดี ถ้าไม่มีกำหนดสัญญาไว้กับไว้
แต่แรก พินกำหนด ๓ เดือน ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น ที่ได้รับจำหน่ายกันแล้ว
นั้นก็ บินดาทรัพย์สินที่จำหน่ายไว้ นั้น ต้องถือว่าหลุดเป็นสิทธิ์ของผู้
รับจำหน่ายหมดทุกสิ่งไป

แต่ผู้รับจำหน่าย จะเอาทรัพย์สิน ซึ่งหลุดเป็นสิทธิ์ของ คนแล้วขายเสีย
ถ้าจำหน่ายแลกเปลี่ยนให้คนอื่น โดยทางใดทางหนึ่ง ถ้าจะเปลี่ยนแปลง
แปลงรูปพรรณเสียยังไม่ได จนกว่าจะได้ทำบัญชีทรัพย์สินซึ่งหลุด
แล้วนั้น ยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเสีย ๑๕ วันก่อน ถ้า
แต่ผู้รับจำหน่าย ไม่ได้ทำบัญชีทรัพย์สินซึ่งหลุดแล้วนั้น มายื่นตั้งว่ามานี้
เมื่อศาลคดีอภัยความขึ้นพิจารณาเป็นลึกลงว่า ทรัพย์สินนั้น เป็นของ
โจรผู้ร้าย จะเอาทรัพย์สินสิ่งนั้นคืนให้แก่เจ้าของไม่ได้ ผู้รับจำหน่าย
ต้องใช้เงินราคาทรัพย์สินสิ่งนั้นให้แก่เจ้าของจริงเต็ม

ผู้รับจำหน่ายต้องใช้เงิน

ราคาทรัพย์สินที่หาย ถ้าชำรุดเสียไป

มาตรา ๑๐/๑๑๖๖ ผู้รับจำหน่ายทุกคน จะต้องรับผิดชอบ ในการ

ที่คน ไม่ยอม ให้ ใต้ ทรัพย์ สิ่งใด ตั้งว่า ไว้ ใน มาตรา ๑๖ ฎา ฎา
 ทรัพย์ สิ่งใด หาย สูญ ไป ก็ ดี ฎา เสีย ขำ รุด แดก หัก ไป ก็ ดี ผู้รับ
 จำนำ จะ ต้อง ใช้ เงิน ราคา ของ ให้ แก่ เจ้า ของ ทรัพย์ ซึ่ง จำนำ ไว้ ความ
 แต่ ผู้ พัก ษา เห็น สัม คว ร จะ กั ำ ห น ด ให้ ใช้ ใน การ ที่ ไม่ ย อ ม ให้ ใ ต้
 ไป ฎา ใน การ ที่ ทำ หาย ฎา เสีย ขำ รุด แดก หัก ไป เว น ใ ไว้ แต่ พิ จ ร ณา
 ใ ต้ ความ จ ริ ง ว่า การ ที่ ไม่ ให้ ใ ต้ ไป ก็ ดี ฎา การ ที่ สูญ หาย ไป ก็ ดี
 ฎา การ ที่ เสีย ขำ รุด แดก หัก ไป ก็ ดี ไม่ ไ ต่ เกิด ข ึ น เพราะ ความ ผิ ต ฎา
 ความ ตะ เมิน ไม่ นำ พ า ของ ผู้ รับ จำนำ

เมื่อ ใบ อนุญาต ครบ กั ำ ห น ด

ฎา ต้อง ค ึ น แ ต่ ว เจ้า พ น ก ั ำ ง น ผู้ อ อ ก

ใบ อนุญาต ตั้ง เจ้า พ น ก ั ำ ง น ไป ร ั ก ษา

ทรัพย์ ที่ จำนำ ไว้ ไ ต่

มาตรา ๑๗ เมื่อ ครบ กั ำ ห น ด เวลา ที่ อนุญาต ให้ ตั้ง โรง จำนำ ตั้ง
 มี ใ ช้ ใน ใบ อนุญาต ก็ ดี ฎา ใบ อนุญาต ต้อง ถูก ร ี ย ก ค ึ น เสีย ด้วย เหตุ
 ป ระ ก าร ไ ต่ ก็ ดี ตั้ง ว่า ไว้ ใน พ ระ ร าช บ ญ ุ ต น ใ เจ้า พ น ก ั ำ ง น ผู้ อ อ ก
 ใบ อนุญาต เห็น สัม คว ร จะ ช ั ว ย บ ็ อ ง ก ั ำ ร ั ก ษา ป ระ โย ช น ใ ของ ผู้
 จำนำ ทรัพย์ สิ่งใด ไ ต่ ค ็ อ ผู้ รับ จำนำ ผู้ ไม่ มี ใบ อนุญาต แ ล้ ว นั ั น ก็ มี

อำนาจจะ ออกหมาย คัง คน ใด คน หนึ่ง เป็นเจ้าพนักงานเข้า ไป ใน โรง
จำนำนั้น แด เก็บรักษา ทรัพย์สิน ฝัง ปวง ซึ่ง จำนำ ไว้ บนตาคี่ มี อยู่ ใน
โรง จำนำ นั้น ได้ แด ถ้า จำเป็น จะ ต้อง เอา ทรัพย์สิน เหล่า นั้น มา รักษา
ไว้ ที่อื่น ก็ ให้เอา มา ได้

เจ้าพนักงาน ผู้ นั้น จะ ต้อง รักษา ทรัพย์สิน เหล่า นั้น ไว้ แด ต้อง ยอม
ให้ เจ้า ของ ใ้ ไป เหมื่อน ตั้ง ผู้ รับ จำนำ จะ ต้อง ให้ ใ้ ตาม ความ
ใน พระ ราช บัญญัติ นี้ ทุก ประการ

หน้าที่ ของ ผู้ รับ จำนำ

จะ ต้อง จับ ตัว คน ผู้ มา ขอ จำนำ

โดย มี กิริยา อัน ควร ส่ง ได้

มาตรา ๒๐ เมื่อ คน ใด คน หนึ่ง มี กิริยา ถา ทาง อัน เป็น เหตุ ควร
ส่ง ได้ ย นำเอา ทรัพย์สิน สิ่ง ของ ไม่ ใช่ ของ ตนเอง ตาม กฎหมาย มา ขอ
จำนำ ต่อ ผู้ รับ จำนำ แด ต้อง เป็น หน้าที่ ของ ผู้ รับ จำนำ ที่ จะ ได้ กาม
คน ผู้ นั้น ให้ ทราบ ว่า ได้ ทรัพย์สิน สิ่ง นั้น มา อย่างไร แด

(๑) ถ้า คน ผู้ นั้น ไม่ สามารถ ฤ ไม่ ยอม คอบ ซ้ำ แจง ว่า ตน เป็น
คน ชนิด ใด แด ตน ได้ ทรัพย์สิน สิ่ง นั้น มา อย่างไร จน เป็น ที่ พอ ใจ
ของ ผู้ รับ จำนำ ว่า เป็น ของ บริสุทธิ์ ก็ คี่, ฤ

(๒) คนผู้หนึ่งบอกเรื่องอันเป็นที่สงสัยได้ ในการที่ได้ทรัพย์สินสิ่ง
 นั้นมา แต่ในการบอกชื่อ ฤๅคำบดที่ขยู่เอาไครย ของเจ้าของทรัพย์สิน
 สิ่งนั้น ผู้ใดให้คนมาที่ดี, ฤๅ

(๓) ถ้า ทราบ ฤๅ มีเหตุอื่นอันควร จะสงสัยว่า คนผู้มาขอ
 จำนำนั้น ได้ทรัพย์สินสิ่งนั้น มาโดยทางทุจริต ฤๅโดยทางผิดกฎหมายก็ดี
 เมื่อการเป็นดังนี้เช่น ก็ให้ผู้รับจำนำจับตัวคนผู้หนึ่งกับทรัพย์สิน
 สิ่งนั้นไว้ พาไปมอบให้แก่พดตระเวณ ฤๅถำนั้น พันทนายบ้านคน
 ใดคนหนึ่ง ซึ่งเปนผู้จะได้จับเอาตัวคนผู้หนึ่งกับทรัพย์สินสิ่งนั้น มา
 ยังโรงพัก กองตระเวณ ฤๅถำนั้น พันทนายบ้าน ฤๅกรมการ แล้วตั้ง
 ไปพิจารณาพิพากษาตามกฎหมาย

ถ้าผู้รับจำนำ ผู้ใดคนหนึ่ง ซึ่งรับจำนำในเหตุการณันั้น เปน
 ที่สงสัยดังกล่าวมาข้างต้นนี้แล้ว จะต้องคืนสิ่งของนั้นให้แก่เจ้า
 ของเดิม ไม่ให้ใช้ค่าไถ่ในสิ่งของที่รับไว้วันนั้น แต่จะมีโทษอีก
 ค่างหาก นอกจากคืนของนั้น ตามความที่จะพิจารณาได้ อีก
 คือไปด้วย

ห้ามไม่ให้รับจำนำของ หดวง

มาตรา ๒๓ บันดาทรัพย์สินสิ่งของอันใด ซึ่งมีที่หมาย ฤๅมีรูป
 พรรณต้นฐาน ทราบได้ว่าเป็นของหดวงแล้ว ห้ามไม่ให้ผู้รับ
 จำนำรับไว้ เพราะเป็นการทุจริตผิดกฎหมายแท้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยลักษณะหน้าที่ของ กงตระเวน

ฎาพนักงานผู้รักษาท้องที่

เมื่อทรัพย์สินใดหายไป

ให้พนักงานผู้รักษาท้องที่แจ้งความให้ผู้รับจำนำรัฐทวงกัน

ถ้าได้รับจำนำไว้ต้องแจ้งให้ทราบ

มาตรา ๒๒ เมื่อทรัพย์สินของผู้ใดหายไปก็ดี ฎาถูกขโมย โกง
 ไปก็ดี ก็ให้กงตระเวน ฎาพนักงานผู้รักษาท้องที่รับแจ้งความ
 ให้ผู้รับจำนำทั้งปวงรัฐทวงกันว่า ทรัพย์สินนั้นรูปพรรณอย่างไร
 เท่านั้นสิ่งหายไป ฎามีคนร้ายปล้นสดมชกชิงวิ่งราวดอบลักไป
 ฎามีผู้ขโมยเอาไป ถ้าทรัพย์สินใดตรงกับรูปพรรณนั้น ผู้รับ
 จำนำได้รับจำนำไว้แล้วก็ดี ฎาภายหลังมีคนมาขอจำนำแก่ผู้
 รับจำนำก็ดี ก็ให้ผู้รับจำนำรับแจ้งความแก่กงตระเวน ที่ตั้งโรง
 พักอยู่ใกล้กับโรงจำนำ ฎาพนักงานผู้รักษาท้องที่ ให้รู้ข้อแ่
 คำนับที่อยู่ที่อาศัยของคนที่นำทรัพย์สินนั้นมาขอจำนำนั้นไว้

พต ครอบคลุม เจ้าคน โรง จำนำ

ตรวจ ของ แด บัญชี ใต้

มาตรา ๒๓ ให้เจ้าพนักงาน กอง ครอบคลุม เจ้าพนักงาน ผู้รักษาห้อง ที่ คน โต คน หนึ่ง ผู้ถือ หมาย อำนาจ ของ เจ้าพนักงาน ผู้ใหญ่ ฎา ไม่มี หมาย แด ใต้ อนุญาต ให้ ทำ การ ตาม ความ ใน มาตรา นี้ เข้า ไป ใน โรง จำนำ เวลา โต เวลา หนึ่ง ก็ ใต้ แด

(๑) ให้คน ทรัพย์ สิ่ง โต ใน โรง จำนำ นั้น ใต้ ตาม ที่มี เหตุ อัน ควร สังได้ย ว่า ทรัพย์ สิ่ง นั้น ผู้รับ จำนำ ใต้ มา โดย ทาง ทุจริต ฎา จำนำ ใต้ โดย ทาง ทุจริต

(๒) ให้คน แด ตรวจ ดู สมุด บัญชี ของ ผู้รับ จำนำ ซึ่ง รักษา ใต้ ตาม พระ ราชบัญญัติ นี้ แด ให้ คน ตอก เอา สำเนา บัญชี นั้น มา ใต้ แด เมื่อ เรียก เอา สมุด บัญชี แด ผู้รับ จำนำ ต้อง นำ มา ให้ ตรวจ ดู สิ่ง ของ อัน โต ที่ อยู่ ใน โรง จำนำ ซึ่ง ไม่ ใต้ ลง ใต้ ใน บัญชี แด สิ่ง ของ อัน นั้น ผู้รับ จำนำ ไม่ มี หัก กี่ ฐาน มา ซึ่ง ให้ เห็น เป็น ที่ สมควร พอ ใจ ว่า ผู้รับ จำนำ ใต้ มา โดย ชอบ ค้ำ ย กฎหมาย แด ก็ เป็น ของ ที่ กอง ครอบคลุม แด เจ้าพนักงาน ผู้รักษา ห้อง ที่ จะ จับ กุม เอา มา พิจารณา ใต้ ตาม กฎหมาย

ตามลำดับ ดังนี้

คือ

ข้อ ๓ ใน มาตรา ๓๘ นั้น เมื่อเจ้าพนักงาน ผู้ออก ใบอนุญาต จะมีหมายให้เจ้าพนักงาน เข้าไป ใน โรงจำนำ แต่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ปลง ซึ่งจำนำไว้ ใน ที่นั้น ต้องให้ ได้อำนาจ ของ กงชุต ของ ผู้รับจำนำ เช่น นั้น ก่อน

ข้อ ๒ ใน มาตรา ๒๐ นั้น ผู้รับจำนำ ยัง ไม่ ต้อง คืน สิ่ง ของ ที่ รับจำนำ ไว้ ให้แก่ เจ้า ของ เดิม จน กว่า กงชุต ของ ผู้รับจำนำ เช่น นั้น ได้ พิจารณา เห็น เป็น ที่ พอใจ ว่า ผู้รับจำนำ ได้ รับ จำนำ สิ่ง ของ นั้น ไว้ ใน เหตุการณ์อื่น เป็น ที่ ควร ส่ง ได้ ด้ย ดัง ว่า ไว้ ใน มาตรา ๒๐ แล้ว

ข้อ ๓ ใน มาตรา ๒๓ นั้น เจ้าพนักงาน กอง ตระเวน ฤ็ เจ้า พนักงาน ผู้รักษา ซึ่ง ที่ ผู้ถือ หมาย อำนาจ ของ เจ้าพนักงาน ผู้ใหญ่ นั้น อย่า ให้ เข้า ไป ค้น ใน โรงจำนำ ตาม ความ ที่ ว่า ไว้ ใน มาตรา ๒๓ โดย ที่ ไม่ ได้ รับ อำนาจ มา จาก กงชุต ของ ผู้รับจำนำ เช่น นั้น ด้วย

หมวดที่ ๕

(ก) ว่าด้วย ตักษณ ลงโทษ

พิกัตโทษ บรรับ ใหม่ แต่ จำ ไล่ โทษ

มาตรา ๑๐/๒๕๖๖ บันดา ผู้กระทำให้ผิด ตวง ตะเม็ด คือ มาตรา ไต มาตรา

หนึ่ง ซึ่งได้กล่าวไว้ต่อไปข้างต้นนี้ จะต้องถูกปรับเป็นพิเหนย
หลวง ถ้ามีโทษตั้งจะกล่าวต่อไปสู่ผู้ชำน คือ

(๑) มาตรา ๘ มาตรา ๘ มาตรา ๑๒ แต่มาตรา ๑๔ ให้
ปรับไม่เกินกว่า ๔๐ บาท

(๒) มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ แต่มาตรา ๒๓ ให้ปรับไม่
เกินกว่า ๘๐ บาท กับทั้งคืนของหรือใช้ราคาอีกด้วย

(๓) มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ แต่มาตรา ๓๓ ให้
ปรับไม่เกินกว่า ๓๖๐ บาท

(๔) มาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐
มาตรา ๒๒ แต่มาตรา ๒๓ ให้ปรับไม่เกินกว่า ๔๐๐ บาท

ถ้าผู้ต้องปรับไม่เสียเงินค่าปรับ ตามมาตรา ๕๖ นี้ ภายใน
เวลาที่ศาลกำหนดให้เสียแล้ว ก็ให้ศาลนั้นสั่งให้เอาคนผู้นั้น จำ
ขังไว้ได้เงินค่าปรับต่อไปดังนี้ คือ

เงินค่าปรับไม่เกินกว่า ๔๐ บาท ให้จำขังไม่เกินกว่า ๒ เดือน

เงินค่าปรับไม่เกินกว่า ๘๐ บาท ให้จำขังไว้ไม่เกินกว่า ๔ เดือน

เงินค่าปรับไม่เกินกว่า ๓๖๐ บาท ให้จำขังไว้ไม่เกินกว่า ๖ เดือน

ถ้าต่ำกว่า ๓๖๐ บาทขึ้นไป ให้จำขังเดิมอีกเดือนละ ๘๐ บาท

(๒) ว่าด้วย ลักษณะ พ้อง

พ้อง ในกำหนด ๓ เดือน

มาตรา ๒๗ บัญชีคดี ซึ่งเกิดขึ้นจาก พระราชบัญญัตินี้ ให้ พ้อง เสียแต่ภายในกำหนด ๓ เดือน นับแต่วันที่ มติ วุฒิสภา เกิดขึ้น เป็น ต้น ไป

(๒) ว่าด้วย ลักษณะ โรง จำนำ

ซึ่ง ตั้ง ขึ้น ก่อน ออก พระราชบัญญัตินี้

โรง จำนำเก่า

ให้มา รับ ใบอนุญาต ภายใน ๒ เดือน

มาตรา ๒๘ บัญชี คน ทั้ง ปวง ผู้ตั้ง โรง จำนำ ขึ้น ก่อน เวลา ออก ประกาศ พระราชบัญญัตินี้ มีความ ปรารถนา จะตั้ง โรง จำนำ ต่อ ไป แล้ว ก็ให้มา ขอ ใบอนุญาต ต่อ เจ้าพนักงาน ผู้ออก ใบอนุญาต ตาม มาตรา ๔ ใน พระราชบัญญัตินี้ ภายในกำหนด ๒ เดือน นับ ตั้งแต่ วัน ออก ประกาศ พระราชบัญญัตินี้ เป็น ต้น ไป

ถ้า พัน กำหนด ๒ เดือน นับ ตั้งแต่ วัน ออก ประกาศ พระราชบัญญัตินี้ แล้ว คน เหล่า นั้น ยัง ตั้ง โรง จำนำ อยู่ โดย ไม่ได้ มา ขอ ใบอนุญาต ก็ให้ปรับ โทษ ผู้ตั้ง โรง จำนำ นั้น ตาม ทำผิด ต่อ องค์ มาตรา ๔ ใน พระราช บัญญัตินี้ 8/10/2566

(ค) ว่าด้วย กฎหมาย เต็ม

พระ ราช กำหนด เต็ม ที่ ไม่ ใช้

ใน การ รับ จำ นำ ตาม พระ ราช บัญ ญัต ตี

มาตรา ๒๘ พระ ราช กำหนด กฎหมาย ที่ มี เกี่ ว ซอง ว่า ด้วย การ
จำ นำ แต่ ซอ ซาย ที่ มี อยู่ ใน ปร วร จุ บณ นี มี ราย ซึ่ง ว่า ใ ใน อี ตรา
ที่ ๓ ว่า ใ ใน ท้าย พระ ราช บัญ ญัต ตี นี้ อ ย่า ให้ เหา มา ใช้ ต่อ ผู้ รับ จำ นำ
ตาม ความ ใน พระ ราช บัญ ญัต ตี นี้

พระ ราช บัญ ญัต ตี ตรา ใ แต่ ณ วัน ที่ ๑๘ มกราคม รัตน โกสิน ทร
๒๘ ๓๑๔ เป็น วัน ที่ ๘๘๓๓ ใน รัช กาด บั ตยุ บณ นี

อ ตรา ที่ ๑

ราย บก กฎหมาย เก่า ที่ ไม่ ใช้ ต่อ ผู้ รับ จำ นำ ตาม พระ ราช บัญ ญัต ตี นี้ คือ
ราย ที่ ๓ ว่า ด้วย กำหนด รับ ฟ้อง ใน ตัก ษณ รับ ฟ้อง มี ใจ ความ
ดัง เปรู ดัง นี้

มาตรา ๑๐ คดี พิพาท ด้วย เหตุ ต่าง ๆ ให้ ฟ้อง ใน ๑๕ วัน

ราย ที่ ๒ ว่า ด้วย ตัก ษณ สม ใจ ใน ตัก ษณ ใจ มี ใจ ความ
ดัง เปรู ดัง นี้

มาตรา ๓๐๕ ผู้ รับ จำ นำ ส่ง ใจ ร ไม่ ได้ ให้ โหม เสมอ ใจ

มาตรา ๓๔๗ สม จำ นำ ของ ใจ ไม่ บอก คำ นับ มี โทษ กัง ใจ

แต่ใหม่ ตาม ทูณ ทวีปย์ที่ จำนำ

มาตรา ๑๕๒ ทาส ดัก ของ ไป พบ ของ ใน เรือน เจ้าเรือน ไม่
บอก คำนับ เปน ส้มโຈร ถ้าเจ้าเรือน เอา ดิน เอา โຈร ไป บอก ได้
รางวัล กิ่ง หนึ่ง ถ้าบอก แต่ดิน ไม่มีรางวัล

รายที่ ๓ ว่าด้วย ดักษณ จำนำ โห ดักษณ เข็จ เสรีจ มีใจ
ความ ตั้งเขป ตั้งนี้

มาตรา ๓ จำนำกัน ๓ ปี เปน หลุด โดยไม่มี สัญญา

มาตรา ๒ จำนำกัน มีสัญญา กำหนด ให้ หลุด ตาม สัญญา ถ้า
ทวีปย์สัญญา ด้วย โภย ทั้ง ๔ ไม่ต้อง คืน

รายที่ ๔ กฎ ๓๐ ใน พระ ราชกำหนด เก่า ลงวัน อังคาร
เดือน สาคม ขึ้น ค่ำ หนึ่ง ปี รัชกาล ตรีศก จุฬ ศักราช ๓๓๐๓ มีใจความ
ตั้งเขป ตั้งนี้

ข้อ ๑ ให้ ข้อ ชาย จำนำกัน แต่ กลาง วัน

ข้อ ๒ กลาง คืน ข้อ ชาย จำนำกัน ได้ แต่ ของ กิน

ข้อ ๓ ให้ ข้อ ชาย จำนำกัน แต่ คน ที่ รัจก

ข้อ ๔ ของ หลวง ของ ฝึก ปลาด แต่ คน ที่ ไม่ รัจก มา จำนำ ข้อ

ชาย ให้ ผู้รับ นำมายัง เจ้า พนักงาน ให้ พิจารณา

ข้อ ๕ ถ้า งาน กับ ข้อ ชาย จำนำ ให้ ดอบ เจ้า ของ ก่อน

ข้อ ๖ ถ้า ฎม ฐาน เจ้า ของ ไม่ ส้ม กับ ของ ให้ ส่ง เจ้าพนักงาน

อัตราที่ ๒

แบบใบอนุญาตตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัตินี้

ใบอนุญาตโรงจำหน่าย ฉบับที่.....

ออกวันที่.....เดือน.....

รัตนโกสินทร ศก ๑๑.....

ชื่อผู้รับ.....

ชาติ.....

ตั้งกัณฑ์.....

คำหาญ.....

โรงจำหน่าย ถนน.....

ตำบล.....

เมือง.....

ใช้ได้.....เดือน.....วัน.....

ลงชื่อ.....

เจ้าพนักงานผู้ออก

(ตรา)

ใบอนุญาตตั้งโรงจำหน่าย

ตามมาตรา ๕ ในพระราชบัญญัติ

โรงจำหน่าย^{๒๕} ๑๑๕

ฉบับที่.....วันที่.....รัตนโกสินทร ศก ๑๑.....

อนุญาตให้.....ชาติ.....

ตั้งกัณฑ์.....มีคำหาญ.....

ตั้งโรงจำหน่ายโรงหนึ่ง ที่ถนน.....

ตำบล.....เมือง.....

ต้องประพฤติตามพระราชบัญญัติโรงจำหน่าย^{๒๕} ๑๑๕

ใบอนุญาตฉบับนี้ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

จนวันที่ ๓๑ มีนาคม รัตนโกสินทร ศก.....เท่านั้น

ลงชื่อ.....

(ตรา)

เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

พระ ราชกำหนดตั้ง ศาล
รับสั่ง พิเศษ สำหรับ ข้าราชการ คดี
ความที่มีโทษหลวง ชั้น เก่า
ซึ่ง ค้าง ชั่วณศาล พระ ราชอาญา
ใน กรุง เทพ ฯ ทั้งปวง

มีพระ บรมราช โองการ โน พระบาท สมเด็จพระ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระ จุฬ จอมเกล้าเจ้า อยู่หัว ดำรัส เห็นเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ให้ทราบทั่ว กัน ว่า

มีพระ ราช ประสงค์ จะ ให้ เงินบำเหน็จ วิชิตมนตรี ปกฤษา พร้อมกัน แก่ ใช้ ข้อย พระ ราชบัญญัติ สำหรับ พิจารณา คดี มีโทษ หลวง ที่ ใช้ อยู่ ใน ศาล ทั้ง ปวง ทั้ง พระ ราชอาณา เขตฯ ให้ เป็น ที่ เรียบ ร้อย มั่น คง ดี สืบ ไปภาย หน้า แต่ เมื่อ ก่อน ที่ จะ กระทำ ให้ ข้อย พระ ราชประสงค์ นั้น สำเร็จ ไป ทรง พระราชดำริ จะ ให้ คดี มี โทษ หลวง ที่ ค้าง ค้าง พิจารณา อยู่ ณ ศาล ทั้งปวง โน เขตฯ แขวง กรุง เทพ ฯ แต่ ก่อน มา สำเร็จ แล้ว แล้ว ไป โดย เร็ว โดย ยุติธรรม จึง ตั้ง เสีย ก่อน เพราะ ฉะนั้น ครั้ง นี้ จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ ตั้ง ศาล

รับสั่ง พิเศษ ขึ้นใหม่อีก ๓ หมู มีหน้าที่ พนักงาน ต่าง ๆ กัน เพื่อ
 จะได้ รับ ถอน เอาคดีที่มีโทษหลวง ที่ปวง ซึ่ง คง พิจารณา แต่ พิจารณา
 มาแต่ ก่อน กำหนด วัน ใน ท้าย หมายถึง ประกาศ นี้แต่ เดือน หนึ่ง ขึ้นไป
 มา แบ่ง กัน ทำ การ พิจารณา พิจารณา แต่ ชำระ ละเอียด เสีย ให้ สิ้น
 ตาม กำหนด ดังนี้ :-

ข้อ ๓ ให้ตั้ง ศาล รับสั่ง พิเศษ สำหรับ พิจารณา พิจารณา แต่
 ชำระ ละเอียด บันดา คดีที่มีโทษหลวง ซึ่ง ข้อ ของ แต่ ยัง คง พิจารณา
 พิจารณา อยู่ ณศาลที่ได้ พิจารณา พิจารณา คดีที่มีโทษหลวง ใน
 เขต รของ กรุง เทพ ๆ ทั้งปวง ก่อน กำหนด วัน ใน ท้าย หมายถึง ประกาศ
 นี้ เดือน หนึ่ง ขึ้นไป

ข้อ ๒ ศาลรับสั่ง พิเศษ กอง ที่ หนึ่ง มีอำนาจ แต่ นำ ที่ พนักงาน
 ที่ จะ ชำระ ละเอียด คดีต่าง บันดา ความ ที่มี อยู่ใน สาระบบ ความ ฉบับ ที่ ๓
 ซึ่ง ไม่ มี ตัว โจทย์ จำเลย ทั้ง ดั่ง หมาย ถูก แต่ หมาย เดียว กัด ที่มี คำ
 หา คำ ให้ การ ถูก ดำเนิน ที่ พิจารณา ชำระ ตบ พร่อง ขาด เสีย ~~ยอม~~ แต่
 อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด กัด บันดา ที่เป็น คดี ซึ่งมี เหตุ ข้อ ของ ในการ
 พิจารณา แต่ พิจารณา ขึ้น ใด อย่าง ใด ประการ ใด ซึ่ง ศาล จะ ทำ การ
 พิจารณา ไป ไม่ ได้ ทั้ง ปวง

ศาลรับสั่ง พิเศษ กอง ที่ ๒ มีอำนาจ แต่ นำ ที่ ๆ จะ ทำ การ
 พิจารณา บันดา คดี ความ ใน สาระบบ ที่ ๓ ซึ่ง เป็น คดี ที่ ตรี ตการ ได้
 พิจารณา แล้ว สิ้น จำนวน แล้ว คง คง อยู่ แต่ การ พิจารณา แต่ ดวง บท

พระ อัยการ ทั้ง ปวง

ศาล รับสั่ง พิเศษ กอง ที่ ๓ มีอำนาจ เต็ม ที่ ๆ จะ ทำ การ พิจารณา
แต่ ข้าราชการ ต่าง คดี ความ ทั้ง ปวง ที่มี ใน ตำรับ ที่ ๓ ซึ่ง ยัง ค้าง
พิจารณา อยู่ใน ศาล ทั้ง ปวง นั้น

ข้อ ๓ กรรมการ พิเศษ ส่วน ที่ ๓ นั้น ทรง พระ กรุณา โปรด
เกล้า ๆ ให้

- พระเจ้า น้อย ยาเขอ พระองค์ เจ้า จนทร ทตฺตฺชาซาร ๓
- พระยา เพ็ชร พิไชย ๓
- พระยา มหา อามาศย์ ๓
- พระยา ไกร โภษา ๓
- หลวง นฤบาท บุรี รัฐ ๓
- สิล เตอร์ ปาตริก ๓

ผู้ พัก ขาน ผู้ ใหญ่ ณ ศาล ใน ด่าน มลฑล ยุกติธรรม ผลัด เปลี่ยน
กัน ใน ที่ ประชุม ด้วย นาย ๓ เป็น ตัว กรรมการ

- ส่วน ที่ ๓ ทรง พระ กรุณา โปรด เกด้า ๆ ให้
- พระเจ้า น้อย ยาเขอ กรม หลวง พิษิตี ปรีชากร ๓
- พระยา ธรรม ตำเนตตี ๓
- พระยา ประชา กิจ กรจักร ๓
- หลวง ธรรม ตำตรี ๓

หลวงขุนศรี ไภยนิเขต ๑

เป็น ตัว กรรมการ

ส่วนที่ ๓ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้

พระ ณรงค์วิจิตร ๑

จ่มื่น ไชยาภรณ์ ๑

หลวงสุนทรโกษา ๓

หลวงโยธาบริบาล ๑

หลวงประสิทธิ์รักษา ๑

เป็น ตัว กรรมการ

ข้อ ๔ กำหนดเวลาที่ กรรมการ ทั้ง ปวง จะ ได้ ทำ การ นั้น มี กำหนด ตาม เดือน ตั้งแต่ วัน กำหนด ใน หมาย ประกาศ นี้ ไป เมื่อ พ้น กำหนด นี้ แล้ว กรรมการ นั้น จะ ควร ยกเลิก เสีย ฤฯ จะ ให้ ทำ การ ไป อีก เท่าใด แล้วแต่จะ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ

ข้อ ๕ กรรมการ พิเศษ เหล่านี้ จะ ต้อง นิ่ง ค้ำถัด แต่ ทำ การ เมื่อ ภาย หลัง วัน พระ ต่อ ๆ กัน จนครบ ๕ วัน ทุก ๆ เจ็ด วัน ไป แต่ ต้อง ให้ ได้ เบ็ด ค้ำถัด ทำ การ ขย้า ให้ ต่ำ กว่า วัน ละ ๓ ชั่วโมง เบ็ด ค้ำถัด ตั้งแต่ เวลาเช้า ๕ โมง ไป ทุก ๆ คราว ประชุม

ประกาศ มา ณ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๓๔ เป็น วันที่ ๘๘๕๕ ในรัชกาล บัดนี้

ข้อบังคับสำหรับ ศาลรับสั่ง พิเศษ

ชำระระงับคดีความมีโทษหลวง

ในกรุงเทพ ฯ

วิธีจัดการ ชั้น ๕

ข้อ ๑ ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม มีคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ทำ
สารบบความ ขาดความมีโทษหลวง ทั้ง บวง วนศาลต่าง ๆ ในกรุงเทพ ฯ
ที่ค้างพิจารณาแต่พิพากษาอยู่ ก่อนวันที่ ออกพระราชบัญญัติตั้ง
ศาลรับสั่งพิเศษ ๓ ศาลนี้แต่เดือนหนึ่งขึ้นไป ให้แล้วในภายใน
ใน ๑๕ วัน นับแต่วัน ออกพระราชบัญญัติเป็นต้นไป

ในสารบบนั้น ให้มีข้อความดังนี้ คือ

- (๑) ชื่อจำเลย ฎาผู้ร้าย ซึ่งต้องหาในฟ้อง
- (๒) ลักษณะโทษที่ต้องกล่าวหา

(๓) ชื่อโจทก์

- (๔) วัน เดือน ปี ที่จำเลย ฎาผู้ร้าย ต้องจับมากักขังติดอยู่
- (๕) การที่ศาลได้พิจารณาถึงเพียงใด

ข้อ ๒ เสนาบดีกระทรวงพระนครบาล ต้องส่งสารบบบานัญชี
จำเลย ฎาผู้ร้าย ผู้ต้องติดขังอยู่ ในตารางฎาคฤ ในกรุงเทพ ฯ ใน
เวลา ก่อนหน้าวันที่ ออกพระราชบัญญัติ ตั้งศาลรับสั่งพิเศษ ๓ ศาล

เดือนหนึ่งขึ้นไปทั้งปวงนั้นมาให้เด็นามดีกระทรวงยุติธรรม แต่ใน
ภายใน ๓๕ วัน นับแต่วัน ออกพระราชบัญญัติ นั้น เป็นต้นไป

ในสารบบบัญชีนี้ให้จัดข้อความดังนี้ คือ

- (๑) ชื่อจำเลยฎาผู้ร้ายซึ่งต้องกักขังอยู่
- (๒) ต้องขังอยู่ด้วยถูกฟ้องหาว่ากระไร
- (๓) วันเดือนปี ที่ส่งจำเลยฎาผู้ร้ายทุก ๆ คน มาขังไว้

ข้อ ๓ เมื่อเด็นามดี กระทรวงยุติธรรม ได้รับสารบบบัญชี
เช่นกล่าวมาในข้อ ๒ นั้นแล้ว ก็ให้ตรวจสอบดูชื่อพวกจำเลยฎา
ผู้ร้าย ที่จดมาในสารบบบัญชีนี้นั้นว่าจะถูกต้องกันกับชื่อที่
มีอยู่ในสารบบที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ ฎาไม่ ถ้ายังขาดชื่ออยู่ก็
ให้คัดเอาชื่อในสารบบที่ ๒ มาตงไว้ในสารบบที่ ๑ ให้ครบ
ถ้วนบริบูรณ์คแล้ว ให้ถือเอาสารบบที่ ๓ เป็นฉบับที่ถูกต้อง
สำหรับให้ศาลรับสั่งพิเศษทั้ง ๓ ศาล ชำระตัดสินให้สำเร็จเด็ดขาด
แล้วไป

ข้อ ๔ ให้แบ่งจัดบันทึกความอาญามีโทษหลวง ในสารบบ
ซึ่งได้ตรวจสอบเป็นฉบับที่ถูกต้องแล้วนั้น เป็น ๓ แผนก
ให้ตรงกันกับหน้าที่ของศาลรับสั่งพิเศษทั้ง ๓ ศาล แล้วให้เด็นามดี
กระทรวงยุติธรรม ส่งสารบบทั้ง ๓ นี้ไปให้ศาลรับสั่งพิเศษทั้ง ๓
ศาลตามหน้าที่ศาลนั้น ๆ

ข้อ ๕ ใน วันที่ ๔ ภายหลัง วัน พระทุก ๆ วันนั้น เมื่อ
 ศาสตร์รับสั่ง พิเศษ ทุก ศาสตร์ ทำการ สำหรับ วัน นั้น แล้ว ก็ ให้ กำหนด กะ
 เขา ความ ใว้ สำหรับ ที่ จะ ชำระ แด ศต สิ้น ใน ขอบ ของ วัน พระ ช่าง
 นำ ต่อ ไป แด ต้อง กะ จำนวน ความ ให้ พอ ตี กับ เวลา ของ ศาสตร์
 ที่ จะ มี ทำ การ ใน ระหว่าง ตั้ วัน ใน คราว ประชุม ช่าง นำ นั้น แด ศาสตร์
 รับสั่ง พิเศษ ทุก ศาสตร์ มี อำนาจ ที่ จะ นัด ชำระ ความ เรือง ไต เรือง
 หนึ่ง ใน วัน ไต วัน หนึ่ง เมื่อ ภาย หลัง คราว ประชุม ช่าง นำ เมื่อ
 ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ นั้น ตำรับ เห็น ว่า เป็น การ จำ เป็น เพื่อ จะ ให้ ใจ หทัย
 มี เวลา พอ ที่ จะ มา ว่า ความ ไต

ข้อ ๖ เมื่อ ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ ศาสตร์ ไต ไต กะ กำหนด ความ ที่ จะ
 ไต ชำระ ใน ระหว่าง อาทิตย์ ต่อ ไป แด แล้ว ก็ ให้ ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ ศาสตร์
 นั้น ออก หมาย ไป ยัง ใจ หทัย ใน ความ เหล่า นั้น ให้ ทราบ วัน เดือน ปี
 แด เวลา กำหนด นัด ชำระ ความ นั้น แด ให้ แจง ความ ให้ ทราบ ด้วย ว่า ถ้า
 ถึง วัน เวลา นัด แด ใจ หทัย จะ มา กั ตั้ ไม่ มา กั ตั้ ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ จะ
 ต้อง ชำระ แด ศต สิ้น ศต นั้น เป็น เต็ด ขาด ที่ เต็ด

อนึ่ง ถ้า ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ ศาสตร์ ไต ไม่ รู้ จาก บ้าน เรือน ที่ อยู่ อา ไศรย
 ของ ใจ หทัย ความ รวย ไต แด ไม่ ดำ มา รด จะ ออก หมาย ไป ถึง ใจ หทัย
 นั้น ไต ก็ ให้ ศาสตร์ รับสั่ง พิเศษ ศาสตร์ นั้น มี อำนาจ ชำระ แด ศต สิ้น ศต
 นั้น ใน เวลา ที่ ใจ หทัย ไม่ ได้ มา กั ตั้ จง ทุก เรือง

๑๐๘/10/25๕๐

วิธีชำระแค้นคดี

ข้อ ๗ เมื่อใดตัวจำเลย ถูกผู้ร้าย มายิง ศาตราบริดั่ง พิเศษ
แล้ว แต่เจ้าพนักงาน ได้ตรวจ จับ เห็น ถูกต้อง ไม่ผิด ตัวแล้ว ก็ให้
ผู้พิพากษา ใน ศาลบริดั่ง พิเศษ นั้น ชี้แจง ข้อหา ใน พ้อง ให้จำเลย
ถูกผู้ร้าย นั้น พัง จึง เข้าใจดี

ข้อ ๘ ถ้าจำเลย ถูกผู้ร้าย คน นั้น ให้ การ รับ ตำราภาพ ตาม ข้อ
หา แต่มิได้ ให้การ ปฏิเสธ ถูกข้อ ผู้ประการใด ก็ให้ศาลบริดั่ง
พิเศษ คดี นั้น วางโทษ ตาม คำรับ ตำราภาพนั้น แต่ ถ้า เวลา ที่ จำเลย ถูก
ผู้ร้าย นั้น ต้อง ชั่ง ถูก จำ มา แต่ก่อน นั้น เท่ากัน ถูก เกิน กว่า เวลา ที่
กำหนด ให้ ชั่ง ถูก จำคุก ที่ วาง ไว้ ใน คำคดี นั้น ลง โทษ จำเลย ถูก
ผู้ร้าย คน นั้น เช่น นั้น ก็ ให้ มี คำสั่ง ลง ใน คำคดี นั้น ว่า ให้ ปลดปล่อย
ตัว จำเลย ถูกผู้ร้าย นั้น ให้พ้น โทษ เสียทีเดียว

ข้อ ๙ ถ้าจำเลย ถูกผู้ร้าย ให้การ ปฏิเสธ ไม่รับ เมื่อมีตัว
โจรย์ มา ก็ให้ศาลบริดั่ง พัง คำชี้แจง ของ โจรย์ จึง ล่อง แท้ แต่เมื่อ ก่อน
จะสืบ พยาน ต่อ ไป ให้ ได้ ส่วน ดูว่า วัน เวลา ที่ จำเลย ถูกผู้ร้าย คน
นั้น ต้อง กัก ชั่ง ถูก จำ ของ มา แล้ว แต่ หลัง นั้น จะเท่ากัน ถูก เกิน กว่า
โทษ ที่ ผู้ นั้น ควร จะ ได้ รับ เมื่อ เวลา พิจารณา เป็น สัตว์ สัม คำหา
นั้น ภายนี้ ถ้า หาก ได้ ความ ว่า เวลา ที่ คน นั้น ต้อง ชั่ง ถูก จำ มา แล้ว
นั้น พอ สัม ควร จะเท่า กัน ถูก เกิน กว่า โทษ แล้ว ศาล บริดั่ง พิเศษ

ไม่ต้องชำระความเรื่องนั้นต่อไป ให้ตัดสิน ปล่อยจำเลย ฎ ผู้ร้าย คน
นั้นให้พ้น โทษ เสียทีเดียว

ข้อ ๓๐ โดยข้อความที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๒๙ นั้น ถ้า
เห็นว่าเวลาที่จำเลย ฎ ผู้ร้าย คง กักขัง ฎ จำจอง มานั้น ยัง น้อย
กว่าค่าค่าโทษที่ ผู้นั้น ควร จะ ต้อง รับ ถ้าพิจารณา เป็น ดี คดี
สมควร หารอด เช่น นี้ ก็ ให้ ศาล รับ สั่ง พิเศษ ชำระ ความ เรื่อง นั้น ต่อ
ไป แต่ ให้ กำหนด หนัก วัน สิบ พยาน ฆาต โจทย์ ฆาต จำเลย แต่ หนัก วัน
ตัดสิน ตาม ที่ จะ เห็น สมควร

ข้อ ๓๑ ถ้าศาล รับ สั่ง พิเศษ ศาล โด พิเคราะห์ ดู เห็น จำเป็น จะ
ตั้ง เรียก โจทย์ ฎ พยาน คน โด เวลา โด ก็มี อำนาจ ที่ จะ เดือน วัน
ชำระ ความ เรื่อง นั้น ต่อ ไป วัน อื่น เพื่อ จะ ให้ โจทย์ ฎ พยาน คน นั้น ๆ
มี เวลา มา โด แต่ ห้าม มิ ให้ เดือน วัน ชำระ ความ เรื่อง หนึ่ง เรื่อง โด
เกิน กว่า ต้อง ครั้ง ขึ้น ไป เว้น แต่ เด่น บัด กระทบ ยุติธรรม ดารี หู เห็น
สมควร แก่ ประโยชน์ แห่ง ทาง ยุติธรรม ที่ จะ เดือน ต่อ ไป อีก จึง ทำ ได้

ข้อ ๓๒ ถ้าศาล รับ สั่ง พิเศษ ศาล โด มีความ มาก เกิน กว่า ที่
จะ ชำระ ตัดสิน ได้ ใน วัน เดือน ปี ที่ ได้ กำหนด หนัก ไว้ แล้ว ก็ ให้ ศาล
รับ สั่ง พิเศษ ศาล นั้น เดือน หนัก ความ เรื่อง นั้น ไป ชำระ ใน วัน เวลา
ที่ ได้ หนัก ไว้ ภาย นำ สิบ ไป

บรมราชพิमान โดยสถานอุตราภิมุข พร้อมด้วยพระบรมวงษานุ
วงศ์ ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายทหารพลเรือน ฝ่ายทูตของ
รัฐพระบาท ในการพระราชพิธีสมโภชศิริราชสมบัติ เดิมขอเทำ
รัชกาลที่ ๓ นั้น

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ตั้งว่า เหยียดเครื่อง
ประดับอย่างหนึ่ง ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้สร้างขึ้น
แต่เมื่อการพระราชพิธีราชาภิเศก สมโภชศิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี
ในรัตนโกสินทร์ศก ๑๑๒ นั้น ยังหาได้มีประกาศพระราชบัญญัติ
สำหรับกับเหยียดเครื่องประดับนั้นไม่ โดยยังไม่มีโอกาสที่จะพระ
ราชทานผู้ใดในสมัยนั้น แต่ในคราวนั้น ก็ได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้า ๆ ให้รวบรวมพระราชบัญญัติ เรื่องราชอิสริยาภรณ์
ทั้งปวง แกะไขให้เป็นระเบียบเรียบร้อย แต่เป็นที่รบกของ กาดสมัย
อันนั้นอยู่แล้ว บัดนี้ถึงสมัยซึ่งได้แต่ตั้งเถลิงถวัลย์ราชสมบัติมา
เดิมนั้นขอเทำรัชกาล แห่งสมเด็จพระบรมมหาบัยกาธิราช พระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ อันเสด็จดำรงศิริราชสมบัติใน
กรุงเทพมหานครนี้ มีกาดยาวที่สุด ไม่มีรัชกาลอื่นจะยาวยิ่ง
กว่านั้น สมควรที่จะประกาศพระราชบัญญัติ สำหรับเหยียดเครื่อง
ประดับนี้ ให้เป็นที่รบกในมหามงคลสมัยอันนี้สืบไป

จึงมีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ๆ เณาะพระเจ้า

น้อง ยา เรอ กรมหมื่น พิทยาคม พุฒิมิชาดา เติมนับตั้งกระทรวง มุรชาธร
ให้ตรา พระราชบัญญัตินี้ ไว้เป็นแบบฉบับ {สำหรับ ปกครอง เหยี่ยญ
เครื่อง ประดับ อันนี้ โดย มาตรา ทั้ง หลาย ตั้ง จะ ว่า ต่อ ไป นี้

มาตรา ๓ เหยี่ยญ เครื่อง ประดับนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ให้เรียกว่า เหยี่ยญ จักรพรรดิ มาตา

มาตรา ๒ เหยี่ยญ จักรพรรดิ มาตานี้ มี ต้นฐาน เป็น รูปจักร ด้าน
หน้า มี พระบรมราช ตาภิเศกฉายา ลักษณะ ใน พระบาท ส้มเต๋จ พระ จุฑจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง พระมหาพิไชย มงกุฏ ยอด มี รัศมี แด พวง
มาไล ไบ ไชยพฤษ์วง โดย รอบ ที่ ขอบ จักร มี อักษร แดตง พระ
บรมราช นามากิไชยว่า “จุฬาทองกรณ์ บรมราชาธิราช สยามินทร์”
ด้าน หลัง ที่ ขอบ จักร มี อักษร แดตง คุณ ของ ผู้ ที่ จะ ใ้รับ พระ ราชทาน
แด แดตง ศัก ที่ ไ้ ทรง สราง เหยี่ยญ นี้ ว่า “สำหรับ ประทับที่ ราชการ
ดี รัตน โกสินทร์ ศก ๑๓๒” ที่ กตง เหยี่ยญ มี อักษร ว่า “พระ
ราชทานแก่” แด จะ ไ้ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ จักร
นาม ผู้ ที่ จะ ไ้รับ พระ ราชทาน ตง ใน กตง เหยี่ยญ ที่ ไ้ พวง มาไล อัน
มี ข้อตอก ไ้ รับ รอง อยู่ นั้น เหยี่ยญ นี้ จะ ไ้ ห้อย แพร แดตง เหลือง รม
ชมณ ห้อย กับ เข็ม อัน มี อักษร จารึก ว่า “ราชสุปรีดิ์” สำหรับ
คิด ที่ รั้งคุม เลือ ณ ออก ขาง ซ้าย

มาตรา ๓ เหยี่ยญ จักรพรรดิ มาตานี้ ไม่ มี กำหนด จำนวน ขึ้นตั้ง แด ต่า

จะ พระราชทาน เส่หมอ ทัว หน้า กัณ ตาม คุณพิเศษ แด ความ ดี ความ ชอบ
ตัว เหยี่ยน นั้น จะ เปน ทอง คำ แท้ ฎา เงิน ก้าให้โต ทอง เงิน เปด้า ก็
แล้วแต่ จะ ทรง พระ กรุณา โปรด เกด้า ฯ พระ ราชทาน คง เปน ชั้น ชนิด
มี เกียรติ ยศ อย่าง เดียว กัน ทั้ง นั้น

มาตรา ๔ เหยี่ยน จักรพรรดิ มาตานิ สำหรับ พระ ราชทาน แก่
ผู้ ที่ ได้ ปรนนิบัติ ราชการ ต่ ตั้ง แต่ ผู้ มี อิศริยศักดิ์ ตลอด ดง ไป จน
ถึง ไพร่ เส่หมอ ทัว หน้า กัณ ตามแต่ พระ บรม ราช อธิยาไศรย ที่ จะ
ทรง พระ กรุณา โปรด เกด้า ฯ พระ ราชทาน แก่ ผู้ ไต

มาตรา ๕ เหยี่ยน จักรพรรดิ มาตานิ เมื่อ จะ พระ ราชทาน แก่
ผู้ ไต จะ ได้ โปรด เกด้า ฯ ให้ จารึก นาม ผู้ นั้น ดง ใน ที่ สำหรับ
จารึก อื่น กัดัว แล้ว นั้น ไม่ ต้อง มี ประการศนิยบัตร แล้ว จะ ได้ ดงพิมพ์
ใน ราช กิจจานุเบกษา ว่า ได้ พระ ราชทาน แก่ ผู้ นั้น แด จุด บานูชั
ชื่อ ตัว ชัยทั้ง แด วัน เดือน ศก แด ความ ดี ความ ชอบ ที่ ได้ ปรนนิบัติ
ราชการ ต่ นั้น ไว้ ใน สมุดสารบบ สำหรับ เหยี่ยน จักรพรรดิ มาตานิ สำหรับ

แผ่น คิน ดับ ไป

มาตรา ๖ เหยี่ยน จักรพรรดิ มาตานิ พระ ราชทาน ให้ เปน
สิทธิ แก่ ผู้ ที่ ได้ รับ พระ ราชทาน นั้น เมื่อ ผู้ นั้น ตวง ดับ ไป แล้ว ก็ ไม่
ต้อง ส่ง คิน คง พระ ราชทาน ให้ เปน ที่ รุกก แก่ ผู้ รับ มรดก ต่อ ไป

มาตรา ๗ ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต ที่ ได้ รับ พระ ราชทาน เหยี่ยน จักร

พรตติ มาตานิ มิได้ ประพฤติ คนให้ ส้มควรว แก่ เกียรติยศ มีความ
 ผลิต เป็น มหันตโทษ ฤา มัชฌิมโทษ ถัด ที่ เต็ม เต็ม เกียรติยศ ไม่ ส้ม
 ควรว จะ เป็น ส้มมาชิก แต่ เป็น ผู้ ต่ ได้ ฤา ทรง พระ ราช ดำริ เห็น ผู้ นั้น ไม่
 ส้มควรว จะ ดำรง อยู่ ใน เกียรติยศ อัน นี้ ก็ จะ ทรง ถอด ผู้ นั้น เสีย จาก ส้มมาชิก
 เจ้า พนักงาน จะ ได้ เรียก เหยี่ยว นัน คน แต่ ถบ บาญชี ชื่อ ผู้ นั้น เสีย จาก
 ดำรง บด สำหรับ แผ่น ดิน แต่ ดับ ไป ภาย หน้า เวลา หนึ่ง เวลา โต ทรง
 พระ ราช ดำริ เห็น ส้มควรว ว่า ผู้ ที่ ทรง ถอด นั้น ส้มควรว จะ ได้ รับ พระ
 ราชทาน เกียรติยศ นั้น อีก ก็ พระ ราชทาน ได้ แต่ ผู้ นั้น ก็ จะ ได้ รับ ประ
 โยชน์ ทั้ง ปวง ดัง เดิม

มาตรา ๘ เพื่อว่าจะ มิให้ มี ข้อ ผิด ที่ เป็น ความ ไม่ เข้าใจ เกิด ขึ้น
 ด้วย เรื่อง เหยี่ยว จักรพรตติ มาตานิ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ
 ให้ เขียน แบบ ดวง เหยี่ยว แต่ ด้าย แถบ เข็ม สำหรับ ห้อย ให้ ลูก ต้อง
 ตาม พระ ราชบัญญัติ ไว้ แต่ ห้าม มิให้ เปลี่ยน แปลง แก่ ใช้ อย่าง หนึ่ง
 อย่าง ใด ที่ นอก จาก ตัวอย่าง ซึ่ง เขียน ไว้ นี้ ไป เป็น อื่น ชาติ เว้นแต่
 พระ ราชทาน พระ บรม ราชานุญาต โดย ออก ประกาศ มี พระ ราชหัตถ์
 เดชา ประทับ พระ ราชลัญจกร สำหรับ แผ่น ดิน เป็น สำคัญ จึง ให้ แก่
 ใช้ เปลี่ยน แปลง ได้

มาตรา ๘ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ เก็บ บาญชี จุด
 หมาย เหตุ ดัง ๓ ตาม พนักงาน รวม ไว้ แห่ง เดียว กัน ที่ กระทรวง

มรุทธาธิปไตย พระบรมมหาราชวงศ์ กับทั้งดวงเหรียญเครื่องประดับนี้ด้วย

มาตรา ๓๐ พระราชบัญญัติซึ่งตั้งมานี้ทุก ๆ มาตรา แต่

ข้อพระราชบัญญัติแต่คำประกาศที่จะมีต่อไป ให้รักษาไว้โดย

กวดขัน อย่าให้ผู้หนึ่งผู้ใดละเลยได้เป็นอันขาด ยกไว้แต่พระ

บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรัชทายาท ฤๅผู้ที่จะสืบอายุตึกราช

ต้นตึกของข้าราชการ อื่นๆ เป็นพระเจ้าแผ่นดินสืบไป จึงจะมี

อำนาจที่จะแก้ไข ตักเตือน ตักเพิ่มเติม ข้อหนึ่งข้อใดในพระราช

บัญญัตินี้ได้ แต่ถ้าจะมีข้อสำคัญที่ไม่เข้าใจ สิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิด

ขึ้นก็ดี จะทรงอธิบายชี้แจงทุกข้อทุกประการ โดยออกประกาศ

มีพระราชหัตถเลขา แต่ประทับพระราชลัญจกรสำหรับแผ่นดิน ข้อ

ที่แก้ไขอธิบายเหล่านี้ ต้องนับเข้าเป็นส่วนพระราชบัญญัตินี้ด้วย

พระราชบัญญัตินี้ ตั้งไว้แต่วันนี้ที่ ๓ มีนาคม รัตนโกสินทร์

ศักราช ๑๓๔ ๐ เป็นวันที่ ๒๒๗๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศกระทรวงนครบาล

พระเจ้าอยู่หัวยาเธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดี นเรนทร

นครบาล รับพระบรมราชโองการไว้เกล้า ๆ ทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

พระราชบัญญัติ โรงจำนำ รัตนโกสินทร์ศก ๒๒๗ ซึ่งตราไว้
 แต่วันที่ ๓๗ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๓๓๕ เป็นวันที่ ๗๗๓๓
 ในรัชกาลปัจจุบันนี้ โนมาตรา ๒ ได้กำหนดให้ใช้เป็นกฎหมาย
 สำหรับแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน รัตนโกสินทร์ศก ๓๓๕
 นั้น ทรงพระราชดำริเห็นว่า ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุ
 เบกษา วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก ๓๓๕ ยังมีข
 วนักไม่พอเวลาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนี้ ซึ่งจะได้จัดการปฏิบัติตาม
 พระราชบัญญัติ ให้เรียบร้อยได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
 ให้จัดการที่จะใช้พระราชบัญญัตินี้ ในวันที่ ๓ เมษายน รัตน
 โกสินทร์ศก ๓๓๕ นั้นเสียก่อน เดือนวันที่จะกำหนดให้ใช้ต่อไป
 ถ้าจะให้ใช้เป็นกฎหมายสำหรับแผ่นดินตั้งแต่เมื่อใด จะประกาศ
 ให้ทราบครั้งหลัง

ประกาศมาวันที่ ๒๗ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๓๓๕ เป็น
 วันที่ ๓๐๐๓ ในรัชกาลปัจจุบันนี้